

**2012.gada progresa ziņojums par
Latvijas Lauku attīstības programmas
2007.-2013.gadam īstenošanu**

Saturs

Tekstā lietotie saīsinājumi.....	4
levads	6
1. Vispārējs situācijas raksturojums	8
1.1. Tautsaimniecības attīstība	8
1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā	10
1.3. Iedzīvotāji	12
2. Izmaiņas vispārējos apstākļos	13
2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un Latvijas Lauku attīstības programmā 2007.-2013.gadam.....	13
2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību	17
3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem	20
3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi	20
3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi	26
4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana.....	34
5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana	48
5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana	48
5.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes	49
5.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē	51
5.4. Problēmas un to risinājumi	51
6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā.....	51
7. Horizontālo prioritāšu ieviešana.....	51
8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai.....	57
8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes	57
8.2. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi.....	57
8.3. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas	60
8.4. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai	64
8.5. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai	67
8.6. Valsts lauku tīkla darbība	68
8.7. Tehniskās palīdzības izmantošana	74
8.8. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem.....	78
1. Pielikums. „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”	80

2.	Pielikums. Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2011. un 2012. gadā.....	82
3.	Pielikums. LAP īstenošanas rādītāji	85

Tekstā lietotie saīsinājumi

BDUZ – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos
BI – Buferjoslu ierīkošana
BLA – Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība
BPV – bruto pievienotā vērtība
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EM - Ekonomikas ministrija
EPS – Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ERAF – Eiropas Reģionālais attīstības fonds
ESIC – Eiropas Savienības Struktūrfondu informācijas centri
ESF – Eiropas Sociālais fonds
EZF – Eiropas Zivsaimniecības fonds
FM – Finanšu ministrija
IAKS – integrētā administrēšanas un kontroles sistēma
IDIV – Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana
IKP – iekšzemes kopprodukts
IUB – Iepirkumu uzraudzības birojs
KF – Kohēzijas fonds
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAF – Lauku attīstības fonds
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam
LAP (2004-2006) – Lauku attīstības plāns 2004.-2006.gadam
LAP IS - Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam informācijas sistēma
LDF – Latvijas dabas fonds
LDGRS – Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana
LEK – Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LLKC – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs
LOSP – Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LVAEI – Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MLA – Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas
NATURA – *Natura 2000* maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK
NIM – *Natura 2000* maksājumi (meža īpašniekiem)
NNS – Nepārtrauktā novērtēšanas sistēma
NSP – Nacionālais stratēģijas plāns
OLAF – Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
RLZP – Rugāju lauks ziemas periodā
SA – Savstarpējā atbilstība
SFC – Eiropas Kopienas fondu vadības sistēma
SUDAT – Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
TM – Tieslietu ministrija
UK – Uzraudzības komiteja
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VK – Valsts kase
VLT – Valsts lauku tīkls

VMD – Valsts meža dienests

VRG – Vietējās rīcības grupas

ZM – Zemkopības ministrija

ZRP - Rīcības programma Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007. – 2013.gadam

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas Nr.1698/2005 (EK) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 82.pantu un 2006. gada 15. decembra Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 60.pantu, dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas uzraudzība, kā vienu no pasākumiem paredzot Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk – LAP) īstenošanas gada progresu ziņojumu sagatavošanu un nosūtīšanu Eiropas Komisijai.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

Līdz 2013.gada 30.jūnijam Latvija iesniedz EK progresu ziņojumu par LAP īstenošanu 2012.gadā

2007.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana divos LAP pasākumos: „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

2008.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana 12 LAP pasākumos, un publiskais finansējums tika izmaksāts 7 LAP pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

Kopumā 2009.gadā projektu iesniegumu pieņemšana notika 18 projektu veida LAP pasākumiem un 4 platību maksājumu LAP pasākumiem.

2010.gadā Lauku atbalsta dienests turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2010. gads bija pēdējais gads, kurā tika administrētas pārejošās saistības atbilstoši LAP 2004-2006 atbalsta saņemšanas nosacījumiem, izņemot LAP pasākumu „Priekšlaicīga pensionēšanās”, kur pārejošos saistību apmaksu turpināsies visa plānošanas perioda gaitā.

2011. gadā Lauku atbalsta dienests (turpmāk – LAD) turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2012. gadā Lauku atbalsta dienests turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 19 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 10 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2012. gadā pavisam tika iesniegti 6 419 projekti par kopējo attiecināmo izmaksu summu 298,3 milj. EUR, savukārt apstiprināti – 5 922 projekti par 336,8 milj. EUR. Periodā no 2007. – 2012.gadam kopā izsludinātas 89 projektu pieņemšanas kārtas.

LAP pasākumā „Priekšlaicīga pensionēšanās” viss izmaksātais publiskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Komisijas 2006.gada 5.septembra Regulu (EK) Nr. 1320/2006, ar ko paredz noteikumus pārejai uz lauku attīstības atbalstu, kurš noteikts ar Padomes Regulu (EK) Nr.1698/2005.

Pavisam no 2007.-2012.gadam tika apstiprināti aptuveni 21,5 tūkstoši **projektu veida** LAP pasākumu projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu aptuveni 949,4 milj. EUR. No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti gandrīz 27 milj. EUR (bez PVN).

Populārākie un lielākie **projektu veida** LAP pasākumi visā šajā programmēšanas periodā ir bijuši:

- ✓ Lauku saimniecību modernizācija (*apstiprināti 7772 projekti par kopējo publisko finansējumu 448,1 milj. EUR*);
- ✓ Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (*apstiprināti 1159 projekti par kopējo publisko finansējumu 124,4 milj. EUR*);
- ✓ Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem (*apstiprināti 1119 projekti par kopējo publisko finansējumu 98,7 milj. EUR*);
- ✓ Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (*apstiprināti 276 projekti par kopējo publisko finansējumu 89,5 milj. EUR*);
- ✓ Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu (*apstiprināti 421 projekti par kopējo publisko finansējumu 39,1 milj. EUR*).

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. 2008.gadā šo iespēju izmantoja 753 lauksaimnieki. 2010. gadā lauksaimniekiem pirmo reizi tika piedāvāta iespēja iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumu izmantojot EPS, šādu iespēju izmantoja 3032 lauksaimnieki, bet 2012. gadā EPS izmantoja 8 632 lauksaimnieki, kas ir 11,5 vairāk nekā 2008.gadā.

2012.gadā LAD nodrošināja EPS pilnveidošanu, veicot vairākus jauninājumus un uzlabojumus ne tikai platībatkarīgo maksājumu pieteikumu sadaļai, bet arī 1.un 3.ass pasākumu projektu pieteikumu sadaļai, būtiski pilnveidoja lauku bloku zīmēšanas iespējas un pieteikuma labošanas funkcijas u.c.

Ziņojumā finansējums no latiem ir pārrēķināts pēc eiro kursa, kur 1 EUR = 0,702804 LVL, ja tas nav atrunāts citādi.

1. Vispārējs situācijas raksturojums

1.1. Tautsaimniecības attīstība

Neskatoties uz smago ekonomisko situāciju eirozonā, Latvijas tautsaimniecībā saglabājās strauja izaugsme un kopumā 2012.gadā IKP pieauga par 5,6 procentiem. Lai arī pēdējos divus gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujāka izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 12% mazāks nekā bija pirms krīzes – 2007.gadā.

Galvenais ekonomikas dzinējspēks joprojām ir eksports. Pat saglabājoties zemam pieprasījumam atsevišķās tirdzniecības partnervalstīs, kopumā Latvijas preču un pakalpojumu eksports palielinās. Latvijas ražotāji apgūst aizvien jaunus tirgus un ir palielinājuši eksporta apjomus – galvenokārt uz krīzes mazāk skartiem ES valstu tirgiem, kā arī NVS un pārējām pasaules valstīm. Eksporta iespējas sekmē apstrādes rūpniecības izaugsmi. 2012.gadā apstrādes rūpniecībā ražošanas apjomi pieauga par 9,3% un ražošanas apjomu kāpums nozarē veidoja ¼ daļu no visas tautsaimniecības izaugsmes 2012.gadā.

Pakāpeniski situācija uzlabojas arī iekšējā tirgū – palielinās mazumtirdzniecības apgrozījums un komercpakalpojumu nozarēs sniegto pakalpojumu apjomi.

Turpina palielināties iekšzemes pieprasījums. Investīciju apjomi pērn par 12,3% pārsniedza 2011.gada līmeni. Vienlaikus straujāku investīciju kāpumu ierobežo vājā kreditēšana un uzņēmēju nogaidošā pozīcija, ņemot vērā neskaidrību par turpmāko situācijas attīstību ārējā vidē. Privātais patēriņš aizvadītajā gadā palielinājās par 5,4 procentiem.

Tajā pašā laikā ekonomiskās situācijas uzlabošanās vēl nav sajutuši visi iedzīvotāji. Darba iespējas un atalgojums aug lēnāk nekā ekonomika kopumā. 2012.gadā nodarbināto skaits ir pieaudzis par 2,7%, un gada vidējais bezdarba līmenis samazinājies līdz 14,8%. Paredzams, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī turpmāk, tomēr galvenie riski saistīti ar globālās ekonomikas attīstības tendencēm, kas var ietekmēt situāciju darba tirgū.

Ārējā vidē joprojām pastāv ļoti liela nenoteiktība par tālākajām attīstības perspektīvām. Daļā no mūsu preču noieta tirgiem arī šogad kopējais pieprasījums būs zems. Tas nozīmē, ka Latvijas preču un pakalpojumu eksporta apjomu pieaugums šogad būs mērenāks nekā iepriekšējos gados. Tajā pašā laikā, turpinot uzlaboties situācijai darba tirgū, gaidāms straujāks pieprasījuma kāpums iekšējā tirgū. Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2013.gadā varētu būt 4% robežās.¹

1. tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas 2012.gadā pa mēnešiem

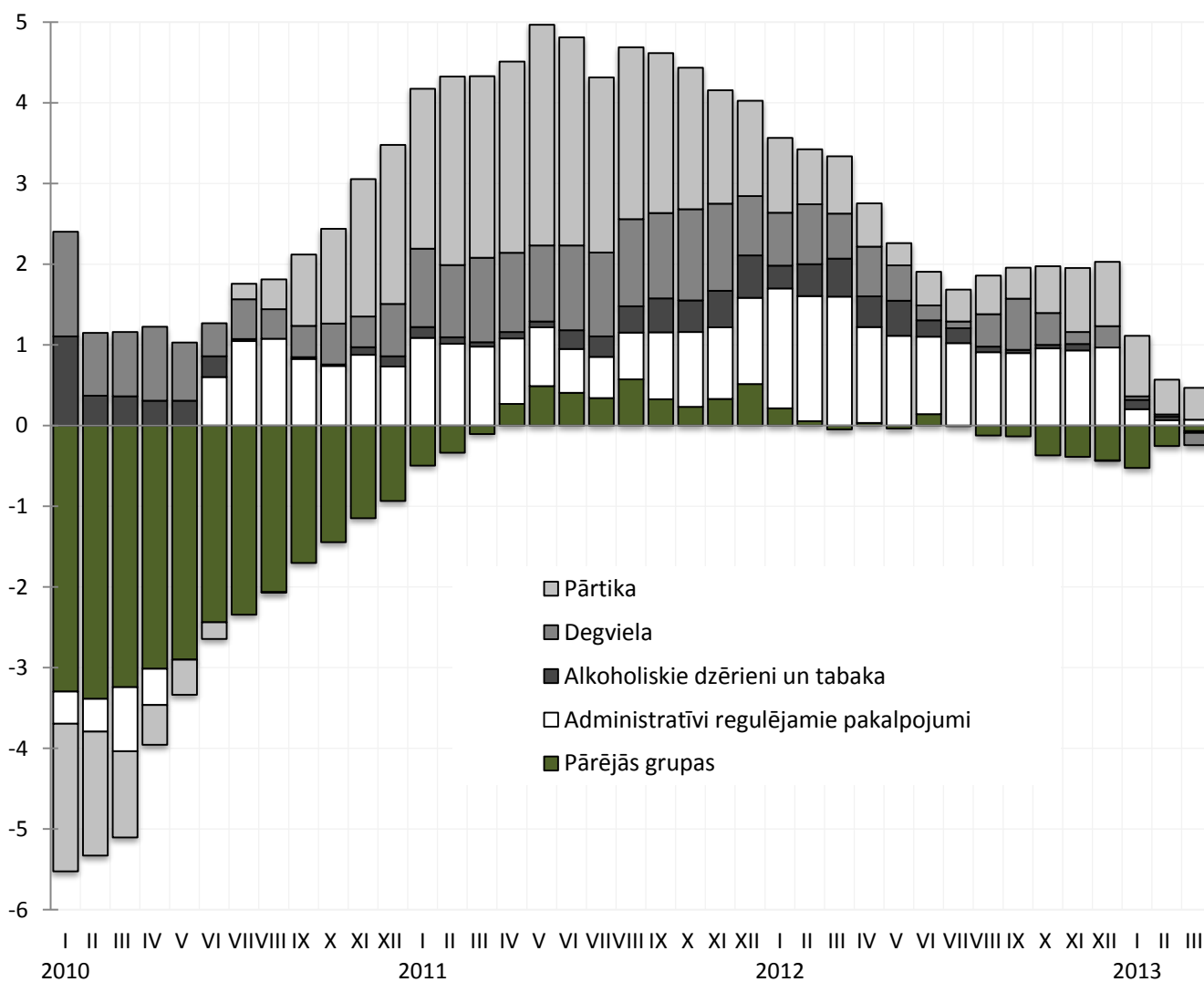
Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
	salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
Janvāris	0,8	3,6	4,4
Februāris	0,1	3,4	4,3
Marts	0,6	3,3	4,2
Aprīlis	0,6	2,8	4,1
Maijs	-0,2	2,2	3,8
Jūnijs	-0,1	1,9	3,6
Jūlijs	-0,5	1,7	3,4
Augusts	-0,3	1,7	3,1
Septembris	0,5	1,8	2,9

¹ Tautsaimniecības attīstības raksturojumam tostarp izmantota arī Ekonomikas ministrijas 2013.gada aprīļa informatīvajā ziņojumā „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” iekļautā informācija

Oktobris	0,0	1,6	2,7
Novembris	-0,1	1,6	2,5
Decembris	0,0	1,6	2,3

Avots: EM „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” (2012.gada aprīlis)

2012.gadā patēriņa cenas kopumā saglabāja mērenu pieaugumu tuvu sezonālo svārstību līmenim. 2012.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis pieauga par 2,3%. Cenu kāpumu gada sākumā noteica administratīvi regulējamo cenu, kā arī pārtikas un degvielas cenu palielinājums. Gada otrajā pusē pasaules cenas pārtikai un naftai samazinājās un saruka arī to ietekme uz inflāciju Latvijā. 2013.gada pirmajos trīs mēnešos patēriņa cenas palielinājās ļoti mēreni un martā 12-mēnešu inflācija bija 0,2%. Arī turpmākās patēriņa cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013.gadā sagaidāma mērena cenu dinamika un gada vidējā inflācija nepārsniegs 1,5 procentus.

1. attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu (12 mēnešu inflācija, procentpunkti)

1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, Latvijas kopējais IKP faktiskajās cenās 2012.gadā bija 15 520 milj.Ls, pieaugums ir par 1 245 milj.Ls jeb par 9%, taču 2000.gada salīdzināmās cenās IKP indekss ir 5,6% salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Uz vienu iedzīvotāju tas ir Ls 7 629 – par Ls 690 vairāk nekā iepriekšējā gadā.

2. tabula. Latvijas IKP atsevišķās tautsaimniecības jomās (NACE 2.red.)

	IEKŠZEMES KOPPRODUKTA INDEKSI (2000.gada salīdzināmajās cenās; % pret iepriekšējo periodu)			KOPĒJĀS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS SADALĪJUMS PA ATSEVIĶIEM DARBĪBAS VEIDIEM (faktiskajās cenās; %)		
	2010.	2011.	2012.	2010.	2011.	2012.
PAVISAM	99,1	105,5	105,6	100%	100%	100%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	91,1	99,5	106,9	5,0%	5,1%	5,0%
Apstrādes rūpniecība (C)	119,1	111,7	109,3	13,3%	14,1%	14,5%
Būvniecība (F)	68,9	111,9	114,6	5,3%	5,4%	6,1%
Pakalpojumi (MNS)	91,7	105,0	104,4	8,1%	7,9%	7,5%

Avots: CSP

Pievienotā vērtība lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (NACE 2.red.A) salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir pieaugusi par 21 %. Lauksaimniecības (A01) vērtība kopējā IKP pievienotajā vērtībā ir palielinājusī īpatsvaru līdz 1,8%.

3. tabula. Atsevišķu nozaru daļa valsts IKP 2010. un 2011.gadā, faktiskajās cenās

Nosaukums	2010.		2011.		2012.	
	tūkst. Ls	%	tūkst. Ls	%	tūkst. Ls	%
Pievienotā vērtība kopā	11 463 112	100%	12 791 076	100%	13 877 961	100%
Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības (A01)	181 295	1,6%	203 245	1,6%	246 340	1,8%
Mežsaimniecība un mežizstrāde (A02)	378 146	3,3%	432 507	3,4%	438 046	3,2%
Zivsaimniecība (A03)	16 467	0,1%	17 255	0,1%	10 319	0,1%
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana (C10-11)	375 788	3,3%	413 974	3,2%	425 491	3,1%

Avots: CSP

Kopumā lauksaimniecības sektorā ir novērots nozīmīgs apjomu pieaugums, ko pavadīja arī vidējo cenu kāpums gan augkopībā, gan lopkopībā. Šādu situāciju izraisīja vairāku nozarei labvēlīgu apstākļu kopums – augstas ražas kombinācijā ar labu tirgus situāciju vairākās Latvijai nozīmīgās nozarēs. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, kad produkcijas ieguvī kavēja laika apstākļi, 2012.gads lauksaimniecībai bija labvēlīgs, un tā rezultātā, saskaņā ar provizoriskiem datiem, iegūts rekordliels **apjomu pieaugums – salīdzināmās cenās par 17,4%**. To noteica produkcijas apjomu kāpums **augkopībā par 28,5%**. Arī **lopkopībā** konstatēts apjomu palielinājums – **par 4,4%**.

Bāzes cenu pieaugums gada laikā, saskaņā ar aprēķinu, **augkopībā ir 3,8%, bet lopkopībā 3,0%**.

Produkcijas vērtība faktiskajās cenās minēto faktoru ietekmē ir palielinājusies 2012.gadā par 21,5%, tajā skaitā augkopībā par 33,4% un lopkopībā par 7,5%.

Augkopība

Produkcijas apjomu pieaugumu galvenokārt ietekmēja kopražas palielinājums augkopības produktiem par 28,5%. Iepriekšējos 2 gados (2010. un 2011.) kopražas apjomu būtiski samazināja laika apstākļi, taču šogad tie bijuši labvēlīgi galveno augkopības produktu ieguvei (graudi, rapši, kartupeļi). Visnozīmīgākais kopražas pieaugums atzīmēts graudaugiem, kur saskaņā ar apkopotajiem datiem, ievākta pēdējo 20 gadu rekordražā – 2,1 milj.tonnu, kas ir par 50% vairāk kā 2011.gadā.

Īpaši liels kopražas pieaugums ir ziemāju graudaugiem – ziemas kviešu un rudzu kopražā palielinājusies gandrīz 2 reizes, bet tritikāles – pat 2,28 reizes. Tas noticis gan uz šo kultūru platības, gan jo īpaši ražības pieaugumu rēķina. Piemēram, ziemas kviešu ražība sasniedza Latvijas rekordskaitli – 4,73 t/ha, kas ir par 52% vairāk kā 2011.gadā, turklāt šīs kultūras platības gada laikā palielinājās par 28%, sasniedzot 257 tūkst. ha. Vasarāju graudaugiem ražas pieaugums ir daudz mazāks – miežiem tikai par 5%, bet vasaras kvieši novākti pat par 1% mazāk kā 2011.gadā (tas tādēļ, ka 2011.gadā daļa ziemāju iznīka, līdz ar to vairāk tika sēti vasaras kvieši, bet ražības starpība vasarājiem starp 2011.un 2012.gadu bija neliela).

Nozīmīgs apjomu palielinājums ir arī rapšiem – par 38%, kas panākts uz ražības pieauguma rēķina. No pārējām nozīmīgām kultūrām palielinājusies kartupeļu kopražā – par 8,1%, bet dārzeņu kopražā samazinājusies (lauka dārzeņu par 3%, segto platību – par 15%).

Pasaules tirgus ietekmē galveno augkopības produktu cenas trešo gadu pēc kārtas ir palielinājušās. Visnozīmīgāk – par aptuveni 15-20% cenas augušas vasarāju graudaugiem un pākšaugiem, bet par 9% lauka dārzeņiem. Ņemot vērā sliktās ražas citur pasaulē, vidējā graudu cena ir par 8% augstāka nekā 2011.gadā, bet rapšu cena par 1% augstāka. Nozīmīgs cenu samazinājums ir kartupeļiem – par 14%. Vidēji, ievērtējot arī citas kultūras, ražotāju cenu palielinājums ir par 4%.

Produktu subsīdiju apjoms augkopībā kopš 2011.gada ir kļuvis niecīgs, jo gandrīz visas subsīdijas ir atdalītas no ražošanas, līdz ar to netiek iekļautas produkcijas aprēķinā.

Lopkopība

Lopkopības nozarēs pēdējos 3 gados novērots skaitliski neliels, bet stabils apjomu pieaugums. Arī 2012.gadā apjomu kāpums bijis par 4,4%. Lopkopība ir mazāk pakļauta krasām dabas apstākļu svārstībām, tādēļ tajā pieaugums tempi ir izlīdzinātāki nekā augkopībā. Tomēr arī lopkopības situāciju nozīmīgi ietekmē produktu un resursu cenas. Lopkopības produkcijai kopumā cena 2012.gadā ir nedaudz palielinājusies (gadā par 3,0%, 4.ceturksnī pat par 5,1%), tomēr tendences atsevišķās apakšnozarēs ir būtiski atšķirīgas.

Galvenajā lopkopības apakšnozarē – piena ražošanā – tieši 4.ceturksnī atzīmēts nozīmīgs apjomu kāpums (par 6,3% pret 2011.g.4.ceturksni, iepriekš bija aptuveni 2% kāpums), tāpat palielinājums konstatēts putnu (par 7%), liellopu gaļas (par 6%) un olu (par 5%) ražošanā, taču cūkkopībā konstatēts samazinājums par 13%. Ir palielinājusies cūkgāļas realizācija vietējā tirgū, taču tas nav spējis kompensēt dzīvu cūku eksporta samazinājumu. Savukārt, šī gada dati liecina par putnkopības nozares atkopšanos pēc samazinājuma iepriekšējā gadā. Būtiski palielinājusies kažokādu audzēšana – par 43% salīdzināmās cenās, līdz ar to šī nozare ierindojama starp nozīmīgām Latvijas lauksaimniecības nozarēm.

Cenu izmaiņas lopkopības produktiem kopumā gan ir pozitīvas, tomēr galvenajā – piena sektorā – gada griezumā ir samazinājums (2012.g.4.ceturksnī par 8,6% pret stāvokli gadu iepriekš). Gandrīz visiem pārējiem produktiem konstatēts cenu pieaugums, izņemot aitu gaļu. Visstraujākais pieaugums pret 2011.g.4.ceturksni ir olu cenai – par 64% (!), kas arī sekmēja vidējās cenas kāpumu lopkopības produktiem. Tāpat nozīmīgs cenu kāpums putnu gaļai – par 14%, liellopu gaļai par 8,5% un cūkgāļai par 7%. Tomēr, ņemot vērā graudu sadārdzināšanos, nozares, kas patērē lielu daudzumu graudu lopbarības, joprojām atrodas grūtā situācijā (vienīgi olu ražošanā to kompensē nozīmīgais cenu kāpums produktam).

2012.gadā lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (NACE 2.red. A) bija nodarbināti 74,2 tūkst. cilvēku (pārreķināts pēc 2011.gada skaitīšanas) jeb par 3% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Nodarbinātība augkopībā, lopkopībā un medniecībā (A01) samazinājusies par 6,7 tūkst. cilvēkiem (-12%) un kopā veido

5,8% no valstī nodarbināto skaita. No visiem 2012.gadā augkopībā, lopkopībā un medniecībā nodarbinātajiem 32 tūkst. bija vīrieši un 19,5 tūkst. sievietes.

Darba samaksa tautsaimniecībā pieaugusi par 4% un sasniegusi 481 Ls bruto, taču lauksaimniecībā (A01) darba samaksa saglabājas zemāka, nekā vidēji tautsaimniecībā – 389 Ls, kas ir 81% no vidēji tautsaimniecībā, taču par 4% vairāk, nekā iepriekšējā gadā.

1.3. Iedzīvotāji

Latvijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties: par 1,6% jeb 32,8 tūkst.iedzīvotājiem, sasniedzot 2,04 milj.cilvēku (4.tabula). Straujāk (par 1,7% jeb 24,6 tūkst.cilv.) samazinājies pilsētās dzīvojošo skaits, kamēr laukos dzīvojošo skaits sarucis par 1,2% jeb 8,2 tūkst.cilv. Kopumā laukos dzīvo 32%.

4. tabula. Latvijas iedzīvotāji gada sākumā 2004. – 2010. gadā

Rādītājs	Vienības	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.*	2011.*	2012.*
iedzīvotāji, kopā	tūkst.	2249	2228	2209	2192	2163	2120	2075	2042
iedzīvotāji, laukos	tūkst.	725	716	709	703	694	682	668	660
Lauku iedzīvotāju īpatsvars	%	32,2	32,1	32,1	32,1	32,1	32,2	32,2	32,3
iedzīvotāju blīvums, vidēji valstī	iedz./km2	35,7	35,5	35,3	35,2	35,0	32,8	32,1	31,6

Avots: CSP, *Tautas skaitīšanas dati

2012.gadā situācija darba tirgū turpināja uzlaboties – palielinājās nodarbinātība un iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, pakāpeniski samazinājās bezdarbs. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem vidēji 2012.gadā nodarbināto skaits sasniedza 885,6 tūkstošus, kas ir par 2,8% jeb aptuveni 24 tūkstošiem vairāk nekā 2011.gadā. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir pieaudzis mērenāk (par 1,3%). Bezdarba līmenis vidēji 2012.gadā bija 14,9%, kas ir par 1,3 procentpunktiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) sniegto informāciju, arī reģistrētais bezdarba līmenis 2012.gadā turpināja samazināties un decembra beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009.gada aprīļa un bija 10,5%. Vienlaikus 2013. gada sākumā, sezonālo faktoru ietekmē, reģistrētais bezdarbs nedaudz palielinājās un marta beigās bezdarba līmenis bija 10,8% – reģistrēti bija 107,1 tūkstoši bezdarbnieku, kas bija par 25,1 tūkstošiem mazāk nekā 2012.gada martā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (21,4%), bet zemākais – Rīgā (6,6%). 2013.gada februārī 41,5% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2013.gada februāra beigās kopumā bija reģistrētas 3878 vakances, kas bija par 56,2% vairāk nekā 2012.gada atbilstošajā periodā, bet par 5,7% vairāk nekā janvārī.

Kā redzams 5.tabulā, bezdarba līmenis 2012.gadā valstī kopā samazinājies, taču pilsētā šis samazinājums noticis straujāk – par 1,8 procentpunktiem.

5.tabula. Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis (15-74) 2004.–2010. gadā

	2008.	2009.	2010.	2011.*	2012.*
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā jeb bezdarba līmenis, valstī kopumā	7,5	16,9	18,7	16,2	14,9
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, laukos	6,8	16,2	17,3	15,5	15,4
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, pilsētās	7,9	17,2	19,3	16,5	14,7
Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (15-64)	68,6	61,1	59,3	60,8	63,1

Avots: CSP, *Tautas skaitīšanas dati

2. Izmaiņas vispārējos apstākļos

2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un Latvijas Lauku attīstības programmā 2007.-2013.gadam

Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi

1. **Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā, veikti grozījumi** (14.06.2012), nosakot, ka:
 - Ministru kabinetam jānosaka kārtība, kādā atzīstami savstarpējās atbilstības konsultāciju pakalpojumu sniedzēji un mežsaimniecības konsultāciju pakalpojumu sniedzēji, ievērojot Komisijas 2006.gada 15.decembra Regulas (EK) Nr.1974 15.panta 2.punktu;
 - Par valsts un Eiropas Savienības atbalsta iesnieguma apstiprināšanu, noraidīšanu, maksājuma piešķiršanu vai atteikumu piešķirt maksājumu, kā arī par nepamatoti izmaksātā atbalsta atgūšanu pieņemtā lēmuma apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību;
 - atbalsta pretendenta lieta ir ierobežotas pieejamības informācija.
2. **Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai", veikti grozījumi** 14.07.2009. MKN Nr.783
 - 2.1. izdoti 22.05.2012 MKN Nr.363, veicot grozījumus administrēšanas nosacījumos attiecībā uz avansa maksājumu pieprasīšanu;
 - 2.2. 13.11.2012. MKN Nr.774, veicot grozījumus nosakot priekšfinansējuma saņemšanas kārtībā attiecībā uz biedrībām vai nodibinājumiem, kas īsteno projektu saskaņā un LAP pasākumu „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”.
3. **Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, veikti grozījumi** 17.07.2009. MKN Nr.573:
 - 3.1. Izdoti 07.02.2012. MKN Nr.106, paredzot, ka:
 - informācija par saņemto atbalstu publicējama vienu reizi gadā pēc finanšu gada noslēgšanas, bet ne vēlāk kā līdz nākamā gada 30.aprīlim;
 - publicējamai informācijai jābūt pieejamai 2 gadus no sākotnējā publicēšanas brīža;
 - attiecīgā atbildīgā iestāde (LAD vai ZM), kas iesniedz līdzekļu pieprasījumu Eiropas Komisijai, arī informē Valsts kasi par pieprasīto Eiropas Savienības fonda līdzekļu apmēru, pieprasīšanas datumu un iespējamo līdzekļu saņemšanas termiņu (administratīvā sloga mazināšanas pasākums)
 - 3.2. izdoti 29.05.2012 MKN Nr.380, papildinot ar atbildīgajām iestādēm un kompetenci attiecībā uz Regulas Nr. 1698/2005 36.pantā noteikto atbalsta maksājumu pamatojumam nepieciešamos datu nodrošināšanu.
 - 3.3. un 03.07.2012. MKN Nr.476, Valsts augu aizsardzības dienestu nosakot kā atbildīgo par integrētās augu aizsardzības un audzēšanas jomā nepieciešamo datu apkopotāju un aprēķinu veicēju un iesniedzēju ZM un LAD.

Atbalsta pasākumu ieviešanas noteikumi

1. ass „Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana”

- „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” – **veikti grozījumi 23.09.2008. MKN Nr.792 – izdoti 18.12.2012. MK noteikumi Nr.882:**

Grozījumi paredz svītrot valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” programmēšanas periodā noteikto attiecināmo izmaksu summu, kas šobrīd vairs nav aktuāla. Tā kā finansējuma atlikums pasākumā „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” nav pietiekams, lai īstenotu jaunus projektus - punkts tiek svītrots.

- “*Lauku saimniecību modernizācija*” – **veikti grozījumi 01.11.2010. MKN Nr.1026 - izdoti 24.01.2012. MK noteikumi Nr.74 :**

Grozījumu mērķis ir paredzēt, ka atbalsta pretendents – fiziskai personai, kas plāno izveidot saimniecību, lai uzsāktu lauksaimniecības produktu ražošanu, jānodibina zemnieku saimniecība vai jāiegūst komersanta statuss ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad stājies spēkā lēmums par projekta iesnieguma apstiprināšanu.

- “*Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana*” - **veikti grozījumi 08.04.2008. MKN Nr. 255, izdoti 17.04.2012. MKN Nr.277:**

Grozījumu mērķis ir precizēt atbalsta saņēmēju loku, pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādes sektorā nosakot, ka uz atbalstu jaunu uzņēmumu radīšanai varēs pretendēt tikai tad, ja projektu īsteno Latgales plānošanas reģionā. Noteikumu ietvaros precizēta atbalsta pretendenta definīcija un noteikts, ka uzraudzības periods blakusproduktu pārstrādes uzņēmumam ir 10 gadi.

Ir noteikts desmit gadu uzraudzības laiks projektiem uzņēmumos, kuru pārstrādā II un III kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, kā arī izvirzīts papildnosacījums par to, ka atbalsta pretendents uzraudzības laikā nodarbosies arī ar I kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārstrādi.

Tehniski precizēti noteikumu nosacījumi par atbalsta intensitātes palielināšanu.

2. ass „Vides un lauku ainavas uzlabošana”

- „*Valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta pasākumi vides un lauku ainavas uzlabošanai*” - **veikti grozījumi 23.03.2010 MKN Nr.295, izdoti 20.03.2012. MKN Nr.202:**

Grozījumu mērķis papildināt noteikumus ar jauniem punktiem un apakšpunktiem, lai nodrošinātu Eiropas Savienības prasību ieviešanu un ievērošanu.

MKN projekta „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai 3.punkts paredz atbalsta veidus, kuros būs iespējams uzņemties jaunas saistības 2012.gadā.

Atbalsta saņemšanas nosacījumi agro vides saistībām, kuru saistību periods turpinās pēc 2013.gada, var tikt mainīti, lai tos pielāgotu nākamā plānošanas perioda no 2014.gada līdz 2020.gadam tiesiskajam regulējumam. Ja atbalsta saņēmējs nevar izpildīt attiecīgās izmaiņas, saistību piemērošanu pārtrauc un par laika posmu, kurā saistības bija spēkā, atbalsta atmaksu neprasa.

Tā kā dažiem novadiem 2011.gadā ir mainījies nosaukums, ir aktualizēts noteikumu 3.pielikums.

- “*Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana*” – **veikti grozījumi 6.10.2010. MKN Nr.1145**

Grozījumi precizē kritērijus, lai identificētu gadījumus, kad ir nepieciešama mežaudzes kopšana un nosaka skaidrākus atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Ir precizēts noteikumu teksts, kas saistīts ar jaunaudzēs definīciju, atbilstoši grozījumiem Meža likumā, kas ir spēkā no 2012.gada 1.janvāra. Meža likumā skaidrotais termins bija sašaurinājies līdz šim piemērotos atbalsta saņemšanas nosacījumus, tādēļ, lai nodrošinātu nemainīgu atbalsta saņemšanas nosacījumu piemērošanu, tika veikti grozījumi.

Grozījumi saskaņo noteikumu tekstu ar 2.05.2012. MKN Nr.308 „Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”. Šajos noteikumos vairs netiek paredzētas kopšanas prasības atjaunotajās un ieaudzētajās mežaudzēs līdz valdošās sugas koku augstums sasniedz divus metrus. Lai nodrošinātu nemainīgu atbalsta saņemšanas nosacījumu piemērošanu, atbilstoši tika grozīti noteikumi Nr.1145, tajos ietverot kopšanas prasības atjaunotajās un ieaudzētajās mežaudzēs.

- „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” - **veikti grozījumi 15.09.2008. MKN 748, izdoti 25.08.2012. MKN Nr.572:**

Grozījumi saskaņo noteikumu tekstu ar 2.05.2012. MKN Nr.308 „Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”. Šajos noteikumos vairs netiek paredzētas kopšanas prasības atjaunotajās un ieaudzētajās mežaudzēs līdz valdošās sugas koku augstums sasniedz divus metrus. Lai nodrošinātu nemainīgu atbalsta saņemšanas nosacījumu piemērošanu, atbilstoši tika grozīti noteikumi Nr.748, tajos ietverot kopšanas prasības atjaunotajās un ieaudzētajās mežaudzēs

3. ass „Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana”

- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” - **veikti grozījumi 09.02.2010. MKN Nr.132, izdoti 20.03.2012. MKN Nr.203:**

Grozījumu mērķis ir samazināt administratīvo slogu un būtiski atvieglot atbalsta saņemšanas kārtību. Svītrotā prasība par līguma slēgšanu atbalsta saņemšanai. Līdz ar to atbalsta pretendents nebūs jāierodas Lauku atbalsta dienestā, lai noslēgtu līgumu par atbalsta saņemšanu, bet tas uzreiz pēc Lauku atbalsta dienesta lēmuma par projekta apstiprināšanu spēkā stāšanās varēs sākt projekta īstenošanu. Noteikumu projektā, pamatojoties uz pasākuma īstenošanas pieredzi par iesniegtajiem projektiem iepriekšējās projektu iesniegumu iesniegšanas kārtās, izdarīti arī vairāki tehniski un redakcionāli grozījumi, kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus.

- „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” – **izdoti 13.11.2012. MKN Nr.773**

Noteikumos atsevišķi nodalīta aktivitāte - ar lauku tūrismu saistītu tūrisma pakalpojumu mārketinga aktivitāšu īstenošana, nosakot atsevišķus atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieteikšanās kārtību un iesniedzamos dokumentus, atbalsta veidu, apmēru un attiecināmās izmaksas.

4. ass „LEADER pieejas īstenošana”

- “Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” - **veikti grozījumi 04.10.2011 MKN.764, izdoti 03.04.2012. MKN Nr. 242 un 10.01.2012. MKN Nr. 43:**

MKN Nr.43 Grozījumu mērķis ir:

precizēt noteikumu punktu, nosakot, ka atbalsta pretendents nevar būt juridiska persona, kas nodarbojas vai plāno nodarboties ar zivsaimniecības produktu pārstrādi.

MKN Nr. 242 Grozījumu mērķis ir:

Paplašināt atbalsta pretendentu loku LAP pasākuma „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” aktivitātē „Iekārta, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un

programmu nodrošinājuma iegāde un uzstādīšana, infrastruktūras izveide lauksaimniecības produktu pārstrādei un pirmapstrādei mājas apstākļos, tai skaitā pašu saražotās produkcijas iepakojšanai”, dodot iespēju atbalstu saņemt arī fiziskai personai, kas ir reģistrējusies Pārtikas un veterinārajā dienestā kā pārtikas uzņēmums, kurš nodarbojas ar lauksaimniecības produktu pārstrādi mājas apstākļos, vai plāno nodarboties ar lauksaimniecības produktu pārstrādi mājas apstākļos.

Izdarīti arī tehniski labojumi.

- „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana” - **veikti grozījumi** 08.03.2011 MKN.185, **izdoti** 30.10.2012. MKN Nr. 736:

MKN Nr.736 Grozījumu mērķis ir:

svītrot 8.punktu, tā atceļot ierobežojumu, ka vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšanai attiecināmo izmaksu summa līdz 2013.gadam nepārsniedz 50% no pasākumam atvēlētā publiskā finansējuma vietējai rīcības grupai.

Noteikumu grozījumi paredz neizmantojamu finansējumu novirzīt vietējai attīstības stratēģijas īstenošanai.

Noteikumi precizē arī pamatlīdzekļu izmantošanas nosacījumus.

- „Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” – **veikti grozījumi** 20.09.2011. MKN Nr.726, **izdoti** 30.10.2012. MKN 734.

Grozījumi turpmāk paredz pamatlīdzekļu uzturēšanu sadarbības projekta īstenošanas laikā, kā arī uzraudzību pēc projekta īstenošanas veikt pašām VRG, tā veicinot lielāku vietējo interesantu sadarbību un saliedētību, kā arī vienkāršojot sadarbības projekta ieviešanu.

Grozījumi LAP

Atbilstoši Latvija Lauku attīstības programmas 2007. – 2013.gada (LAP) Uzraudzības komitejas sēdēs lemtajam (2011.gada 9.decembris un 2012.gada 21.jūnijs), ZM iesniedza EK izvērtēšanai ierosinātos grozījumus LAP un nodrošināja komunikāciju ar EK (kopsavilkumu skatīt ziņojuma 1. pielikumā):

- 1) finansējuma pārdale LAP 1.ass, 2.ass, 3.ass un 4.ass ietvaros;
- 2) pasākuma „Natura 2000 maksājumi” (meža īpašniekiem) ietvaros paaugstināt vidējo atbalsta likmi uz 80 EUR/ha neatkarīgi no saimnieciskās darbības ierobežojumu veida (iepriekš 60 EUR/ha), kā arī balstoties uz Eiropas Savienības tiesību aktos noteikto, svītrojot no atbalsta saņēmēju loka pašvaldības;
- 3) pasākuma „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana” ietvaros papildināt iespējamās aktivitātes arī ar atbalstu investīcijām būvniecībai un noteikt, ka vienam atbalsta pretendētājam trīs gadu laikā pieejama EUR 200 000 atbalsta summa;
- 4) pasākuma 431 "Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšanas” ietvaros svītrot pasākuma 5.aktivitātei (VRG darbības nodrošināšana, vietējo attīstības stratēģiju administratīvās izmaksas) maksimālo pieejamo sabiedriskā finansējuma sliekšni (50%);

Saskaņā ar Padomes Regulas 1698/2005 66.panta 2.punktu un Padomes regulas priekšlikumu par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) jaunajam plānošanas periodam (2014. – 2020.gada plānošanas periods) veikti grozījumi LAP pasākuma „Tehniskās palīdzība” attiecināmo izmaksu sarakstā (LAP 16.1. sadaļa), to papildinot ar izmaksām par Ex ante novērtējuma veikšanu (sagatavošanās nākamajam periodam).

2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību

2.2.1. Izmaiņas Latvijas makroekonomiskajā situācijā

No 2005. līdz 2007.gadam apjomīga ārējā kapitāla ieplūde stimulēja būtisku privātā patēriņa un investīciju pieaugumu. IKP vidējie gada pieauguma tempi bija 10,3%, kas bija vieni no straujākajiem ES. 2008. un 2009.gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā, apstājoties ārējā kapitāla ieplūdei, iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs.

Kopš 2009.gada 4.ceturkšņa ir atsākusies ekonomikas izaugsme. Atgūstot konkurētspēju un pieaugot pieprasījumam ārējos tirgos, par ekonomikas galveno dzinuli ir kļuvis eksports. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi pašlaik ir sasnieguši vēsturiski augstāko līmeni.

Latvijas ekonomika 2012. gadā ir attīstījusies ļoti sekmīgi. Pēc straujas ekonomikas izaugsmes 2011. gadā vēl 2012. gada sākumā Latvijas ekonomikas perspektīvas tika vērtētas ļoti piesardzīgi. Līdz pat gada vidum bija vērojama parādu krīzes saasināšanās eirozonā, pasaules tirdzniecības pieauguma tempu palēnināšanās, bet nenoteiktība par gaidāmo fiskālo konsolidāciju vairumā attīstīto valstu lika virknei starptautisko institūciju samazināt globālās ekonomikas izaugsmes prognozes 2012. gadam. Bažas par vājo izaugsmi Eiropas Savienībā diemžēl piepildījās, un ekonomiskā aktivitāte reģionā bija vāja. Tajā pašā laikā Latvijas ekonomika bija salīdzinoši noturīga pret ārējās vides satricinājumiem, un 2012. gadā saglabājās stabila ekonomikas izaugsme, IKP pieauga par 5,6%.

Latvijas ekonomikas atveseļošanās atzīta arī starptautiski, starptautisko reitingu aģentūrām paaugstinot Latvijas kredītreitingu, kas samazina gan valsts izdevumus ārējā parāda apkalpošanai, gan arī aizņemšanās izmaksas uzņēmējiem.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju konkurētspēja. Jāņem vērā, ka līdz šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanās pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Ienākumu pieaugums no eksporta stimulē ekonomisko aktivitāšu palielināšanos iekšējā tirgū.

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010.gada beigām pakāpeniski pieaug. 2012. gada trīs ceturkšņos Latvijas tautsaimniecībā tika investēts par 16,2% vairāk nekā gadu iepriekš. Straujāku investīciju kāpumu ierobežo joprojām vājā kreditēšana, kā arī uzņēmēju nogaidošā pozīcija, ņemot vērā neskaidrību par turpmāko situācijas attīstību ārējā vidē.

2011.gada beigās sekmīgi tika noslēgta trīs gadus ilgā starptautiskā aizdevuma programma. Tās apjoms Latvijai tika plānots 7,5 miljardu eiro apmērā. Ņemot vērā, ka valsts ekonomiskā un finanšu situācija uzlabojās, Latvijai nebija nepieciešams pilnā apmērā saņemt aizdevuma pieejamo finansējumu. Latvija ir izmantojusi 4,4 miljardus eiro. Starptautiskās aizdevuma programmas ietvaros Latvija ir nodrošinājusi pamatu ilgtspējīgas fiskālās disciplīnas īstenošanai. Lai ievērotu izvīzītos budžeta deficīta mērķus, kopš 2008.gada ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ietekmi 17,5% apmērā no IKP, t.sk., gan samazinot izdevumus, gan palielinot ieņēmumus.

Pakāpeniski no krīzes radītajām sekām atkopjas banku sektors. Tomēr tas notiek lēni, turklāt atveseļošanos būtiski kavē saspīlēta situācija finanšu sektorā eirozonā. Kreditēšana joprojām ir vāja.

Uzņēmumu segmentā 2012. gada trīs ceturkšņos trešdaļa no jauna izsniegto kredītu ir izsniegti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, savukārt apjoma ziņā trešdaļa no visiem tautsaimniecībā no jauna izsniegtajiem kredītiem (206 milj. latu) ir izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās.

Darba tirgū zemākais punkts bija 2010.gada 1.ceturksnī, kad nodarbināto iedzīvotāju skaits samazinājās līdz 916 tūkstošiem un bezdarba līmenis sasniedza 20,5%. Kopš 2010.gada sākuma situācija darba tirgū pakāpeniski uzlabojas – palielinās nodarbināto skaits un samazinās bezdarba līmenis. 2012. gadā situācija

darba tirgū turpināja uzlaboties un reģistrētā bezdarba līmenis 2012. gada decembra beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009. gada aprīļa un bija 10,5% – reģistrēti bija 104,1 tūkst. bezdarbnieku.

2012.gadā notika ievērojamas izmaiņas nodokļu politikā:

- 1) Grozījumi likumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli – tika samazināta nodokļa likme no 25% uz 24%, iestrādāts izņēmums, ka no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli atbrīvo 2013.gadā saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.
- 2) Grozījumi likumā par uzņēmumu ienākuma nodokli – tika precizēti nosacījumi nodokļa atlaides lielajām investīcijām nosacījumi.
- 3) Grozījumi likumā par pievienotās vērtības nodokli – no 2012.gada 1.jūlija tika par 1 procentu (no 22% uz 21%) samazināta nodokļa.
- 4) Grozījumi likumā par nekustamā īpašuma nodokli – no 2013.gada pašvaldībām tiek dotas tiesības noteikt nekustamā īpašuma nodokļa likmi no 0,2 līdz 1,5 procentu robežās, un paaugstināt nekustamā īpašuma nodokļa likmi līdz 4,5 procentiem.

2.2.2. LAP atbilstība Kopienas politikai

2011. un 2012. gadā turpināja pastāvēt būtiski riski vispārējās ekonomiskās situācijas attīstībai tautsaimniecībā, kā piemēram, pasaules energoresursu un pārtikas cenu pieaugums, kā arī eirozonas krīze.

Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāns

Saskaņā ar Padomes Regulas 1698/2005 16(a) pantā noteikto šī finansējuma piesaistei un izmantošanai ieguldījumiem atbalsta intensitātes var tikt paaugstinātas par 10%, kā arī dalībvalstīm tika sniegta iespēja piesaistīt papildus finansējumu tām jomām, kuras tās uzskata par prioritārajām, kas veicinās lauksaimniecības un lauku attīstību

Latvijā Ekonomikas atveseļošanas plāna ietvaros pieejamais finansējums tika novirzīts piensaimniecības nozares pārstrukturēšanai, lai piena ražošanas sektorā veicinātu strukturālas izmaiņas, kā rezultātā tiktu optimizētas ražošanas izmaksas, kā arī piena kvalitātes uzlabošanai un neienesīgajām investīcijām piena sektora uzņēmumos. Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna (jaunie izaicinājumi) ietvaros Latvijai piešķirtais ES līdzfinansējums sastāda EUR 13 260 000.

No 2010.gada atbalstam Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna ietvaros papildus piešķirtajam finansējumam varēja pieteikties divos LAP pasākumos:

- pasākumā “Lauku saimniecību modernizācija”
- pasākumā “Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”

Laika posmā no 2011. līdz 2012.gadam atbalsta pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” ietvaros tika atbalstītas 197 lauku saimniecības, ar kopējo publiskā finansējuma apjomu 11,2 milj. EUR.

Pasākuma „Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” ietvaros šajā laika periodā tika atbalstīti 32 uzņēmumi ar kopējo publiskā finansējuma apjomu 9,5 milj. EUR.

Kopumā LAP ir veicinājusi Lisabonas un Gēteborgas stratēģijas mērķu sasniegšanu, piemēram, radot jaunas darba vietas, veicinot ekonomiskās aktivitātes Latvijas vājāk attīstītākos reģionos, prioritāri atbalstot projektu iesniegumus, kurus paredzēts īstenot teritorijās ar zemāku attīstības indeksu, veicinot zināšanu un tehnoloģiju pārnesi uz ražošanu, nodrošinot investīciju iespēju lauku saimniecībās un uzņēmumu radīšanai un attīstībai. Attīstot lauksaimniecības nozari, padarot to gan vides jomā ilgtspējīgāku, gan konkurētspējīgāku, sniedzot atbalstu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un uzsākot nacionālo

normatīvo aktu izstrādi LEADER starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības veicināšanai, tiek veicināta arī Baltijas jūras reģiona stratēģijas uzdevumu sasniegšana. Tādejādi LAP ir atbilstoša Kopienas politikai.

3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem

3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi

2012. gadā Lauku atbalsta dienests (turpmāk – LAD) turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 19 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 10 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana. Periodā no 2007. – 2012.gadam kopā izsludinātas 89 projektu pieņemšanas kārtas:

6. tabula. Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas

N.p.k.	Pasākuma nosaukums	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2012.gadā	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2007. – 2012.gadā
1.	Arodapmācības un informācijas pasākumi		1
2.	Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem		2
3.	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana		1
4.	Lauku saimniecību modernizācija	1	12
5.	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	1	4
6.	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	1	8
7.	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu		3
8.	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	1	5
9.	Ražotāju grupas	1	5
10.	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana		3
11.	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	2	5
12.	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	1	9
13.	Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās izcelsmes biomasas		3
14.	Tūrisma aktivitāšu veicināšana		8
15.	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	1	17
16.	Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā; Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas izsludina vietējās rīcības grupas	
17.	Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	2	3
Kopā:		11	89

Avots: LAD

Pasākuma „**Arodapmācības un informācijas pasākumi**” ietvaros kopš 2009.gada 2.pusgada jaunas projektu pieņemšanas kārtas nav tikušas izsludinātas, kā arī netika apstiprināti jauni projekti.

Ņemot vērā, ka pasākuma īstenošana ir pārtraukta un gandrīz viss pasākumam paredzētais finansējums pārdalīts citu LAP pasākumu īstenošanai, kā arī ievērojot valsts budžeta dotāciju un subsīdiu samazinājumu lauku attīstības pasākumiem, un lai nodrošinātu lauksaimniecības, pārtikas ražošanas un mežsaimniecības nozarēs nodarbināto un nozaru darbībā iesaistīto personu tālākizglītošanos, informatīvi un izglītojoši pasākumi arī 2012.gadā tika īstenoti Valsts lauku tīkla darbības ietvaros. 2012.gada nogalē

tika uzsāktas sarunas ar nozares pārstāvjiem par iespējamu vēl vienas projektu pieņemšanas kārtas izsludināšanu pasākuma ietvaros 2013.gadā.

Pasākuma „**Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem**” ietvaros 2011.gada nogalē tika izsludināta projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Kopējais izsludinātais publiskais finansējums bija 6 540 654 EUR.

Faktiski pretendenti iesniedza 242 projektus ar pieteikto publisko finansējumu EUR 8 976 578, kas par 37 % pārsniedz pasākumā pieejamo finansējumu. 2012.gadā LAD notika projektu vērtēšana.

2012.gadā tika apstiprināti 179 projekti ar publisko finansējumu EUR 6 570 610. Noraidīti tika 34 projekti ar publisko finansējumu EUR 1 224 132, lauzti 6 līgumi ar publisko finansējumu EUR 185 258 .

Tā kā iesniegto un apstiprināto projektu publiskais finansējums pārsniedza pasākumā pieejamo finansējumu, notika finansējuma pārdale starp pasākumiem piešķirot papildus finansējumu pasākumam „Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem”, lai apstiprinātu visus atbilstošos projektus.

Pēc iesniegto projektu daudzuma un pieprasītā finansējuma var secināt, ka ir liela interese par šo pasākumu. Jāturpina atbalstīt gados jaunu cilvēku iesaistīšanos pastāvīgās lauksaimniecības darbībās, lai nodrošinātu arī darbaspēka atjaunošanos lauksaimniecības sektorā.

Pasākuma „**Lauku saimniecību modernizācija**” ietvaros 2012.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā tikai trijos no deviņiem LAD RLP, kuros vēl bija pieejams sākotnēji pēc kvotu principa sadalītā publiskā finansējuma atlikums, proti Dienvidkurzemes, Austrumlatgales un Dienvidlatgales LAD RLP. Atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums bija 253% no šajā kārtā izsludinātā publiskā finansējuma, kas liecina par atgūšanos no ekonomiskās krīzes un uzņēmēju spēju investēt uzņēmumu attīstībā, neskatoties uz ekonomiskām problēmām.

2012.gadā tika iesniegti 549 projekti un apstiprināti 506 projekti. Lielākā daļa investīcijas veiktas jaunu lauksaimniecības produktu ražošanas būvju būvniecībā (aptuveni 52%), savukārt ražošanas pamatlīdzekļu (tehnika un iekārtas) iegādei iztērēts mazāk par pusi no kopējā investīciju apjoma (aptuveni 48 %), kas liecina par īstermiņa un ilgtermiņa investīciju sabalansētību.

Lielākā daļa saimniecību, kas pieteikušās uz atbalstu, darbojas graudkopības nozarē (aptuveni 36 %) un piena lopkopības nozarē (aptuveni 28 %), daudz mazāk gaļas lopkopības nozarē (aptuveni 14 %), kā arī jaukta tipa saimniecības (laukkopība un lopkopība) – aptuveni 17 %, kas liecina par graudkopības un piena lopkopības joprojām dominējošo stāvokli Latvijas lauksaimniecībā. Kopumā no visu 12.kārtā apstiprināto projektu investīciju apjoma, lopkopības nozarē ir ieguldīti 42%, bet augkopības nozarē 41% publiskā finansējuma, pārējie 17% ir ieguldīti jaukta tipa saimniecībās (augkopība/lopkopība).

Diezgan būtiski atšķiras reģionālās tendences projektu rakstura ziņā – Austrumlatgalē ir daudz mazāk būvniecības projektu (31% no kopējā ieguldījumu apjoma), salīdzinot ar tehnikas un iekārtu iegādi (69% no kopējā ieguldījumu apjoma), nekā tas ir citos reģionos. Dienvidkurzemes un Dienvidlatgales reģionos būvniecībā ir ieguldīts lielāks investīciju apjoms (63 un 53%), nekā tehnikas un iekārtu iegādei (37 un 47%).

No 2010.gada 4.janvāra joprojām bija atvērta kārtā iesniegumu pieņemšanai pasākumā „**Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana**”. Lai veicinātu pasākuma īstenošanu, tika veikti pasākumi, lai izmantotu regulas Nr. 1698/2006 grozījumos paredzēto iespēju – atbalsta apjomu noteikšana pamatojoties uz standarta izmaksām. 2011.gadā veikti grozījumi LAP un 2012.gada sākumā atbilstoši grozīti Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka atbalsta saņemšanas kārtību pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. Veiktie grozījumi veicināja meža īpašnieku aktivitāti – iesniegto projektu apjoms gada laikā dubultojās. Joprojām salīdzinoši maza ir meža īpašnieku aktivitāte īstenojot mazvērtīgu mežaudžu nomaiņas aktivitāti. Tas skaidrojams ar zināšanu nepieciešamību šādu mežaudžu identificēšanā. Līdz 2012.gada beigām atbalstīto projektu skaits bija 4681 – aptuveni 75% no plānotā.

Pasākuma „**Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība**” ietvaros 2012.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Salīdzinot ar iepriekšējām iesniegumu pieņemšanas kārtām, šajā kārtā bija būtiski palielinājusies atbalsta pretendentu aktivitāte. Šajā kārtā iesniegto projektu publiskais finansējums pārsniedza kārtai izsludināto publisko finansējumu (tika iesniegti

63 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu Ls 22 209 079 jeb EUR 31 600 672 apmērā un apstiprināti 52 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu Ls 14 397 382 jeb EUR 20 485 629 apmērā).

Lielākā daļa uzņēmumu, kas bija pieteikušies uz atbalstu darbojās pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādēs sektorā – 38%, gaļas pārstrādes – 15%, graudu pārstrādes sektorā – 15%, piena pārstrādes sektorā -19%, augļu un dārzeņu pārstrādes sektorā - 11%.

Pasākuma „**Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu**” ietvaros 2012.gadā jauna kārtā privāto projektu iesniegšanai netika izsludināta. Turpinājās apstiprināto projektu īstenošana.

Savukārt valsts vai valsts nozīmes meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” ir iesniegusi 149 projektu iesniegumus ar kopīgo publisko finansējumu Ls 12,6 milj. jeb EUR 17.9, no kuriem līdz 2012.gadam (ieskaitot) ir īstenoti 125 iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu Ls 10,4 milj. jeb EUR 14.8

2012.gadā būvdarbi tika veikti 50 būvēs, no kurām ekspluatācijā tika pieņemtas 26 būves ar kopējo publisko finansējumu Ls 4,19 milj. jeb EUR 5.96, kuru ietvaros ir veikta:

- 1) Valsts un valsts nozīmes ūdensnoteku rekonstrukcija un renovācija 190,1 km garumā
- 2) Polderu sūkņu staciju rekonstrukcija un renovācija (Krēslītes un Ciempupes)
- 3) Polderu aizsargdambju rekonstrukcija 12,3 km

Pasākuma „**Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija**” ieviešana ar LAP Uzraudzības komitejas 2009.gadā pieņemto lēmumu tika pārtraukta un 2010.gadā nenotika projektu iesniegumu pieņemšana, tomēr 2010.gada 10.decembrī LAP Uzraudzības komiteja (turpmāk – UK) vienojās par pasākuma “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” atjaunošanu Austrumlatgales, Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs (turpmāk – RLP), novirzot šim mērķim daļu (aptuveni 3 miljoni latu jeb 4.3 milj. eiro) no minēto reģionu LAP pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” līdz šim neizmantotā finansējuma.

Šāds lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” ieviešanas analīzi, no kuras secināms, ka vismazākā atbalsta pretendenta aktivitāte novērojama Latgales reģionā, tāpēc noteikta finansējuma daļa ir novirzāma citu pasākumu īstenošanai Latgales reģionos. Ievērojot atbalsta saņēmēju aktivitāti pasākumā “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai”, jāturpina atbalstīt mazās saimniecības, lai tās spētu ražot produkciju ne tikai pašpatēriņam, bet arī preču produkciju tirgum un kļūtu par saimniecībām, kuras ir spējīgas turpmāk piesaistīt investīcijas, lai attīstītu un pilnveidotu savu darbību.

Pasākums tika aktīvi uzsākts jau 2008.gadā, un līdz 2009.gada vidum izsludinātajās trijās pieteikšanās kārtās tika iesniegts 2051 projekta pieteikums ar reģistrēto publisko finansējumu EUR 15 325 725 apmērā; no tiem tika apstiprināti 1312 projekti ar publisko finansējumu EUR 9 916 952 apmērā, kas veido 71% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Pasākuma ietvaros 2012.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā Austrumlatgales, Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu LAD RLP. Atbalsta pretendentiem pieejamais kopējais publiskais finansējums bija EUR 2 961 315.

Vislielākais projektu skaits ir iesniegts Dienvidlatgales reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē – 63 projekti.

Faktiski pretendenti iesniedza 133 projektus ar pieteikto publisko finansējumu EUR 997 500, kas ir tikai 33% no pēdējā piektajā kārtā pieejamā finansējuma. Izvērtējot iesniegtos projektus, tika secināts, ka to kvalitāte ir visai zema, līdz ar to tika atbalstīti tikai 85 projekti ar kopējo publisko finansējumu EUR 380 657.

Par cik pasākuma divās pēdējās kārtās apstiprināto projektu apjoms ir tikai aptuveni 20% no šajās kārtās izsludinātā finansējuma apjoma, tika secināts, ka visos trijos Latgales LAD RLP ir pārāk maz pasākuma

nosacījumiem atbilstošu saimniecību, kuras var pieteikties uz atbalstu, lai būtu lietderīgi turpināt nākamo pieteikšanās kārtu izsludināšanu.

Pasākuma „**Ražotāju grupas**” ietvaros 2012.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. 2012.gadā tika iesniegti 7 projekti un visi iesniegtie projekti tika apstiprināti. 2012.gadā atbilstīgās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības saņēma atbalstu kopumā EUR 221 058 apmērā no ELFLA finansējuma. Lai veicinātu mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību veidošanos un meža īpašnieku iesaistīšanos mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajās sabiedrībās tika izstrādāti grozījumi Kooperatīvo sabiedrību likumā, kas stājās spēkā 2012.gada 12.oktobrī.

Pasākuma „**Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana**” ietvaros šobrīd pasākuma ieviešana ir pārtraukta. Ņemot vērā pēdējās (2009.gadā izsludinātās kārtas) projektu iesniegšanas kārtas augsto aktivitāti, 2010.gadā ar Eiropas Komisiju tika saskaņota finansējuma pārdale no Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākuma (7,5 milj. EUR), lai būtu iespējams atbalstīt visus pēdējā kārtā iesniegtos atbalsta saņemšanas nosacījumiem atbilstošos projektus un 2012. gadā turpinājās atbalstīto projektu realizācija (šajā gadā tika apstiprināts viens projekts EUR 6 948 apmērā).

Pasākuma „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana**” ietvaros 2012. gadā tika īstenotas divas aktivitātes:

1) Aktivitātē „**Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana**” no 2012.gada 19.marta līdz 2012.gada 20.aprīlim tika izsludināta jauna iesniegumu pieņemšanas kārtā. Apstiprināts viens projekts, kurā Valsts meža dienests paredzējis uguns novērošanas torņu būvniecību un rekonstrukciju.

2) Savukārt aktivitātē „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās**” no 2010.gada 7.oktobra joprojām ir atvērta trešā kārtā iesniegumu pieņemšanai. 2011.gadā pieauga meža īpašnieku interese par šo aktivitāti, plānojot meža atjaunošanu pēc 2010./2011. gada ziemas snieglaužu un snieglieču postījumiem. Vēlāk bija vērojami tikai lokāli dabas katastrofu un meža ugunsgrēku rezultātā radīti mežaudžu postījumi, tāpēc 2012.gadā aktivitāte meža atjaunošanai pēc dabas katastrofām bija zema – apstiprināti tikai 42 projekti.

Pasākumā kopumā līdz 2012.gada beigām apstiprināto iesniegumu skaits bija 312.

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” ietvaros 2012.gadā Lauku atbalsta dienests izsludināja arī vienu (no 2008.gada jau 8.kārtu) projektu pieņemšanas kārtu pasākumā – no 28.maija līdz 26.jūnijam, ar kopējo publisko finansējumu EUR 28,4 miljoni. Attiecīgi sadalot aktivitātēm, kas saistītas ar kurināmā ražošanu – EUR 2,8 miljoni, pārējām – EUR 25,8 miljoni. Šāds sadalījums izvēlēts, lai ierobežotu iepriekšējos gados pieaugušo pieprasījumu aktivitātē, kas saistīts ar kurināmā ražošanu, lielākas atbalsta iespējas sniedzot jaunu mikrouzņēmumu izveidošanai un esošo attīstībai. 2012.gadā 8.kārtā tika iesniegti – 1 545 projekti, no kuriem apstiprināti – 481 (par kopējo attiecināmo izmaksu kopsummu EUR 65 milj.).

Pasākuma popularitāte strauji pieauga tikai 2010.gadā, kad stājās spēkā jauns normatīvais akts pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” atbalsta saņemšanai, kas paredzēja piemērotākus nosacījumus finansējuma apgūšanai un atviegloja tā saņemšanas kārtību. Tā rezultātā dažu mēnešu laikā pieteiktā summa pārsniedza iepriekš vairāku gadu laikā apstiprināto. Populārākās nozares pasākuma ietvaros ir kokapstrāde (galdniecības, gateri, mēbeļu ražošana), kurināmā ražošana, dažāda veida būvniecība, biohumusa un citu mēslošanas līdzekļu ražošana, citu dzīvnieku audzēšana (sliēkas, gliemeži).

Līdzīgi arī 2012.gada 8.kārtā iesniegto projektu iesniegumu finansējums būtiski pārsniedza kārtai atvēlēto publisko finansējumu, tāpēc 2012.gada nogalē ZM pieņēma lēmumu piešķirt pasākumam papildu finansējumu un uzdeva LAD izvērtēt un apstiprināt visus normatīvo aktu nosacījumiem atbilstošos projektu iesniegumus. Līdz ar to tika atsākta to projektu iesniegumu, kuri tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ, vērtēšana atbilstoši administratīvajiem un publiskā finansējuma saņemšanas nosacījumiem.

Pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” apakšpasākumā „Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas”

2011.gadā bija viena projektu pieņemšanas kārtā ar kopējo publisko finansējumu EUR 14,2 milj..

2012.gadā pasākuma ietvaros netika izsludinātas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas.

Pasākuma „**Tūrisma aktivitāšu veicināšana**” ietvaros 2011.gadā kopumā tika izsludinātas 3 kārtas, kurās saņemti 166 projektu pieteikumi, par summu EUR 27.2milj., no kuriem 66 projekti tika noraidīti, bet 91 projekts par summu EUR 10.8 milj. tika apstiprināti.

2012.gadā pasākumā netika izsludinātas projektu pieņemšanas kārtas.

Ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi, ir redzams, ka salīdzinoši liela daļa projektu iesniegumi tiek noraidīti. Visbiežākie projektu noraidīšanas iemesli ir šādi:

- nav esošs tūrisma pakalpojumu sniedzējs;
- projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- atdeve nesamērīga pret plānoto investīciju (piemēram, plāno ieguldīt 200 000 EUR, bet ieņēmumi no tūrisma tā rezultātā - EUR 200 (investīcija nelietderīga));
- neatbilstība citiem pasākuma nosacījumiem.
- 2011.gadā tika lauzti 26 līgumi, kuri tika noslēgti par projektu realizāciju līdz 2011.gadam. Savukārt 2012.gadā tika lauzti 19 līgumi par kopējo publisko finansējumu EUR 1,1 milj.. Galvenie līgumu laušanas iemesli bija pasākuma nosacījumu neizpilde un nepietiekams pašu finansējums projekta īstenošanai.

Pasākums ir vērsts uz vienmērīgu attīstību visā Latvijas teritorijā, un izteikta finansējuma koncentrēšanās vienā reģionā nav vēlama no saskaņotas un ilgtspējīgas teritorijas attīstības viedokļa. Pasākuma ieviešanu ietekmēja sarežģītā ekonomiskā situācija, ka būtiski samazināja lauku tūrisma pakalpojumu sniedzēju ienākumus un līdz ar to arī iespējas investēt esošo objektu attīstībā.

Pasākuma „**Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem**” ietvaros 2012.gadā notika viena projektu pieņemšanas kārtā. Projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā projektus varēja iesniegt tie novadi, kuri nav izmantojuši tiem piešķirto finansējuma apjomu atlikušā finansējuma ietvaros. 17.kārtā tika apstiprināti 120 iesniegumi ar kopējo attiecināmo izmaksu summu EUR 10,6 milj..

Strauji tuvojoties programmēšanas perioda beigām Latvijas pašvaldības aktīvi izmanto iespēju, lai varētu izmantot tām paredzēto finansējuma apmēru. 2011.gada un 2012.gada aktivitātēs virsroku ņem ceļa seguma rekonstrukcija pašvaldībām piederošajos ceļos. Diemžēl novērota straujāka būvniecības cenu celšanās salīdzinot ar 2010.gadu, kas liek pašvaldībām rūpīgi izvēlēties nepieciešamās būves un ceļu posmus, lai iespējami racionālāk izmantotu tām piešķirto finansējumu. Jāatzīmē, ka viena projekta ietvaros var tikt realizētas vairākas aktivitātes.

2012.gada nogalē pasākumam atvēlētais finansējums LAP ietvaros ir pilnībā rezervēts, tomēr jāņem vērā, ka pasākuma ietvaros iesniegtie projekti var tikt arī lauzti, jo nereti pašvaldībām pēc iepirkuma veikšanas būtiski pieaug projekta realizācijas izmaksas.

Pasākums „**Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana**” mērķis ir veicināt ar lauksaimniecības, mežsaimniecības, pārtikas ražošanas un apstrādes nozari saistītā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu un uzlabošanu, padarot to pieejamu sabiedrībai.

Šajā pasākumā līdz šim bija izsludināta tikai viena pieteikšanās kārtā 2008.gadā ar pieejamo publisko finansējumu EUR 2 163 199. Bija iesniegti 10 projekti, apstiprināti 8 projekti ar publisko finansējumu EUR 1 082 223.

2012.gadā turpinājās LAP 4.ass „**LEADER pieejas īstenošana**” atbalsta pasākumu ieviešana ar mērķi, izmantojot LEADER pieeju, veicināt lauku iedzīvotāju iesaistišanos vietējo problēmu risināšanā, uzlabot uz vietējām vajadzībām balstītus pārvaldības mehānismus vietējā līmenī un sniegt atbalstu vietējām attīstības iniciatīvām, kas ir saskaņotas ar LAP un iekļautas VRG izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās.

Pasākuma „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” turpinājās jaunu projektu pieņemšana un 2012.gadā VRG izsludināja 69 projektu pieņemšanas kārtas. LAD izsludināja 2 projektu pieņemšanas kārtas pasākumā „Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība”.

LAP ietvaros 2012.gadā visvairāk projekti tika noraidīti pasākumā „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (560 projekti ar publisko finansējumu Ls 5 706 264 jeb EUR 8 119 282). Galvenais projektu noraidīšanas iemesls pasākumā ir finansējuma trūkums, kas saistīts ar pasākuma specifiku konkrēti sadalot finansējumu dažādām rīcībām.

Pasākumā „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana” atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai kopumā ir saņēmušas 40 VRG plānoto 33 VRG vietā, un LAP sasniedzamais rādītājs ir izpildīts par 133%. Tāpat arī VRG aptvertā teritorija un kopējais iedzīvotāju skaits teritorijā krietni pārsniedz LAP plānoto (attiecīgi par 117,6% lielāka ir VRG aptvertā teritorija un par 256% lielāks kopējais iedzīvotāju skaits teritorijā).

Kopumā VRG darbības teritorija pārklāj 100% no valsts teritorijas, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Vidēji viena VRG ir 1 594 km² liela teritorija ar iedzīvotāju skaitu 25 357. Vismazākā ir Baldones partnerība (8 km²), bet vislielākā ir Bauskas rajona lauku partnerība (359 km²), arī iedzīvotāju skaita ziņā vismazākā ir Baldones partnerība (5419), bet vislielākā Bauskas rajona lauku partnerība (50 811 iedzīvotāju).

Izdarot grozījumus LAP, 2012.gadā tika veikti grozījumi arī nacionālajos normatīvajos aktos, piešķirot VRG papildu publisko finansējumu vietējo projektu īstenošanai EUR 6 900 621 apmērā. Papildu piešķirtais publiskais finansējums tika pārdalīts 27 VRG, kurām LAD bija izmaksājis vismaz 50 procentu no stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma pēc stāvokļa 2012.gada 1.septembrī. Vidēji viena VRG saņēma 256 tūkstošus eiro.

2012.gadā pasākumā „**Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā**” apstiprināti 764 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 6,4 milj. un realizēti pilnībā vai daļēji 1130 projekti par kopējo publisko finansējumu EUR 4,8 milj.. Ņemot vērā, ka informācija par pirmajās projektu pieņemšanas kārtās atbalstītajiem un īstenotajiem projektiem ir veicinājusi arī citus saaktivizēties un iesniegt savu projekta iesniegumu atbalsta saņemšanai, kā arī īstenotie projekti dod iespēju īstenot vietējiem iedzīvotājiem nepieciešamas un aktuālas iniciatīvas ar lielāku atbalsta intensitāti, īpaši sabiedriskajām organizācijām (NVO), tāpēc 2012.gadā vērojama lielāka projektu iesniedzēju aktivitāte.

Vislielākā interese tika izrādīta aktivitātē, kurā atbalstu var saņemt sabiedrisko aktivitāšu (tajā skaitā apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un cita brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanai vietējiem iedzīvotājiem. Vietējiem iedzīvotājiem svarīga un nepieciešama bijusi arī aktivitāte, kurā atbalstu piešķir pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai – jaunu pakalpojumu izveidei un esošo kvalitātes uzlabošanai un sasniedzamības nodrošināšanai.

Tomēr vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai pieejamais publiskais finansējums bija daudz mazāks kā projektu iesniegumos pieprasītais, līdz ar to liela daļa vietējai attīstībai nozīmīgi projekti tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ.

2012.gadā bija vērojams progress pasākuma Konkurētspējas veicināšana aktivitāšu īstenošanā, kur atbalstu var saņemt projektiem, kas atbilst pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” un pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” atbalsta saņemšanas nosacījumiem, kā arī maza apjoma investīcijām lauksaimniecības produktu ražošanai un pārstrādei (mājražotājiem).

2012.gadā tika vērtēti pirmie LEADER pasākuma „**Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība**” iesniegtie projekti, jo Starpvalstu sadarbības pasākums Latvijā tika uzsākts tikai 2011.gada otrajā pusē, t.i., programmēšanas perioda otrajā pusē. Tā pieejamais publiskais finansējums līdz LAP grozījumiem finanšu plānā 2012.gadā bija EUR 3,3 milj., šobrīd pieejamais publiskais finansējums ir EUR 1,3 milj.. Pirmā iesniegumu pieņemšanas kārtā šajā pasākumā tika izsludināta 2011.gada 21.novembrī, kurā pieejamais publiskais finansējums bija EUR 1,4 milj.. 2012.gadā tika izsludināta otrā iesniegumu pieņemšanas kārtā un otrajā pusē bija izsludināta trešā iesniegumu pieņemšanas kārtā un kopā trijās kārtās pieejamais publiskais finansējums bija izsludināts EUR 3,0 milj. apmērā. 2012.gadā tika iesniegti 36 projekti, apstiprināti 16 projekti ar publisko finansējumu EUR 1 878 313 apmērā. Šobrīd īstenoti ir 2 projekti un 7 projekti ir īstenošanas procesā. Atsaukti ir 8 projekti un to atsaukšanas galvenie iemesli ir ārvalstu partneru attiešanās turpināt projekta īstenošanu, kā arī Latvijas VRG attiešanās turpināt īstenot projektu.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 2012.gadā turpinājās pasākuma „**Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana**” aktivitāšu īstenošana. Atbalstu saņēma 40 VRG. Arī šim pasākumam, pamatojoties uz īstenošanas pieredzi, 2012.gadā pēc VRG un biedrības „Latvijas Lauku forums” ierosinājumiem izdarīti grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos. Pēc grozījumiem nacionālajos normatīvajos aktos, kas tika izdarīti 2011.gadā un kas paredzēja atbalstu VRG darba vietas aprīkošanai un darbības nodrošināšanai, nosakot, ka VRG administratīvā vadītāja pienākumu izpildītājus var piesaistīt tikai uz darba līguma pamata, neparedzot vairs pakalpojuma (uzņēmuma) līgumu ar VRG. Tas būtiski palielināja finansējuma izlietojumu tieši aktivitātei „vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšanai”, turklāt, tuvojoties programmēšanas perioda noslēgumam, VRG darbības nodrošināšanai atvēlētais finansējums lielai daļai VRG bija iztērēts. Tāpēc tika veikts grozījums, atceļot ierobežojumu, ka VRG darbības nodrošināšanai attiecināmo izmaksu summa līdz 2013.gadam nepārsniedz 50% no pasākumam atvēlēta publiskā finansējuma VRG. Kā arī ir VRG, kas šajā programmēšanas periodā nav iztērējušas šajos noteikumos paredzēto finansējumu, un, lai neradītu mākslīgu šī finansējuma iztērēšanu, grozījumu rezultātā ir atļauts neiztērēto finansējumu novirzīt vietējai attīstības stratēģijas īstenošanai.

3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot Elektronisko pieteikšanās sistēmu (turpmāk - EPS), kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu.

Lauksaimniekiem tika piedāvāta iespēja pieteikties platību maksājumiem, kā arī iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumus, izmantojot EPS. Šādu iespēju 2012. gadā izmantoja 8 436 lauksaimnieki, tai skaitā 5 785 pieteicās uz 2.ass platību maksājumiem vides lauku ainavas uzlabošanai. EPS priekšrocības:

- pieteikšanās maksājumiem, neizejot no mājas jebkurā pieņemamā laikā;
- nepieciešamo labojumu/papildinājumu veikšana un iesniegšana;
- brīdināšana par pieļautajām kļūdām, tādējādi tās ir savlaicīgi un ātri novēršamas;
- atgādinājumu saņemšana par iesnieguma iesniegšanas termiņa beigu tuvošanos;
- atvieglota platību maksājumu iesnieguma aizpildīšana, jo tiek nodrošināta datu kopēšana no iepriekšējā gada iesnieguma.;
- iespēja sekot līdzi platību maksājumu iesnieguma administrēšanas procesam un izmaiņām iesnieguma datos;
- pieeja korespondencei ar LAD (no LAD saņemtajām un uz LAD sūtītajām vēstulēm);
- pieeja informācijai par izmaksātajām atbalsta summām;
- pieeja iepriekšējo gadu iesniegumiem un kartēm;

- ātrāka iesnieguma noadministrēšana un atbalsta saņemšana.

2012.gadā LAD nodrošināja EPS pilnveidošanu, veicot vairākus jauninājumus un uzlabojumus ne tikai platībatkarīgo maksājumu pieteikumu sadaļai, bet arī 1.un 3.ass pasākumu projektu pieteikumu sadaļai, piemēram:

- būtiski pilnveidotas lauku bloku zīmēšanas iespējas;
- ieviesta iezīmētā lauka platības lieluma attēlošana;
- pilnveidotas pieteikuma labošanas funkcijas;
- ieviesta funkcionalitāti, ka iesniedzot iesniegumu tiek veikta pārbaude vai atbalsta pretendents ir uzņēmies saistības, gadījumā ja atbalsta pretendents nebūs iesniegumā pieteicis atbalsta veidu uz kuru ir uzņēmies saistības, viņam tiks attēlots brīdinājums un lūgts aizpildīt nepieciešamo informāciju, vai veikt atzīmi, ka viņš atsakās to darīt.

EPS lietotāju skaits 2012.gadā salīdzinot ar 2008.gadu pieaudzis 11,5 reizes jeb no 753 līdz 8632 klientiem.

2012. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu par 2011. gadā iesniegtajiem Lauku attīstības programmas 2007. – 2013. gadam (LAP 2007-2013) atbalsta pasākumiem, kā arī pieņēma kārtējā gada pieteikumus. 2012. gadā varēja pieteikties uz atbalstu sekojošos atbalsta pasākumos:

- Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas ((turpmāk – MLA);
- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK (NATURA);
- Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem (NIM);
- Agrovīde:
 - apakšpasākumā “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA);
 - apakšpasākumā “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ);
 - apakšpasākumā “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV);
 - apakšpasākumā “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP).

2012. gadā LAP 2007-2013 pasākuma Agrovīde ietvaros jaunas saistības uzņemtis nevarēja. Atbalsta pretendenti, kuriem jau bija saistības drīkstēja paplašināt savu saistību platību par 20% no platības, par kuru bija uzņemtas saistības pirmajā saistību gadā. Par platības paplašinājumu, kas 2012. gadā pārsniedza 20%, atbalstu nepiešķīra un saistības netika uzņemtas.

Jaunas saistības 2012.gadā varēja uzņemtis LAP 2007-2013 ietvaros tikai tajos divos pasākuma “Agrovīdes maksājumi” apakšpasākumos, kas ir valsts atbalsts t.i. buferjoslu ierīkošana (BI) un lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana (LDGRS).

7. tabula. Platībatkarīgo LAP pasākumu iesniegumi

Pasākums	Iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha	Iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha
	2011.gadā		2012.gadā	
„Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” (MLA)	42 565	1 038 888	41 848	1 063 323
„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” (NATURA)	6 111	56 990	6 142	59 174
„Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” (NIM)	1 722	26 813	1 886	29 253
„Agrovīde” apakšpasākumi:				

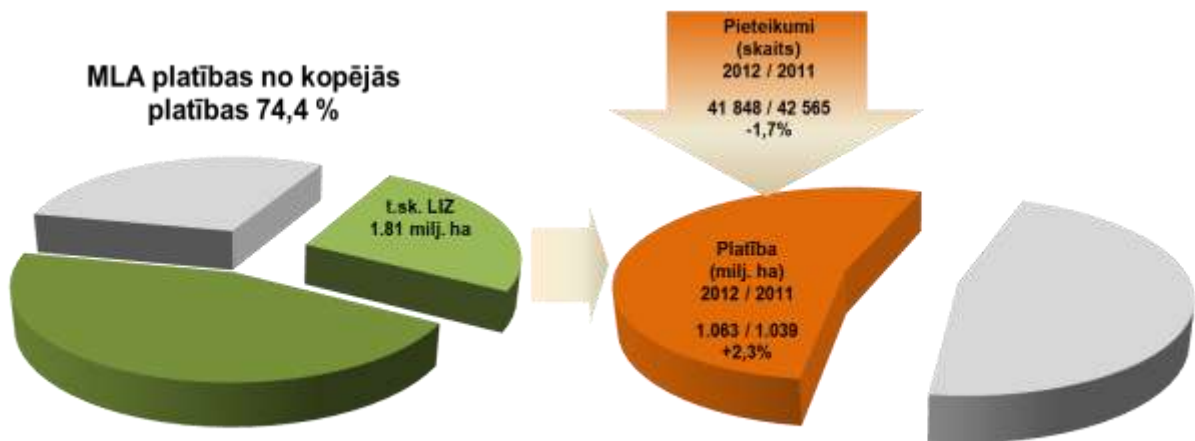
• "Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība" (BLA)	3 440	178 711	3 440	184 493
• "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" (BDUZ)	4 518	37 535	4 386	36 457
• "Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana" (LDGRS)	0,-	0,-	0,-	0,-
• "Buferjoslu ierīkošana" (BI)	0,-	0,-	0,-	0,-
• "Erozijas ierobežošana" (EI)	0,-	0,-	0,-	0,-
• "Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana" (IDIV)	249	2 626	244	2 474
• "Rugāju lauks ziemas periodā" (RLZP)	1 132	55 383	1 101	59 520

Avots: LAD

Nozīmīgākās LAD veiktās darbības, kas saistītas ar atbalsta pasākumu efektīvu īstenošanu:

- izstrādāti informatīvie materiāli lauksaimniekiem par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos;
- uzlaboti un precizēti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- organizētas LAD Centrālā aparāta un RLP pārvalžu darbinieku apmācības;
- turpināta platību maksājumu iesniegumu skanēšana un kartogrāfiskā materiāla skanēšana un verificēšana, lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS un nodrošinātu kvalitatīvāku administrēšanas procesu;
- veikta kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī, un ieviestas ar to saistītās izmaiņas elektroniskajās sistēmās;
- veiktas izmaiņas IAKS sakarā ar izmaiņām Savstarpējās atbilstības prasībās un nosacījumos;
- LAD, veicot lauksaimniecībā izmantojamās zemes (turpmāk - LIZ) apsekošanu, saskaņā ar Ministru kabineta 13.07.2010. noteikumiem Nr. 635 "Kārtība, kādā apseko un nosaka neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un sniedz informāciju par to", vizuāli apsekoja visas 2. ass pasākumiem pieteiktās LIZ platības. Ja tika konstatēts, ka atbalstam ir deklarēta nekopta LIZ platība, tad tika piemērotas sankcijas;
- turpināts darbs pie EPS pilnveidošanas;
- veiktas atbalsta pretendentu apmācības darbam ar EPS.

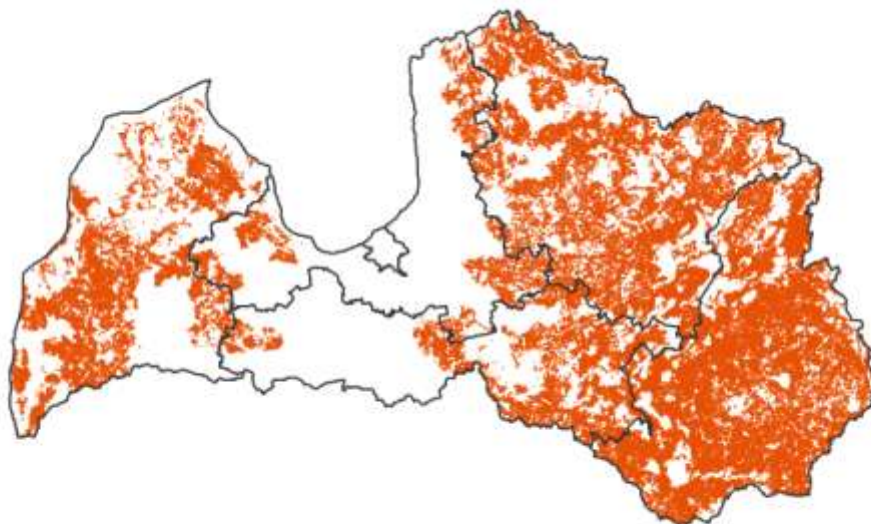
Pasākuma „**Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)**” (MLA) 2012.gadā atbalstam pieteicās 41 848 pretendenti, kas ir par 1,7% mazāk kā iepriekšējā gadā. 1 063 323ha lielā platībā, kas ir par 2,3% vairāk nekā 2011. gadā (2. attēls).

Avots: ZM

2. attēls. Pieteikšanās uz atbalstu LAP pasākumam „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” 2011. un 2012. gadā

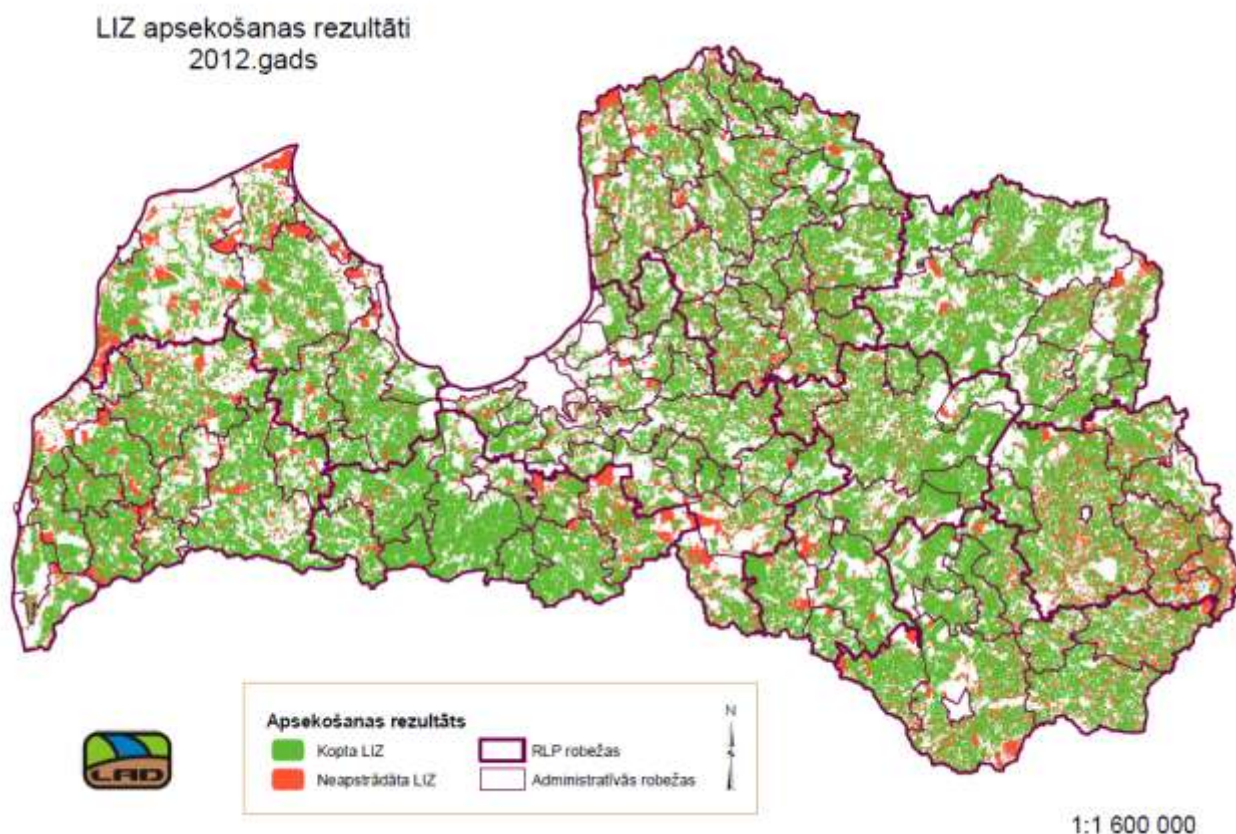
Analizējot MLA maksājumu teritoriālo dalījumu, redzams, ka pasākums ir nozīmīgs tieši ekonomiski „atpalikušāko” reģionu atbalstīšanā, jo 2/3 no kopējā atbalsta saņem salīdzinoši vājāk attīstītie reģioni – Latgale un Vidzeme. MLA atbalstīto platību īpatsvars 2010., 2011. un arī 2012. gadā ir ~40% no lauku bloku kopējās platības. Datu slānis, ko var attēlot kartē lauku blokus, satur atbalstam deklarētās platības, kas ir 47% no lauku bloku kopējās platības (3. attēls)

Avots: LAD GIS dati

3. attēls. MLA atbalstam deklarētās platības

Statistikas dati rāda, ka sējumu platības mazāk labvēlīgo apvidu zemēs ir būtiski palielinājušās, un to pieaugums bijis straujāks, nekā teritorijās ārpus MLA². Lielākā daļa no neizmantotās zemes atgriezta aprītē MLA teritorijās. 2012.gadā neizmantotās LIZ platības turpināja samazināties, par ko liecina LAD zemes vienību apsekojuma dati (4. attēls).

Avots: LAD ĢIS dati³

4. attēls. LIZ apsekošanas rezultāti - kopta un neapstrādāta zeme 2012.gadā

Tā kā MLA maksājumi skar visplašāko teritoriju salīdzinot ar citiem LAP finansētajiem platību maksājumiem, turklāt tie ir diferencēti atkarībā no teritorijas statusa (1., 2.un 3.kategorijas MLA teritorijas), ir pamats uzskatīt, ka lielākā ietekme lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas sekmēšanā ir tieši MLA maksājumiem. MLA atbalsts, ņemot vērā atbalsta saņemšanas nosacījumus, ir sekmējis ne vien izmantoto platību pieaugumu, bet arī ganāmo mājlopu ganāmpulka palielināšanos atbalstāmajās teritorijās (īpaši gaļas liellopu un aitu), kā arī invazīvo augu apkaršanu.

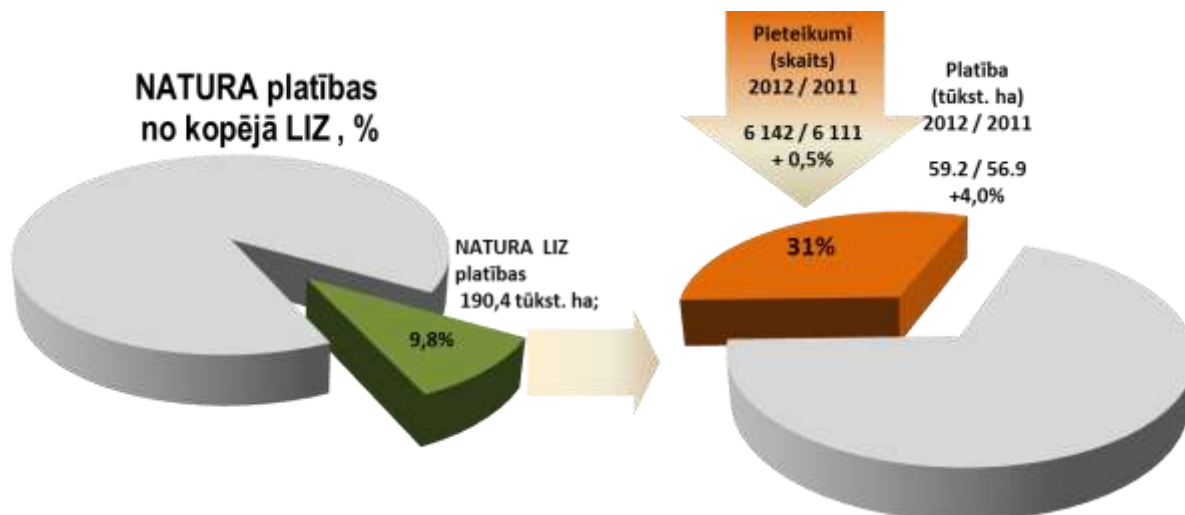
Latvijas teritorijā lauksaimniecības nosacījumi (zemes kvalitāte, infrastruktūra, realizācijas iespējas u.c.) dažādās valsts vietās ir ļoti atšķirīgi, tādēļ kompensējošiem maksājumiem, kas palīdz izlīdzināt teritoriālās atšķirības, ir ļoti liela un iespējams pat izšķiroša nozīme, lai veicinātu lauksaimniecisko darbību valsts lielākajā daļā. Pašlaik neviens cits atbalsta veids to pietiekamā mērā nespēj aizvietot.

² CSP Lauku saimniecību struktūras apsekojumi.

³ http://www.lad.gov.lv/files/zva_karte_2012_d512b.pdf

„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”

Pasākuma „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” ietvaros 2012.gadā tika atbalstītas 6 142 saimniecības (par 0,5% saimniecību vairāk kā 2011.gadā) ar apstiprinātu kopējo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību 59 174 ha, kas ir par 4,0% vairāk kā iepriekšējā gadā (5.attēls).

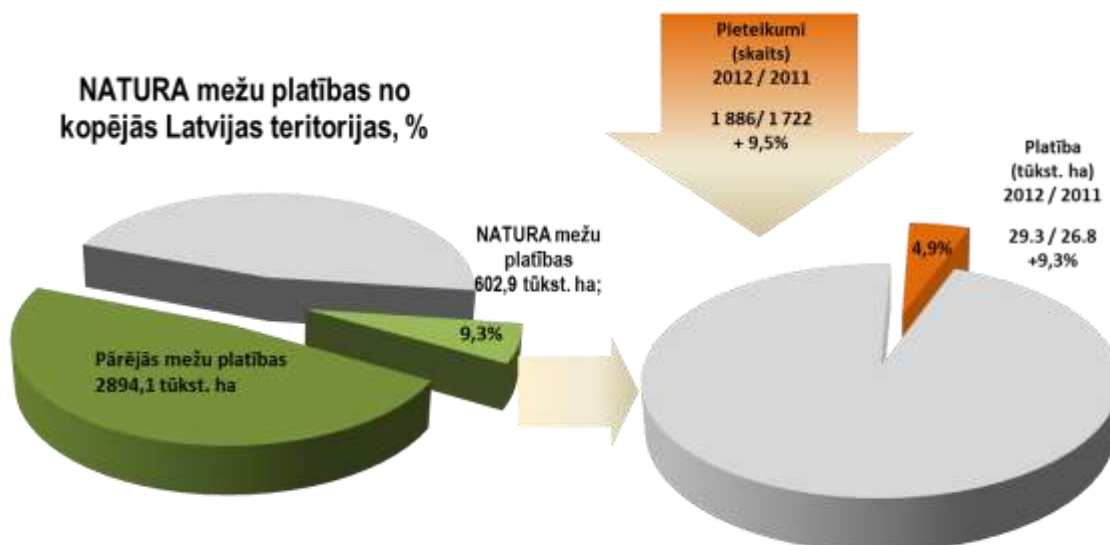

Avots: ZM

5. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „NATURA 2000 maksājumi” 2012.gadā pret 2011. gadu

Pasākuma „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” ietvaros 2012.gadā turpināja palielināties NATURA 2000 maksājumu pretendentu skaits – tika sasniegts plānotais atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits un arī atbalstītā platība NATURA 2000 teritorijā. 2012.gadā tika iesniegti 1 886 iesniegumi atbalsta saņemšanai un tajos ietvertā platība bija 29 253 hektāri – par 9,3% vairāk kā 2011. gadā.

Nemot vērā to, ka kopš Lauku attīstības programmas izstrādes brīža ir palielinājušās NATURA 2000 teritoriju platības, paredzams, ka nākamajos gados atbalsta saņēmēju skaits un atbalstītā platība šajā pasākumā palielināsies.

Avots: ZM

6. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” 2012.gadā pret 2011.gadu

Pasākums „**Agrovides maksājumi**” ir viens no diviem lielākajiem 2.ass pasākumiem, kura īstenošanai atvēlētais sabiedriskais finansējums ir EUR 229 milj., kas ir 16,5% no LAP kopējā un 44,2% no 2.ass sabiedriskā finansējuma.

8. tabula. Pasākuma „Agrovides maksājumi” ietvaros 2011. un 2012. gadā īstenotie apakšpasākumi

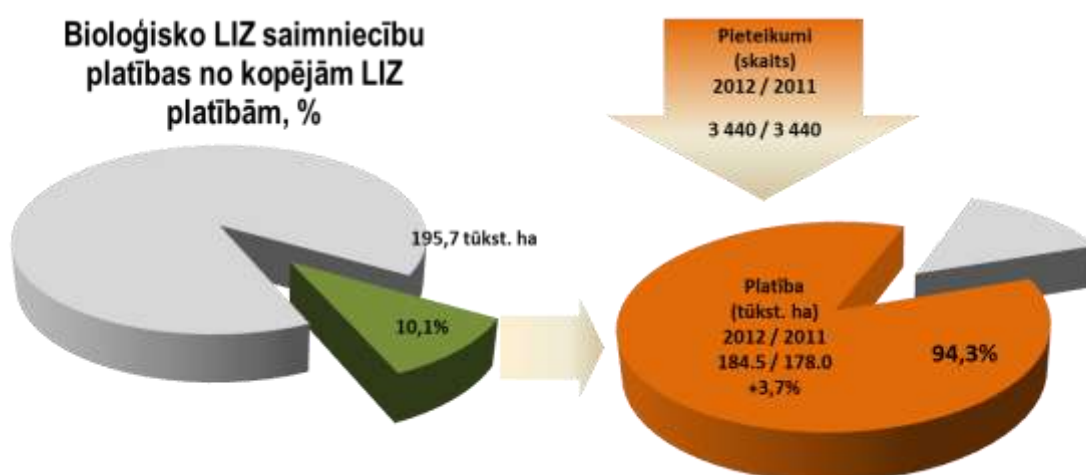
N.p.k.	Apakšpasākums	2011.gadā	2012.gadā
1.	“Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA)	✓	✓
2.	“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ)	✓	✓
3.	“Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS)		
4.	“Buferjoslu ierīkošana” (BI)		
5.	“Erozijas ierobežošana” (EI)		
6.	„Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV)	✓	✓
7.	“Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)	✓	✓

Avots: ZM

Pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumu BLA, BDUZ un IDIV ietvaros notiek veiksmīga zemes apsaimniekošana ar mērķi uzlabot bioloģisko daudzveidību, kas noris izmantojot videi draudzīgas saimniekošanas metodes.

Apakšpasākums „**Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība**”. Ar katru gadu pieaug BL sertificētās platības. Tā 2012.gadā atbalstam pieteiktās bioloģiski sertificēto saimniecību platības, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palielinājušās par 24,5 tūkstoši ha. 2012.gadā tika saņemti 3 440 pieteikumu BLA atbalstam uz 184 493 tūkstošiem sertificēto BL hektāru, kas ir par 6,5 tūkstošiem hektāru vairāk kā iepriekšējā gadā.

Īstenojot BLA apakšpasākumu, kopumā ir atbalstīti 94,3% no kopējās sertificētās platības. Pasākuma atbalsts bijis ļoti nozīmīgs bioloģiskā saimniekošanas veida izaugsmei, ko pierāda straujā saimniecību skaita un apsaimniekoto platību palielināšanās kopš atbalsta uzsākšanas 2004.gadā – vairāk kā 10 reizes. Pašreizējās pasākuma aptvertās platības sasniedz aptuveni 10% no kopējās LIZ platības.

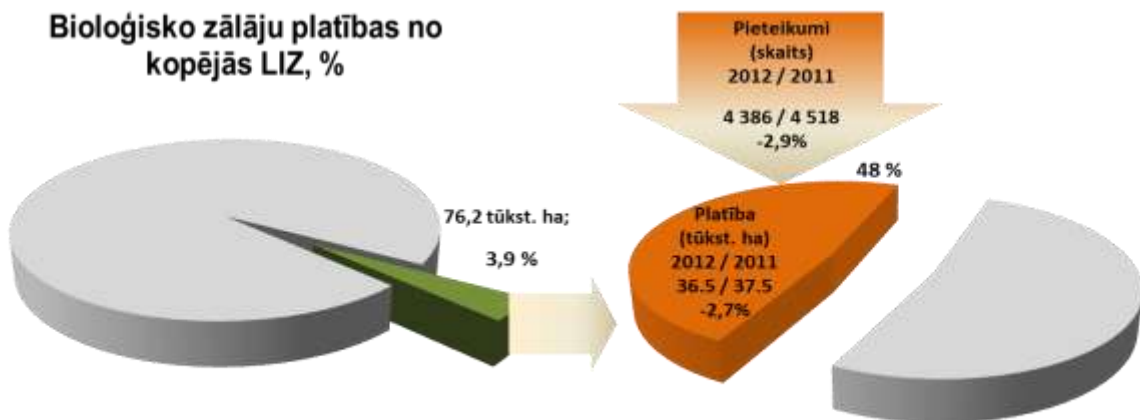

Avots: ZM

7. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumam „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” 2012.gadā pret 2011. gadu

Apakšpasākums **“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”**. Tā kā 2009.gadā tika apsekotas jaunas zālāju platības, pateicoties kam BVZ platības palielinājās no 63 tūkst. ha līdz 68 tūkst. ha, bet kuras atbalstam varēja pieteikt tikai sākot ar 2010.gadu, kad saņemto atbalsta pieteikumu skaits 2010.gadā pieauga par 10%. 2012.gadā BDUZ platības palielinājās līdz 76,2 tūkst. ha (70,4 tūkst. ha 2011. gadā). 2012.gadā tika apstiprināti 4 386 iesniegumi par 36 457 atbalsttiesīgajiem ha (48% no apsekotajiem BDUZ), kur samazinājums skaidrojams ar to, ka 2012.gadā nevarēja uzņemt jaunas saistības, kā arī nevarēja paplašināt esošās saistības.

Apakšpasākumam BDUZ ir vislielākā ietekme uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, par ko liecina zinātniskajā literatūrā atspoguļoto pētījumu un Latvijā veikto *case-study*⁴ pētījumu rezultāti. Latvijā veiktajos pētījumos 2010.gada vasarā konstatēta lielāka augstāko augu un dienas tauriņu bioloģiskā daudzveidība apsaimniekotajos bioloģiski vērtīgajos zālajos, salīdzinot ar neapsaimniekotajiem.

Avots: ZM

8. attēls. Pieteikšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovīdēs maksājumi” apakšpasākumam “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” 2012.gadā pret 2011.gadu

⁴ LDF ekspertu L.Auniņas un U.Piterāna 2009.gadā veiktie case-study pētījumi.

4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana

9. tabula. LAP publiskā finansējuma maksājumi

Kods	Asis/pasākumi	2008.gadā	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā	Kumulatīvie maksājumi**
		EUR (eiro kurss saskaņā ar Komisijas regulas (EK) 883/2006. 7.pantu)					
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	393 685	1 089	-	-	394 774
112	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem	-	2 129 074	4 635 844	1 126 327	4 023 694	11 977 844
113	Priekšlaicīga pensionēšanās – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	3 500 999	17 089 486
		1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	3 500 999	17 089 486
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	6 470	-	-	-	6 470
121	Lauku saimniecību modernizācija ⁵	26 277 287	29 769 181	52 848 189	69 135 922	91 518 622	269 599 697
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	-	1 122 898	1 011 934	627 075	1 675 130	4 437 037
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana ⁸	-	1 363 354	10 327 880	8 464 215	16 469 301	36 648 366
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	-	390 415	2 172 144	8 444 040	12 027 540	23 034 139
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	-	3 300 507	413 939	-	-	3 715 063
		-	3 300 507	413 939	-	-	3 715 063
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	190 707	11 580 305	4 987 200	1 933 059	1 970 501	20 693 303
		190 707	9 425 134	2 966 000	-	-	12 581 841
142	Ražotāju grupas – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	32 793	485 041	183 297	98 303	221 058	1 020 492
		32 793	482 691	181 750	98 303	-	795 537
1.ass kopā		28 073 445	54 852 139	80 558 821	93 505 235	131 406 844	388 533 765
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās	60 273 950	40 044 341	50 196 444	37 107 029	34 608 145	222 958 707

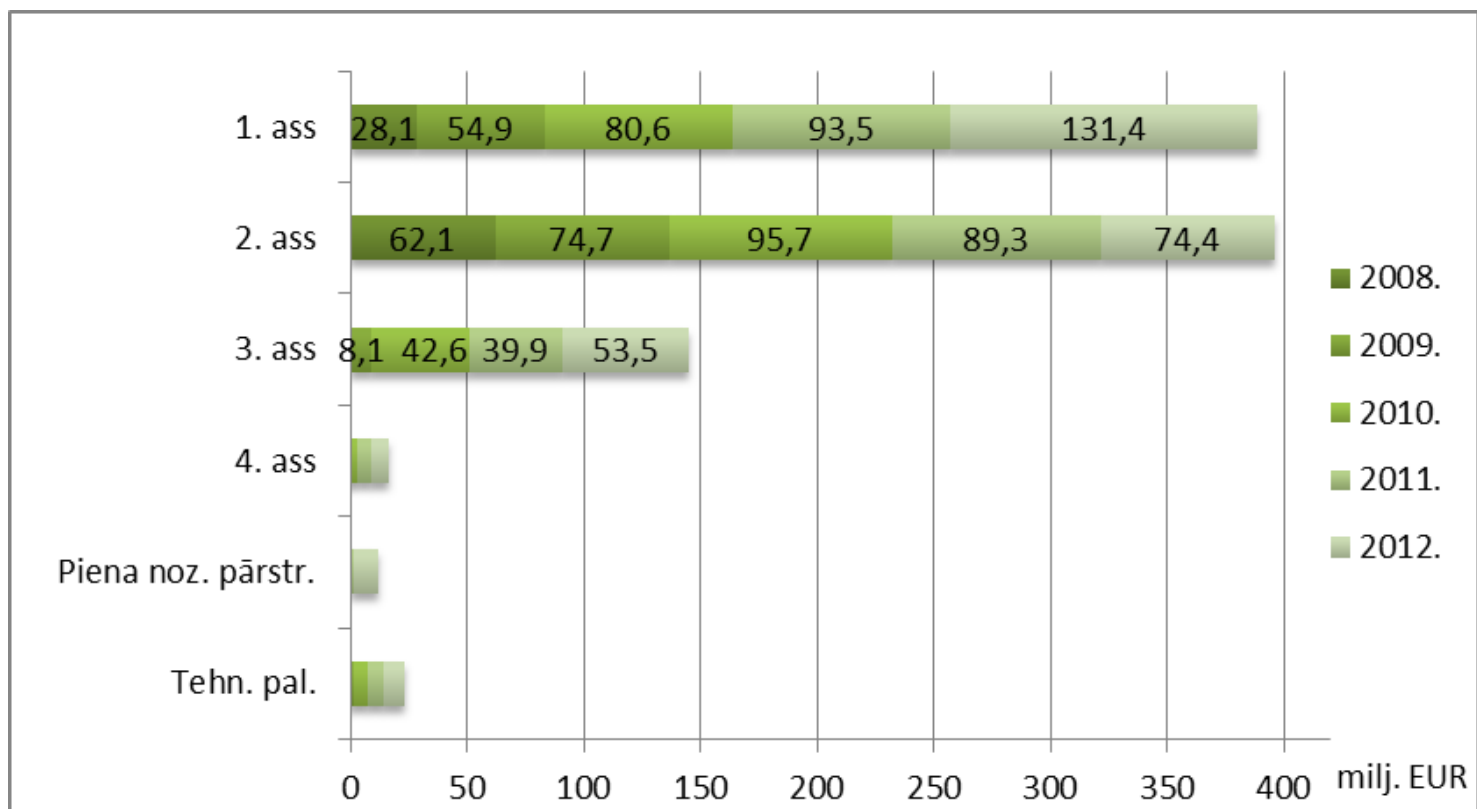
⁵ Ieskaitot izmaksāto finansējumu Kredītu fondam

	(izņemot kalnu teritorijas)						
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	1 853 047	1 938 398	2 111 747	2 201 580	2 346 983	10 518 896
214	Agrovides maksājumi	-	30 319 495	37 715 771	42 577 398	32 562 263	144 471 225
	<i>– tai skaitā pārejas posma izdevumi*</i>	-	60 959	32 000	10 314	-	103 273
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	1 252 213	4 115 227	3 408 197	2 917 923	11 694 813
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	-	898 779	1 155 769	1 332 777	1 560 208	5 002 771
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	-	199 923	444 344	1 065 950	394 226	2 104 443
2. ass kopā		62 126 997	74 653 149	95 739 301	87 692 931	74 389 747	396 750 857
312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai ⁸	454 003	3 396 171	18 468 101	17 921 250	26 130 010	66 379 631
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana ⁸	-	222 418	1 358 465	572 372	2 616 903	4 770 158
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	-	4 310 015	22 503 542	20 843 135	24 589 304	72 250 573
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-	147 940	254 968	514 039	156 639	1 073 586
3. ass kopā		454 003	8 076 544	42 585 076	39 850 796	53 492 857	144 473 949
411/ 413	Vietējās attīstības stratēģiju īstenošana.	-	-	1 905 379	5 439 938	6877901	14 223 269
421	Konkurētspēja/Dzīves kvalitāte un dažādošana	-	-	-	-	52 132	52 132
431	Sadarbības projektu īstenošana	-	-	-	-	-	-
431	Vietējās rīcības grupas vadīšana, prasmju apgūšana un rosināšana teritorijā, kas minēta regulas 59.pantā	-	2 459	741 236	655 697	902 849	2 304 210
4. ass kopā		-	2 459	2 646 615	6 095 636	7 832 882	16 579 611
511	Tehniskā palīdzība	-	1 078 213	6 279 838	6 405 838	9 352 330	23 116 218
Kopsumma:		90 654 445	138 662 503	227 809 650	233 550 437	276 474 659	969 474 402
	121 Lauku saimniecību modernizēšana	-	-	-	1 381 648	5103933	6 485 581
	123 Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	-	-	-	189 853	5 411 755	5 601 608
Kopsumma:		-	-	-	1 571 500	10 515 688	12 087 189
Pavisam kopā:		90 654 445	138 662 503	227 809 650	235 121 937	286 990 347	981 561 590

Avots: ZM

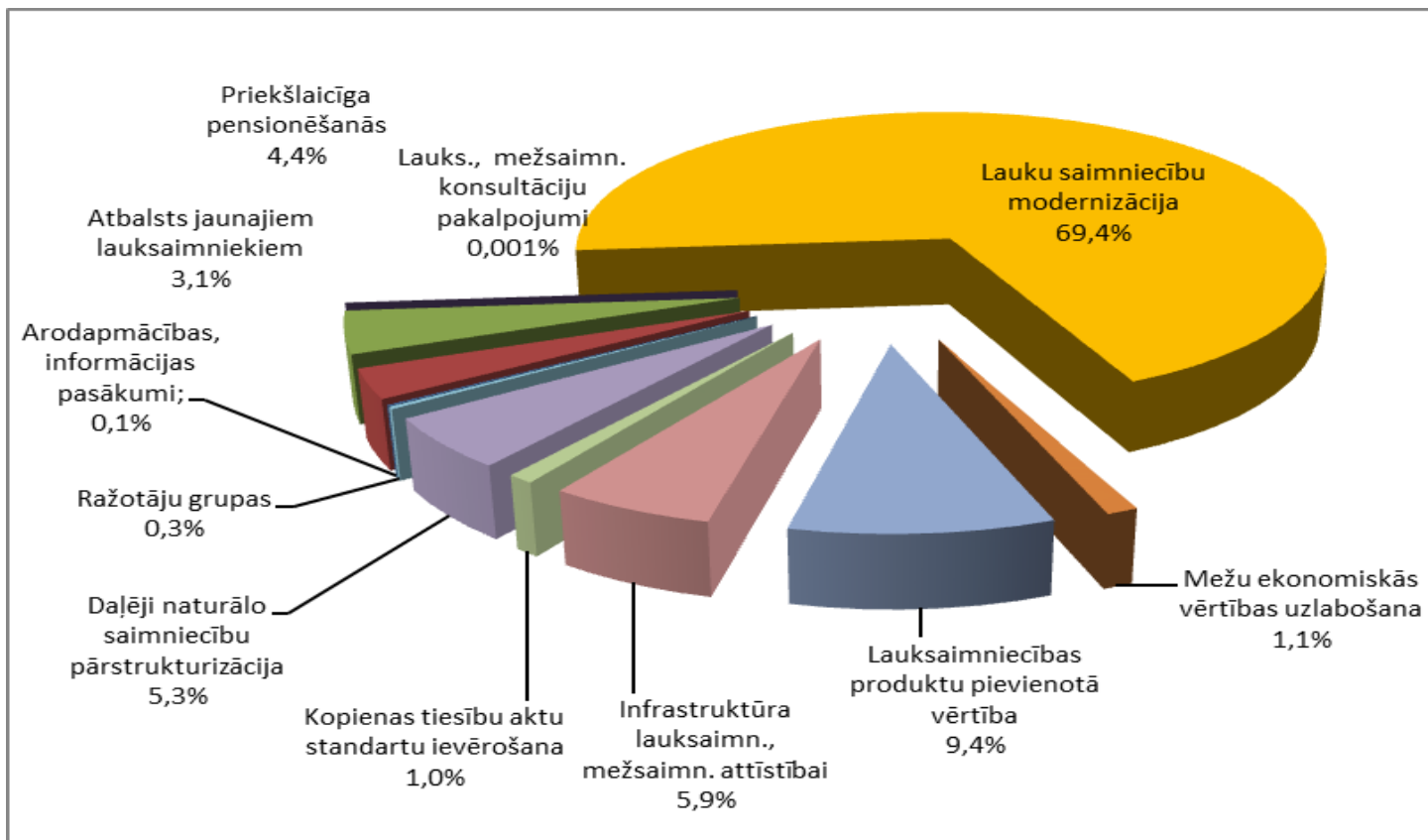
* Saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006

** ņemot vērā atgūtās summas

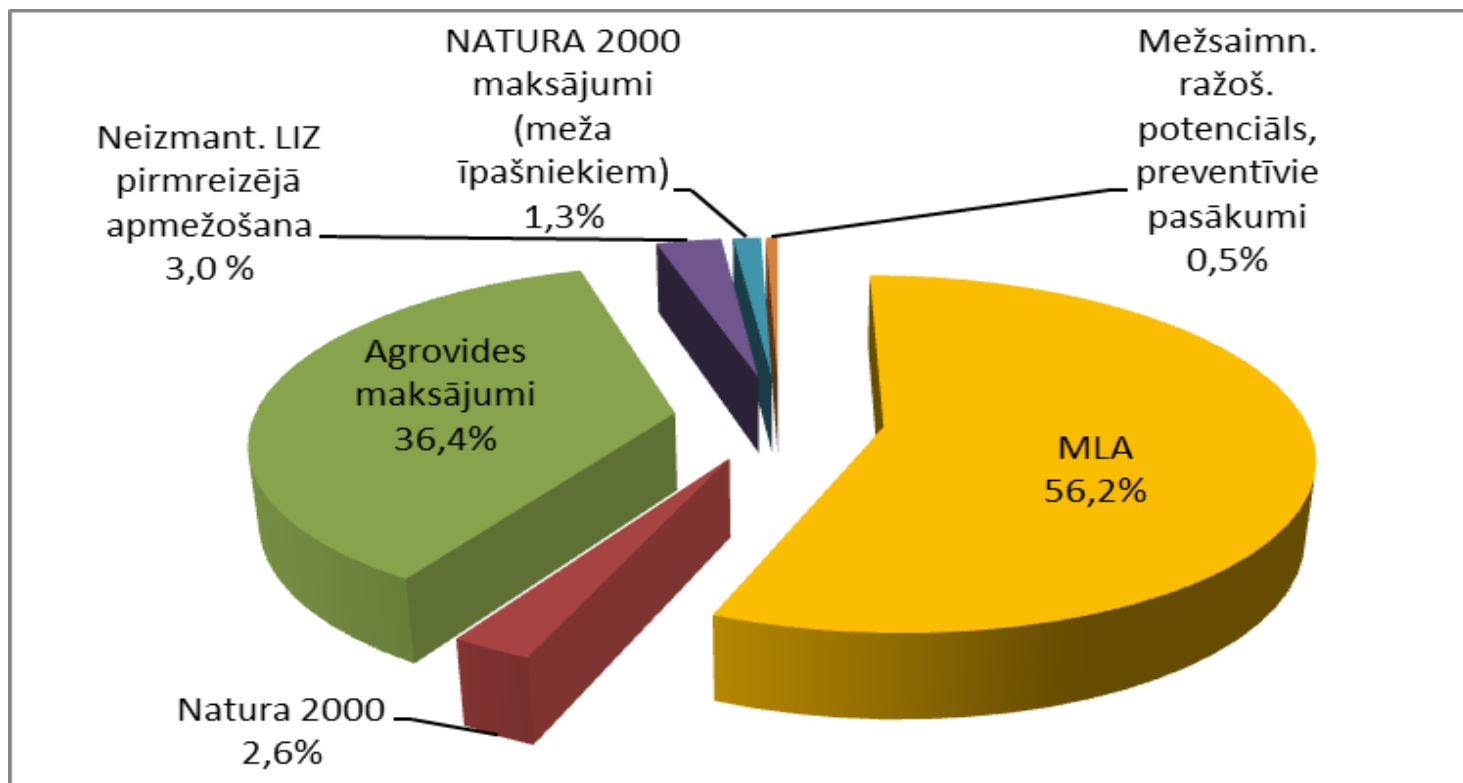
Avots: ZM

9. attēls. 2008.-2012.gadā veiktie LAP publiskie maksājumi sadalījumā pa asīm

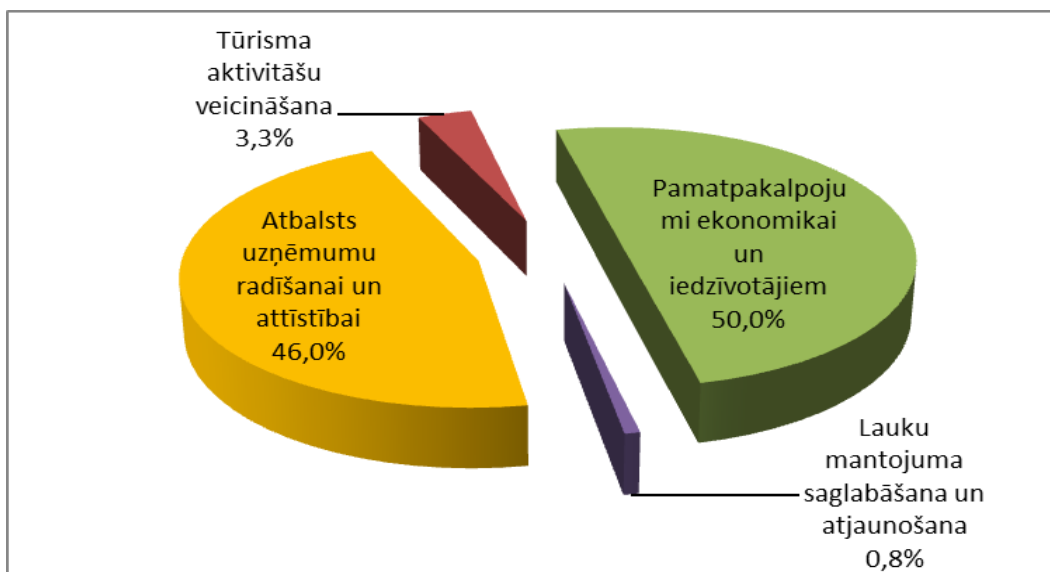
Avots: ZM

10. attēls. 2008.-2012.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 1.ass ietvaros

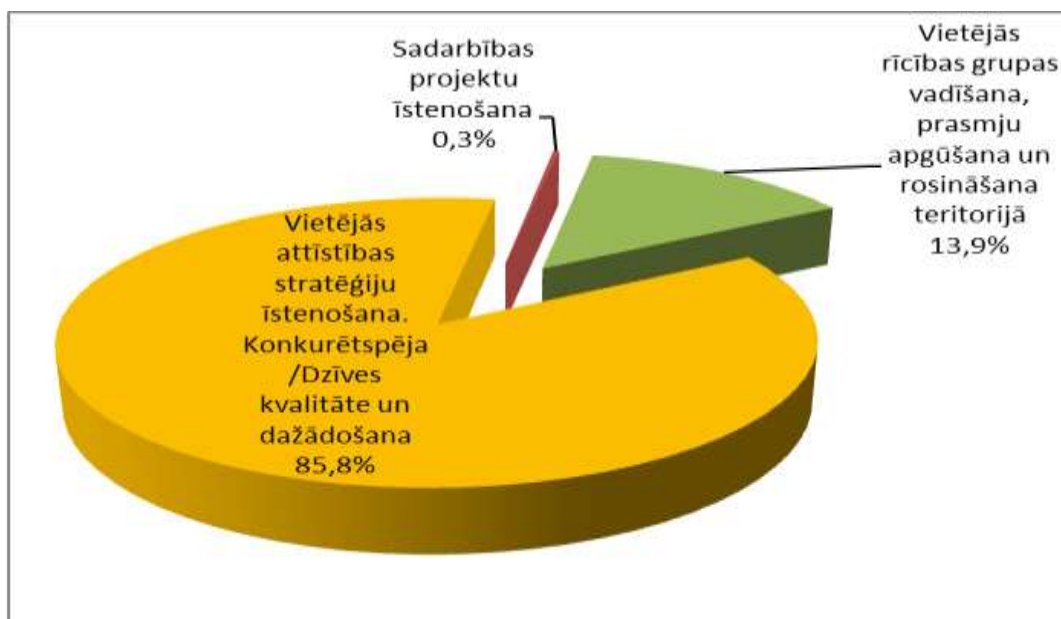
Avots: ZM

11. attēls. 2008.-2012.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 2.ass ietvaros

Avots: ZM

12. attēls. 2008.-2012.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 3.ass ietvaros

Avots: ZM

13. attēls. 2008.-2012.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 4.ass ietvaros

Vislielākais izmaksātā publiskā finansējums 2012.gadā bija šādos pasākumos:

- „Lauku saimniecību modernizācija” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums gandrīz EUR 91,5 milj. apmērā (31,9% no visiem 2012.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).
- „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums EUR 34,6 milj. apmērā (12% no visiem 2012.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).
- „Agrovides maksājumi” - pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums EUR 32,5 milj. apmērā (11,3% no visiem 2012.gadā veiktajiem LAP maksājumiem)

Kredītu Fonds

Kopš 2010.gada VAS „Lauku attīstības fonds” (turpmāk - Fonds), ZM un LAD, administrējot ELFLA finansējumu ievieš LAP pasākumu „Kredītu fonds”.

Pasākuma administrēšana notiek saskaņā ar 2010.gada 20.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.664 „Kārtība, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izveidojot kredītu fondu”.

Kredītu fonda izveides mērķis ir veicināt kredītresursu pieejamību lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstības investīciju projektiem ar samazinātu procentu likmi. Pasākumā ietvaros uzņēmēji var saņemt aizdevumus Lauku attīstības pasākumu projektu ieviešanai.

Atbalsta mērķis ir nodrošināt pieejamību aizdevumiem ar samazinātu procenta likmi (0,5 procenti gadā no aizdevuma summas pluss bankas uzcenojums). Aizdevumu var izsniegt gan latos, gan eiro. Maksimālais aizdevuma termiņš ir 15 gadi.

Kredītu fonda finanšu līdzekļu pārvaldītājs ir Fonds, kas aizdevumus atbalsta pretendentiem izsniedz ar Banku, kurām ir noslēgts Sadarbības līgums ar Fondu par Kredīta fonda līdzekļu izmantošanu, palīdzību. Kredītu fonds tika ieviests 2010.gadā četros LAP pasākumos (14.tabula).

14.tabula Izmaksātais finansējums Kredītu Fonda ietvaros

Ass	Kods	Pasākuma nosaukums	Izmaksātais publiskais finansējums, EUR		
			2010.	2011.	2012.
1	121	Lauku saimniecību modernizācija	19 955 012	0	0
1	123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7 811 832	0	0
3	312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	8 590 636	0	0
3	313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	926 376	0	0
KOPĀ			37 283 856	0	0

Avots: LAD

Kopā divos gados tika atbalstīti 58 projekti uz kopējo summu EUR 37,3 milj..

15.tabula VAS „Lauku attīstības fonds” Kredīta fonda ietvaros atvērtas/izmaksātais finansējums*

Ass	Kods	Pasākuma nosaukums	Atvērts finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR	Atvērts finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR
			2011.		2012.	
1	121	Lauku saimniecību modernizācija	19 955 012	13 294 963	6 660 049	6 660 049
1	123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7 811 832	7 811 832	0	0
3	312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	8 590 636	0	1 411 034	0
3	313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	926 376	242 887	0	0
KOPĀ			37 283 856	21 349 682	8 071 083	6 660 049

Avots: LAF

*1 EUR = 0,7087 LVL

Iesniegtie, apstiprinātie un noraidītie projekti

2011. gadā kopā tika iesniegti 4 185 projekti par kopējo publisko izmaksu summu EUR 372 milj., savukārt apstiprināti – 3 992 projekti par EUR 221 milj. (16.un 17. tabula).

16.tabula. Iesniegto projektu skaits un finansējums dalījumā pa LAP pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2011	2012	2007-2012	2011	2012	2007-2012*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	-	9	-	-	427 128
Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	242	-	522	8 976 578		19 445 116
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	-	36	-	-	
Lauku saimniecību modernizācija	2 981	549	9076	209 543 738	29 073 486	480 707 474
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	271	2554	4886	949 747	5 428 908	9 463 187
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	113	63	336	38 251 143	31 600672	106 384 563
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	166	-	438	11 764 271	-	35 880 517
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	86	133	2270	645 000	997 500	16 968 148
Ražotāju grupas	3	7	18	-	218 957	218 957
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	-	1537	-	-	20 068 631
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	75	45	331	260 262	2 278 186	5 520 459
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	598	1 545	2945	52 661 255	98 224 196	289 248 006
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	166		330	11 898 313		20 053 924
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	264	24	1214	24 893 955	789 107	119 919 654
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-		12	-		1 771 627
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	1 229	1463	4260	12 258 345	12 252 497	40 212 913
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	8	36	44	66 393	1 320 086	1 386 478
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	-		39	-		4578205
Kopā:	4 185	6419	28300	372 169 000	182 183 595	1 200 263 655

Avots: LAD

*1 EUR = 0,702804 LVL

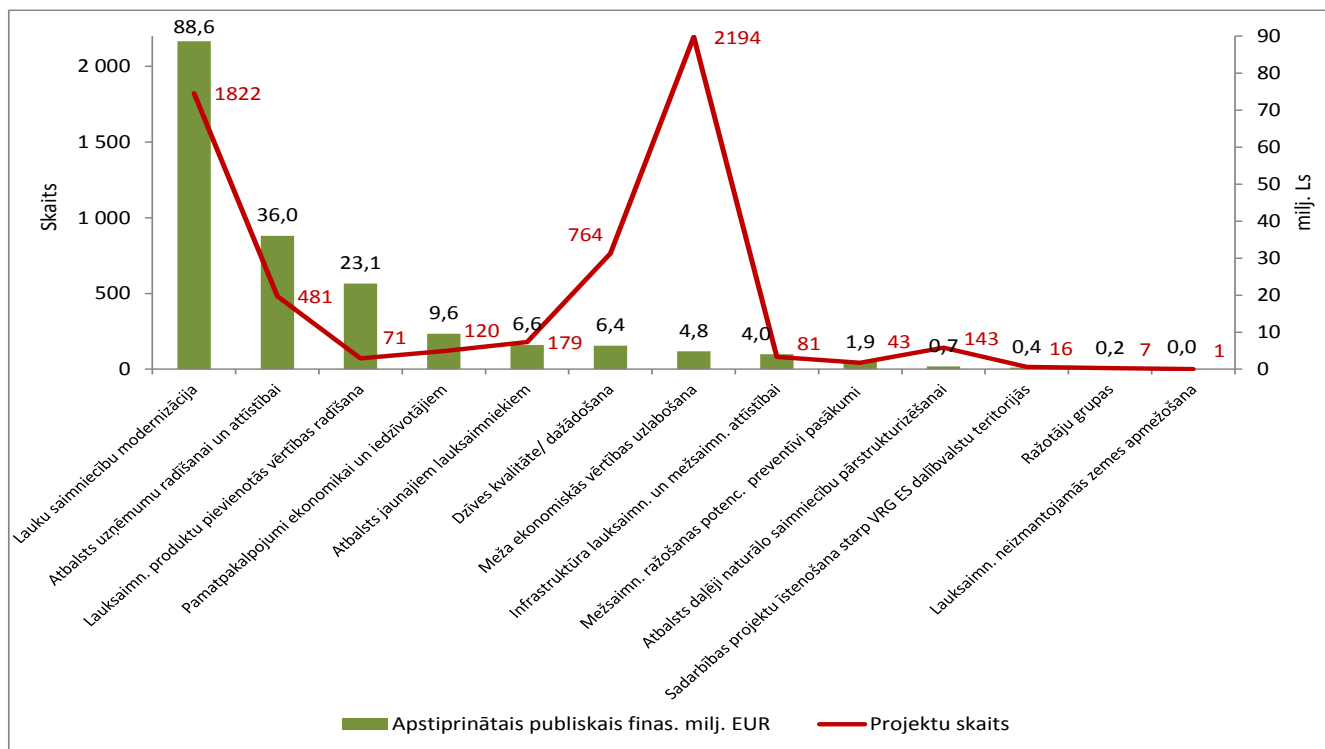
2012. gadā tika iesniegti 6419 projekti par kopējo publisko izmaksu summu EUR 182,1 milj., savukārt apstiprināti – 5922 projekti par EUR 182,4 milj. (16.un 17. tabula). Noraidīti tika 1 046 projekti par kopējo publiskā finansējuma summu EUR 38,4 milj.. Visvairāk projekti tika noraidīti pasākumos „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstīšanai” (279 projekti par EUR 23,6 milj.) un pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (72 projekti par EUR 5,1 milj.)- 18. tabula

17.tabula. Apstiprināto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2011	2012	2007-2012	2011	2012	2007-2012*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	-	6	-	-	397 484
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	-	179	413	-	6 570 610	23 575 174
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	-	36	-	-	6 516
Lauku saimniecību modernizācija	1 799	1 822	7772	128 824 553	88 584 327	448 126 959
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	263	2 194	4 445	857 272	4809819	8 399 266
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	99	71	276	33 339 750	23 148 416	89 524 660
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	79	81	421	8 205 389	4 037 070	39 084 503
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	1	143	1462	7 558	733 521	23 451 883
Ražotāju grupas	3	7	18	2 199	218 957	955 637
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	343	1	1343	6 087 406	6 948	17 515 359
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	102	43	319	1 297 440	1 928 894	4 727 147
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	248	481	1159	13 896 369	36 007 346	124 381 645
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	91	-	207	4 769 695	-	7 603 082
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	153	120	1119	16 792 051	9 577 169	98 743 306
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-	-	10	-	-	1 096 440
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	810	764	2442	7 025 950	6 369 425	24 525 493
VRG darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	1	-	39	28 742	-	4 649 521
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG ES dalībvalstu teritorijās	-	16	16	-	430 807	430 807
Kopā:	3 992	5 922	21 487	221 134 374	182 423 309	949 419 471

Avots: LAD

* 1 EUR = 0,702804 LVL

Avots: ZM

14. attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits 2012.gadā

Apskatot apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru projekta veida pasākumu ietvaros, secināms, ka 2012.gadā finansiāli apjomīgākie pasākumi bija (14.attēls):

- Lauku saimniecību modernizācija - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 88,6 milj. , kas ir 48,6% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai ar apstiprināto publisko finansējumu EUR 36 milj. jeb 19,7% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšanai apstiprinātais publiskais finansējums bija EUR 23,1 milj. jeb 12,7% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem ar apstiprināto publiskais finansējumu EUR 9,6 milj. , jeb 5,3% no kopējā apstiprinātā publiskā finansējuma.

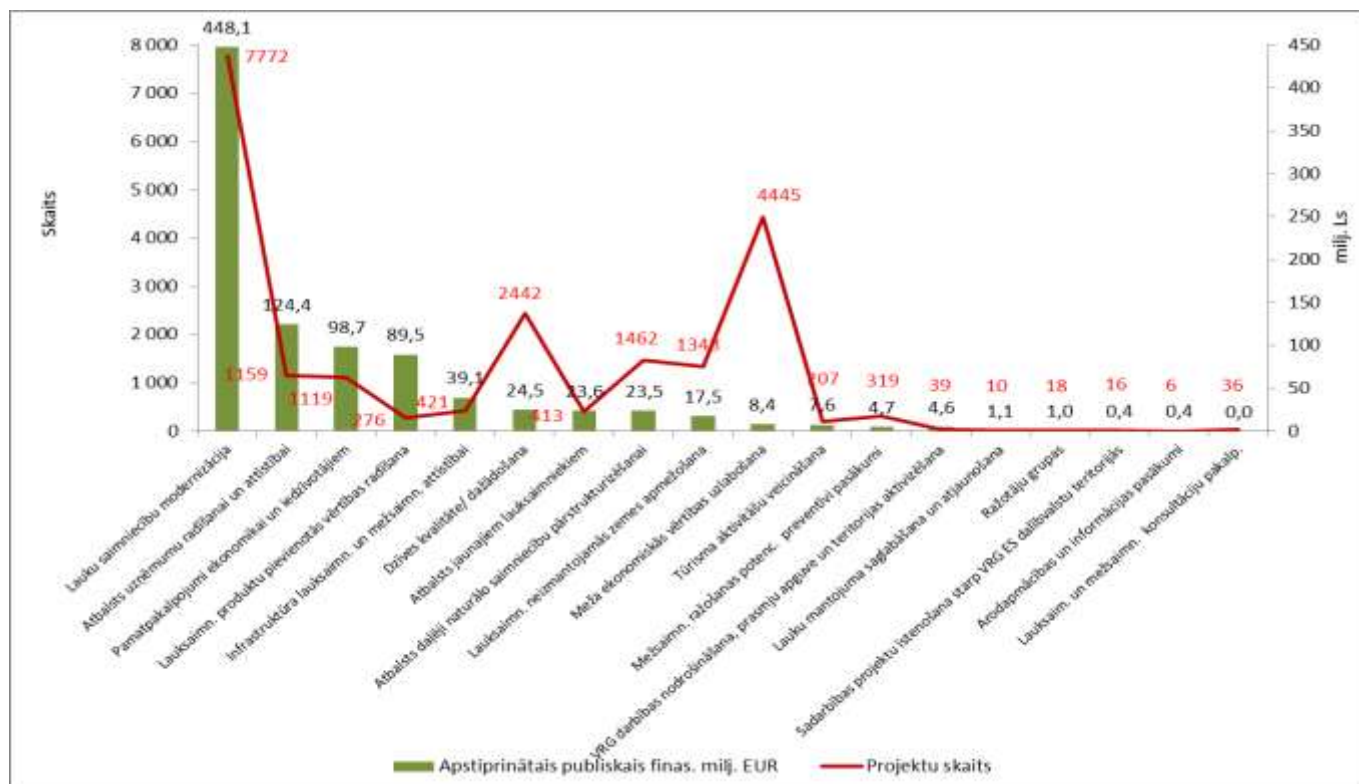
Savukārt vislielākais apstiprināto projektu iesniegumu skaits 2012.gadā bija šādos pasākumos:

- Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana ar 2 194 apstiprinātajiem projektiem jeb 10,2% no kopējā 2012. gadā apstiprināto projektu skaita;
- Lauku saimniecību modernizācija - apstiprinātais pieteikumu skaits 1 822 projekti, kas ir 8,5% no apstiprinātajiem projektiem;
- Dzīves kvalitāte/ dažādošana ar apstiprināto pieteikumu skaitu 764 projekti jeb 3,6% no apstiprinātajiem projektiem;
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai - apstiprinātais pieteikumu skaits 481 projekti jeb 2,2% no kopā 2012.gadā apstiprinātajiem projektiem.

Tā kā 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, ir ievērojami (par 48%) palielinājies apstiprināto projektu skaits, bet apstiprinātā finansējuma apjoms ir samazinājies, tad vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir samazinājies no EUR 55 tūkstoši līdz EUR 31 tūkstotim 2012.gadā.

Vērtējot apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru un apstiprināto projektu iesniegumu skaitu, apjomīgākie projekti apstiprinātā finansējuma ziņā ir šādos pasākumos:

- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 326 tūkstoši);
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 79,8 tūkstoši);
- Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību un pielāgošanu (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 49,8 tūkstoši);
- Lauku saimniecību modernizācija (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 48,6 tūkstoši);

Avots: ZM

15. attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits kumulatīvi no 2007. – 2012.gadam

Vērtējot kumulatīvos rādītājus periodā no 2007.- 2012.gada, situācija ir līdzīga, finansiāli apjomīgākie pasākumi ir bijuši (15.attēls):

- Lauku saimniecību modernizācija – apstiprinātais publiskais finansējums EUR 448,1 milj. , kas ir 47,2% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma un ar kopējo lielāko apstiprināto projektu skaitu 7 772;
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 124,4 milj. , kas ir 13,1% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 1 159;
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem ar apstiprināto publisko finansējumu EUR 98,7 milj. , kas ir 10,4% no kopējā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 1 119;
- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (lielākais vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms periodā – EUR 324,4 tūkstoši) - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 89,5 milj.

jeb 9,4% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 276;

18. tabula. Noraidīto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2011	2012	2007-2012	2011	2012	2007-2012
Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	-	34	71		1 224 132	2 597 586
Lauku saimniecību modernizācija	150	72	797	11 883 443	5 112 861	44 336 472
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	3	5	25	10 662	27 711	62 297
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	9	13	31	1 018 833	6 765 649	9 458 498
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	3	7	11	262 772	461 942	808 250
Atbalsts daļēji naturālajām saimniecībām	-	60	710	-	450 000	5 325 000
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	80	1	110	913 555	7 412	1 083 842
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	307	279	906	18 681 180	23 560 327	77 531 125
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	66	2	108	5 875 753	154 327	8 380 147
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	4	5	41	305 225	103 107	3 393 569
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-	-	1	-	-	199 202
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	450	560	1317	1 267 240	5 706 264	3 998 922
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG ES dalībvalstu teritorijās	-	8	8	-	429 894	429 894
Kopā:	1 072	1046	4136	40 218 663	38 297 362	163 243 915

Avots: LAD

Noraidīto projektu skaits 2012. gadā ir līdzīgs kā iepriekšējā gadā.

Galvenie projektu noraidījuma iemesli pasākumos bija:

- pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- drošu finanšu vadības principu neievērošana;
- iepirkuma procedūras nosacījumu neievērošana;
- dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

Galvenais projektu noraidīšanas iemesls pasākumos „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” ir finansējuma trūkums, kas saistīts ar pasākuma specifiku konkrēti sadalot finansējumu dažādām rīcībām.

2012.gadā tika laužti 417 līgumi par kopējo publiskā finansējuma summu EUR 28,5 milj.. Visvairāk līgumi tika laužti pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (165) un pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” (77) – skat. 14. tabulu. Galvenie līgumu laušanas iemesli:

- nepietiekams finansējums projekta īstenošanai;
- neiekļaušanās termiņos;
- pasākuma nosacījumu neizpilde;

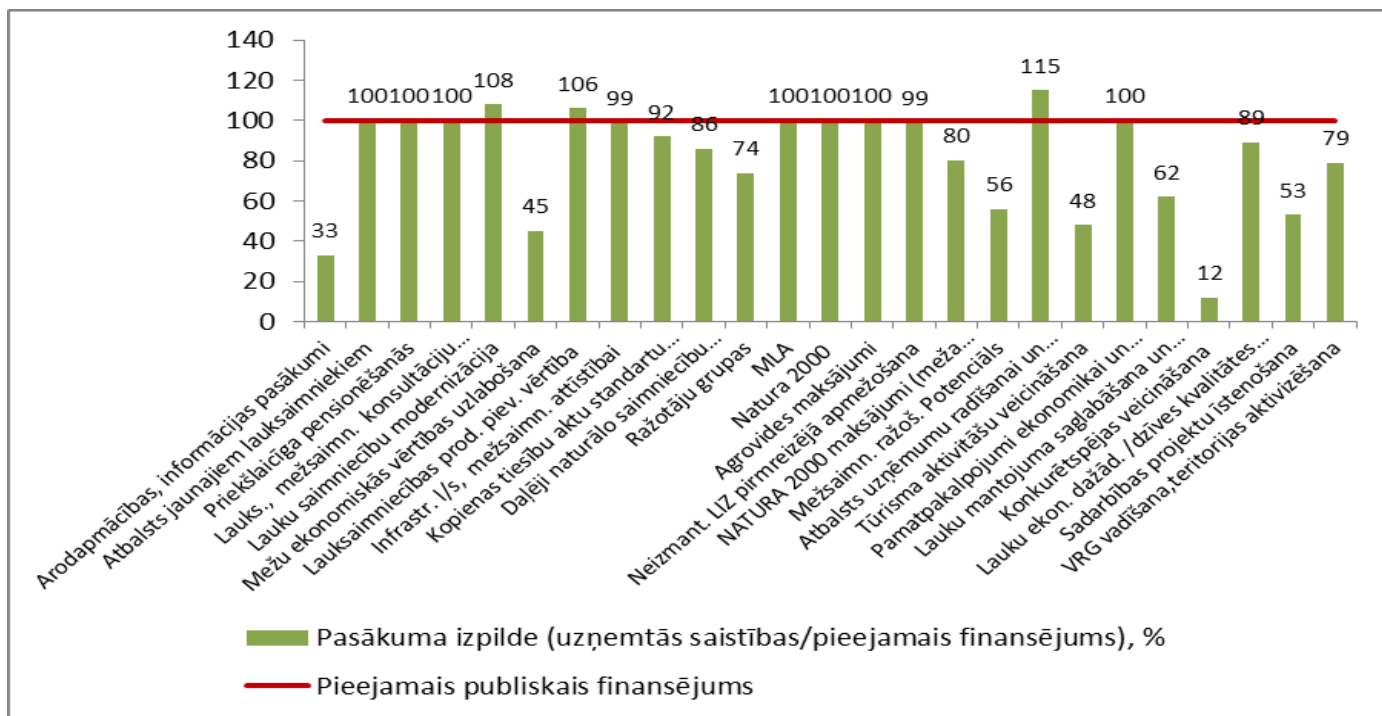
- pašvaldībām pēc iepirkuma veikšanas būtiski pieaug projekta realizācijas izmaksas.

19. tabula. Lauzto līgumu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2011	2012	2007-2012	2011	2012	2007-2012
Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem	11	6	20	392 363	185 258	676 015
Lauku saimniecību modernizācija	213	165	578	15 407 160	12 749 285	39 075 950
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	28	22	85	33 450	35 615	113 323
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7	16	31	1 214 898	5 217 908	7 796 132
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	6	12	19	225 174	1 233 394	1 465 093
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai	-	35	70	-	264 553	529 106
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	31	28	72	357 225	249 728	698 775
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	3	8	13	13 818	36 880	56 748
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	130	77	239	28 489 224	6 519 110	37 944 257
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	26	19	56	1 391 348	1 159 901	3 098 228
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	52	9	136	6 885 696	663 386	15 050 118
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	23	20	51	199 990	151 595	420 333
Kopā:	530	417	1 335	54 637 346	28 466 613	106 659 525

Avots: LAD

Laika periodā no 2007.-2012.gadam LAP pasākumu apguve ir bijusi veiksmīga, ~65% no pasākumiem apguve ir virs 80%. Desmit pasākumos ir apgūti pieejamais finansējums ir apgūts simtprocentīgi. Četros pasākumos apguve ir zemāka par 50%, t.i., „Arodapmācības un informatīvie pasākumi” (33%), „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” (45%), „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” (48%) un „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (12%).

Avots: ZM

16. attēls. LAP pasākumu apguve uz 2012.gada 31.decembri.

Visaktīvāk realizētie projektu veida pasākumi (kopā ar uzņemtajām virssaiestībām) šajā programmēšanas periodā uz 2012.gada 31.decembri bija:

- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai 2012.gada beigās ar 115% uzņemtajām saistībām no pieejamā publiskā finansējuma;
- Lauku saimniecību modernizācija – 2012.gada beigās uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma sasniedza 108%;
- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana – 2012.gada beigās uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma bija 106%.

5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana

5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana

5.1.1. Novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns

Esošā novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns ir atbilstošs 2011.gada stratēģiskā ziņojuma ietvaros minētajam.

5.1.2. Novērtētāja atlasīšana

Nemot vērā to, ka 2008.gada 9.decembrī noslēgtā Līguma Nr.091208/C-174 par "Lauku attīstības programmas (LAP) 2007-2013 Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšana" starp ZM un LVAEI, kura ietvaros LVAEI nodrošina LAP NNS uzturēšanu visai programmai, kā arī līguma ietvaros veic Vidustermiņa novērtējuma ziņojuma sagatavošanu termiņš beidzās 2010. gada 31.decembrī un izvērtējot esošo sekmīgo sadarbību ar līguma izpildītāju, tika nolemts 2010.gada 29.decembrī esošo līgumu pārslēgt (pagarināt) ar Nr.

291210/C-139, kura darbības termiņš ir līdz pat esošā plānošanas perioda beigu termiņam – 2013. gada 31.decembrim. Arī spēkā esošais līgums tiek finansēts no LAP pasākuma „Tehniskās palīdzība” līdzekļiem.

5.1.3. Vadošās iestādes koordinēšana ar novērtētāju

Saskaņā ar 2011.gada Stratēģiskā kopsavilkuma ziņojumu – uzraudzību par Nepārtrauktās novērtēšanas pasākumu īstenošanu veic ZM. ZM nodrošina arī atskaites sagatavošanu, iesniegšanai EK par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu, iekļaujot informāciju gan Ikgadējos ziņojumos, gan Stratēģiskajos ziņojumos.

Savukārt līgumā ar LVAEI ir atrunātas aktivitātes, ar kuru starpniecību notiek informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS līguma ietvaros.

Darbu plānošana tiek organizēta ar Ikgadējo Darba plānu izstrādi un apstiprināšanu, kura ietvaros tiek ņemtas vērā nozaru departamentu aktuālās vajadzības.

5.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes

Līgums ar LVAEI tika pārslēgts 2010.gada 29.decembrī.

2010.gadā galvenās aktivitātes līguma ietvaros bija Rokasgrāmatas izstrāde „Latvijas LAP 2007-2013 vienotās uzraudzības un novērtēšanas sistēma” un Vidustermiņa novērtējums. Kā arī veikta intervences loģikas rādītāju aktualizācija.

2011.gadā aizsākās aktīva darbība Nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros. 2011.gada Darba plānā noteiktie pasākumu galvenie rezultāti:

- EK Paziņojuma par „KLP līdz 2020.gadam: sasniegt pārtikas, dabas resursu un teritoriālos nākotnes izaicinājumus” priekšlikumu ietekmes izvērtējums;
- LAP pasākumu ekonomisko rezultātu analīze un ietekmes novērtējuma veikšana;
- Intervences loģikas rādītāju aktualizācija;
- Aktualizēti metodoloģijas jautājumi, atbilžu sniegšanai uz novērtēšanas jautājumiem;
- Rokasgrāmatas „Latvijas LAP 2007-2013 vienotās uzraudzības un novērtēšanas sistēma” uzlabošana;

2011.gadā pirmajā pusē tika apkopota informācija par LAP 2004-2006 ex-post, LAP 2007-2013 ex-ante un Vidustermiņa ziņojuma aprakstītajām problēmām un ieteikumiem.

2012.gadā kā viena no galvenajām aktivitātēm jāmin tematiskais izvērtējums – ir sagatavoti priekšlikumi par nākamā plānošanas perioda MLA *Fine tuning*.

2012.gada Darba plānā noteiktie pasākumu galvenie rezultāti:

- Ar ekonomiku saistīto aspektu izvērtējums:
 - Investīciju un to atdeves analīze LAP pasākumos;
 - MLA maksājumu ietekme uz lauksaimnisko ražošanu un uzņēmumu attīstību;
 - LAP ietekme uz jaunu uzņēmumu un darba vietu radīšanu laukos;
 - u.c.
- Ar dzīves kvalitāti saistīto aspektu izvērtējums:
- Ar vidi saistīto aspektu izvērtējums:
 - Padziļināta izpēte par Natura 2000 maksājumu pasākumiem;
 - Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējās apmežošanas pasākuma analīze

- u.c.

2013.gadā darbs turpināsies pie tādiem jautājumiem kā:

- Mazo un vidējo saimniecību investīciju piesaistes iespējas un pamatojums;
- Lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas nozarēs nodarbināto apmācību un konsultāciju nepieciešamības izvērtējums;
- Kā arī atsevišķu LAP pasākumu investīciju atdeves analīze;

Katru gadu padziļināti tiek analizēti dati LAP pasākumu līmenī, izdarīti secinājumi un sniegtas rekomendācijas, kas tiek prezentētās LAP UK, dažādos semināros, iesniegtas ceturkšņa atskaišu formā un veiktie pētījumi saistībā ar LAP pasākumiem ir pieejami arī publiski LVAEI mājas lapā <http://www.lvaei.lv/?menu=51&lang=1>

Kā katru gadu turpinās datu vākšana, uzkrāšana, apstrāde un datu bāzes pilnveidošana un tiek veikta papildus datu analīze atbilstoši Darba plānā noteiktajam.

Datu vākšana

5.2.1. Datu vākšanas pieeja un sistēma

Datu ieguvu un uzkrāšanu nodrošina LVAEI. Datu ieguve, galvenokārt, nozīmē pieprasījumu nosūtīšanu atbildīgajai institūcijai, kā arī datu atlase no datu bāzēm, jo novērtētājam ir nodrošināta pieeja arī datu uzkrāšanas rīkiem citās institūcijās, kur tas iespējams. 2010.gadā tika uzsākta datu bāzes izveide pieaicinot ārējo ekspertu LAP NNS darbības nodrošināšanai, aktuālās informācijas uzkrāšanai ar pieeju ārējiem lietotājiem.

5.2.2. Galvenie datu avoti

Kā nozīmīgākie datu avoti tiek izmantoti:

- LAD – uzraudzības dati. LVAEI ir nodrošināta pieeja LAP Informācijas sistēmai lai bez starpniecības piekļūtu nepieciešamajiem datiem;
- CSP – Statistikas informācija (*bāzes līmeņa rādītāji, ietekmes rādītāji*);
- LVAEI (LEK; SUDAT) – tiek izmantots ekonomisko rādītāju vērtējumiem;
- VRG – dati LEADER pasākumu izvērtēšanai;
- VMD – pamatinformācija meža pasākumu izvērtēšanai.
- PVD – informācija par pārstrādes uzņēmumiem
- LLKC – informācija par apmācību un konsultāciju pasākumu rezultātiem;
- LVĢMC; LDF – vides rādītāji

5.2.3. Pārskats par galvenajām iegūtu datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu

Nepārtraukta sadarbība ar iestādēm par CSP, VZD, VMD un LAD datu savietojamības un pieļaujamās kļūdas noteikšanas, jo analizējot datus, starp tiem ir konstatētas atšķirības, kā arī sadarbība ar LAD par viņu rīcībā esošas datu bāzes pilnveidošanu un vienkāršošanu.

Datus iegūstot veicot aptauju t.i. tiek aptaujātas saimniecības ar anketēšanas metodi, iegūtie rezultāti nav pietiekami, jo respondentu atsauce ir nepietiekama, jo trūkst ieinteresētība un kā galvenais risinājums ir aktivitātes termiņa pagarinājums, un atkārtota respondentu aptaujāšana.

5.2.4. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu novērtētājus ar datu pieejamību

Līguma ietvaros par novērtēšanai nepieciešamo datu apzināšanu un uzkrāšanu ir atbildīga LVAEI. Lai novērtētājs varētu pilnvērtīgi veikt līgumā atrunātās darbības, ZM ir veikusi vairākas aktivitātes informācijas pieejamības nodrošināšanai:

- datu uzkrājējorganizācijas iepazīstinātas ar novērtētāju, aicinot sniegt novērtēšanas vajadzībām nepieciešamos datus;
- veikti visi pasākumi lai nodrošinātu piekļuvi ZM rīcībā/pārziņā esošo datu sistēmām/datu bāzēm (LEK, SUDAT);
- nodrošināta piekļuve LAD uzturētajai LAP IS.

5.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē

Lai pilnveidotu Latvijas LAP NNS, novērtēšanas eksperti 2012.gadā veikuši aktivitātes pieredzes iegūšanai, kā arī informējuši ieinteresētās puses par īstenotajiem pasākumiem un rezultātiem:

2012.gada I.cet. LVAEI eksperti ir piedalījušies seminārā Skotijā par Augstas dabas vērtības zemes teritorijām (ADVZ). Papildus tam eksperti ir piedalījušies 3 Eiropas Komisijas rīkotajās darba grupās par LAP novērtēšanas jautājumiem nākamā plānošanas perioda ietvaros.

2012.II.cet. LVAEI eksperti piedalījās darba grupā Vīnē par NNS darbību citās valstīs (Austrija, Dānija, Itālija, Beļģija). Kā arī kārtējā novērtētāju darba grupā Briselē, kurā tika prezentētas Ex ante vadlīniju projekts.

2012.gada IV.cet. LVAEI eksperti piedalījās darba grupās un konferencēs, kas saistās ar bioloģisko daudzveidību Baltijas jūras reģionā un klimata pārmaiņām un to tendencēm Eiropā un par iespējamiem pasākumiem, ar kuru palīdzību plānots novērst ietekmes uz/no klimata pārmaiņām lauksaimniecībā.

Kā arī EK rīkotajā labas prakses darba grupā Ungārijā par informācijas apmaiņu starp EK un dalībvalstīm par datu uzkrāšanu un pierādījumiem balstītas novērtēšanas vajadzībām.

5.4. Problēmas un to risinājumi

Lai pilnvērtīgi veiktu LAP 2.ass pasākumu novērtējumu Latvijā būtu jāuzlabo vairāku būtisku svarīgu vides indikatoru monitorings, nodrošinot to veikšanas nepārtrauktību.

Kopumā LAP NNS darbojas veiksmīgi un neatkarīgajam novērtētajam deleģētie darba uzdevumi norit saskaņā ar darba plānu, tomēr nepieciešams izvērtēt doto uzdevumu izpildes termiņu grafikus, jo dažkārt, rodas situācijas, kad ir problēmas piesaistīt atbilstošos ekspertus vajadzīgajā laikā, jo ir aizņemti ar citu darbu veikšanu.

Turpinās sarunas ar LAD par iespēju izveidot LAD informācijas sistēmā datu loģisko kontroli.

6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā

2012.gada 26.jūnija tika apstiprināti ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas (turpmāk Stratēģija) prioritātes, mērķi un rādītāji, kas deva stratēģijai precīzāku un konkrētāku darbības virzienu. Stratēģijai tika izvirzīti trīs pamatmērķi:

- Glābt jūru;
- Apvienot reģionu;
- Celt labklājību.

Latvijas Lauku attīstības programma palīdz sasniegt divus no šiem mērķiem – glābt jūru un celt labklājību.

Latvijā, Lauku attīstības programmas 2007-2013.gadam (turpmāk – LAP) 2.ass Vides un lauku ainavu uzlabošana pasākumu ieviešanas mērķis ir lauksaimniecības zemes ilgtspējīga izmantošana, atbalstot vidi

saudzējošu ražošanas metožu pielietošanu, aizsargājot, bagātinot un ilgtspējīgi izmantojot dabas resursu un ainavas lauku apvidos.

Kā viens no prioritārajiem pasākumiem, kas tiek īstenots 2.ass ietvaros ir „Agrovides maksājumi”, atbalstot bioloģiskās lauksaimniecības un integrētās dārzkopības attīstību, kas būtiski samazina ķīmisko vielu slodzi vidē, salīdzinot ar intensīvo lauksaimniecību; turpinot ekstensīvu bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu; palielinot augu barības vielu saturu augsnē un mazinot erozijas ietekmi, kā arī no valsts atbalsta sniedzot atbalstu vietējo lauksaimniecības dzīvnieku šķirņu uzturēšanai un veicinot intensīvās lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanu īpaši jutīgajā teritorijā, ierīkojot zālāju aizsargjoslas gar upēm, grāvjiem un tīrumiem; tādejādi veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, klimata pārmaiņu samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu.

Savukārt labklājības celšanu Baltijas jūras reģionā veicina tādi LAP pasākumi kā: „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „ Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” u.c.

Tādējādi izmantojot jau esošos pasākumus LAP ietvaros netieši tiek īstenota ES Baltijas jūras reģiona stratēģija, kuras īstenošanai atsevišķi finanšu resursi nav pieejami, tomēr pasākumu līmenī tie ir pieejami no Reģionālās politikas un citiem ES fondiem.

Ieskatoties tuvākajā nākotnē, 2012.gada apstiprinātājā ES Baltijas jūras stratēģijā pamatā visas ES fondu investīcijas sniegs ieguldījumu Stratēģijas mērķu sasniegšanā, bet vistiešāko ieguldījumu sniegs investīcijas, kas veiktas šādu tematisko mērķu ietvaros: nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju; uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zivsaimniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju; aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti; veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās; veicināt nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti; veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību; veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību, ieguldīt izglītībā, prasmēs un mūžizglītībā.

7. Horizontālo prioritāšu ieviešana

7.1. Vides aizsardzība

Jau sadaļā par LAP ieguldījumu Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā tika pieminēti fakti par vides ilgtspējīgu saglabāšanu un LAP pasākumi, kas to veicina, jo kā viens no ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas stūrakmeņiem jeb izvirzītajiem mērķiem ir Ilgtspējīga vide. Ņemot vērā to, ka Baltijas jūra, pārmērīgas lauksaimniecībā, rūpniecībā un mājsaimniecībās izmantoto nitrātu un fosfātu noplūdes dēļ zaudē savu kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, un par cik vide ir ļoti cieši saistīta ar lauksaimniecību, tad nepieciešams veicināt pasākumus, kas samazinātu mēslojumu noteci, vienlaikus saglabājot vai pat paaugstinot ražīgumu.

Papildus tam, Baltijas jūras eutrofikācija būs nākamās desmitgades būtiskākais jautājums. Negatīvo ietekmi Baltijas jūra rāda kā sadzīves ķīmija (fosfāti), tā arī pārmērīga augu mēslošana (nitrāti). Par cik nitrātu ieplūdi samazināt ir sarežģīti, jo tie galvenokārt veidojas no lauksaimniecības sārņavotu izplatīšanās, tad iespējamais risinājums jāmeklē augstāku ūdens kvalitātes standartu ieviešanā kā to paredz ES Ūdens pamatdirektīva, lauksaimniecības prakse un ES kopējā lauksaimniecības politika.

Jau pirms LAP apstiprināšanas EK, saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem, tika veikts Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kurā tika novērtētu pasākumu un aktivitāšu potenciālā ietekme uz vidi.

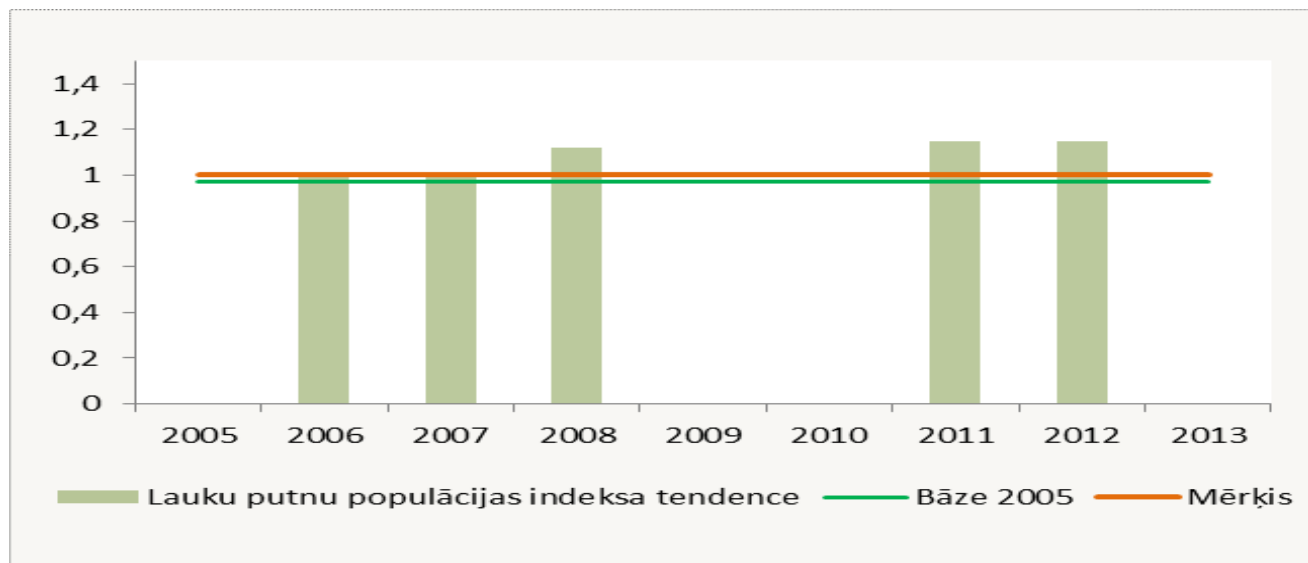
LAP 2007-2013 ir paredzēti EK noteikti vides indikatori, kas palīdz izvērtēt 2.ass pasākumu ietekmi uz vidi. Tie ir:

1) *Bioloģiskā daudzveidība: Lauku putnu populācija*

Lauku putnu indekss ir stabils⁶, pat nedaudz pieaugošs. To veicina salīdzinoši nelielais intensīvās lauksaimniecības pieaugums, pietiekami augsts pļavu un zālāju īpatsvars kopējā LIZ struktūrā, kā arī

⁶ „Lauku putnu populācijas indeksa monitorings”; http://www.zm.gov.lv/doc_upl/LPIM_posms_1_2013.pdf

salīdzinoši augstais pamesto un neapsaimniekoto LIZ īpatsvars. Kopumā izmaiņas var būt svārstīgas, t.i. indekss turpmākos gadus var pieaugt un var arī samazināties, taču sasniedzamā rādītāja robežās tas noturēsies.

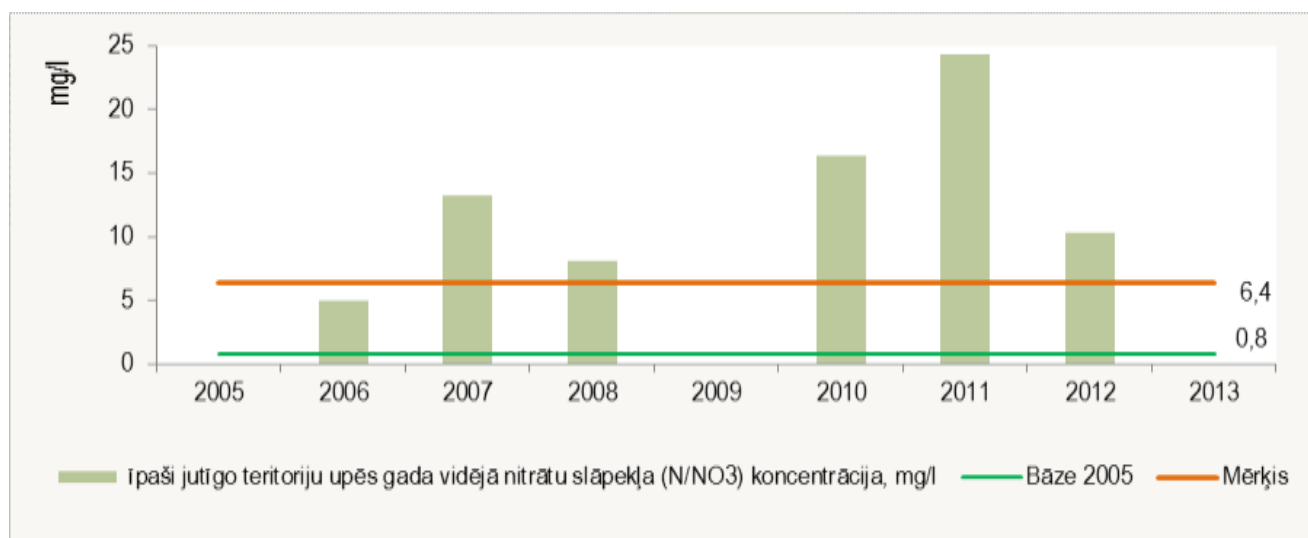
Avots: ZM pēc LVGMC datiem, DG Agri

17.attēls. Bioloģiskā daudzveidība - lauku putnu populācija

2) Ūdens kvalitāte: slāpekļa bilance

Slāpekļa bilancei noteicošie faktori ir hidroloģiskie apstākļi, veģetācijas sezonas ilgums, zemes izmantošanas veids (jo īpaši aramzemes īpatsvars), mēslojuma lietošanas daudzums. Pēdējos gados minerālmēslojuma lietošana Latvijā pieaug, līdz ar to palielinās arī nitrātu/slāpekļa koncentrācijas. Pārsniegumi konstatēti atsevišķās stacijās ziemas periodā. Prognozējams, ka laika gaitā rādītājs pieaugs (pasliktināsies), jo pieaugs arī izmantotā mēslojuma daudzums.

Saskaņā ar VARAM sniegto informāciju, kopš 2009.gada valsts monitoringa ir veikts ļoti ierobežotā apjomā, jo finansiālie līdzekļi ir ierobežoti un tādēļ nitrātu jutīgajās teritorijās apsekots pavisam neliels skaits ūdensobjektu. Aprēķinos izmantotās vidējās nitrātu vērtības nebūtu uzskatāmas par korektām gada vidējām vērtībām, jo sakarā ar specifiskiem monitoringa darbu finansēšanas nosacījumiem, paraugi nitrātu koncentrācijas noteikšanai nav ievākti vienmērīgos laika intervālos katra gada griezumā - izpaliek tie mēneši, kad nitrātu koncentrācijas ūdeņos mēdz būt vislielākās (parasti III-IV, un arī IX un XII).

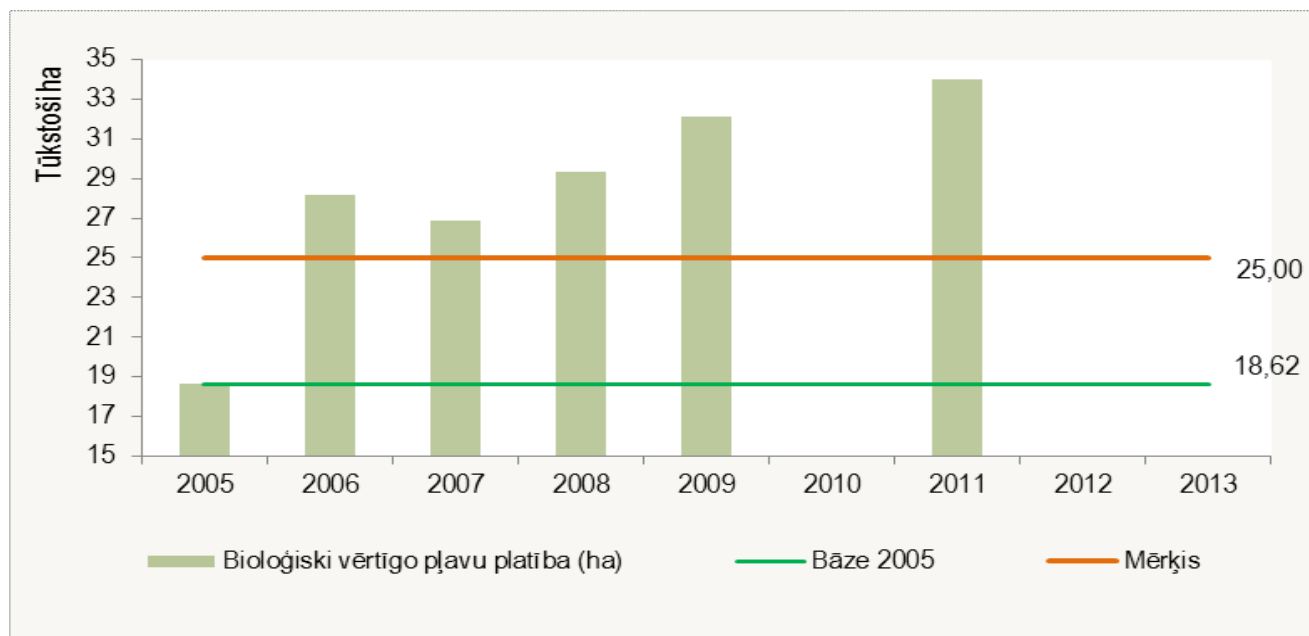

Avots: ZM pēc VARAM datiem

18. attēls. Ūdens kvalitāte – slāpekļa balance

3) *Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes*

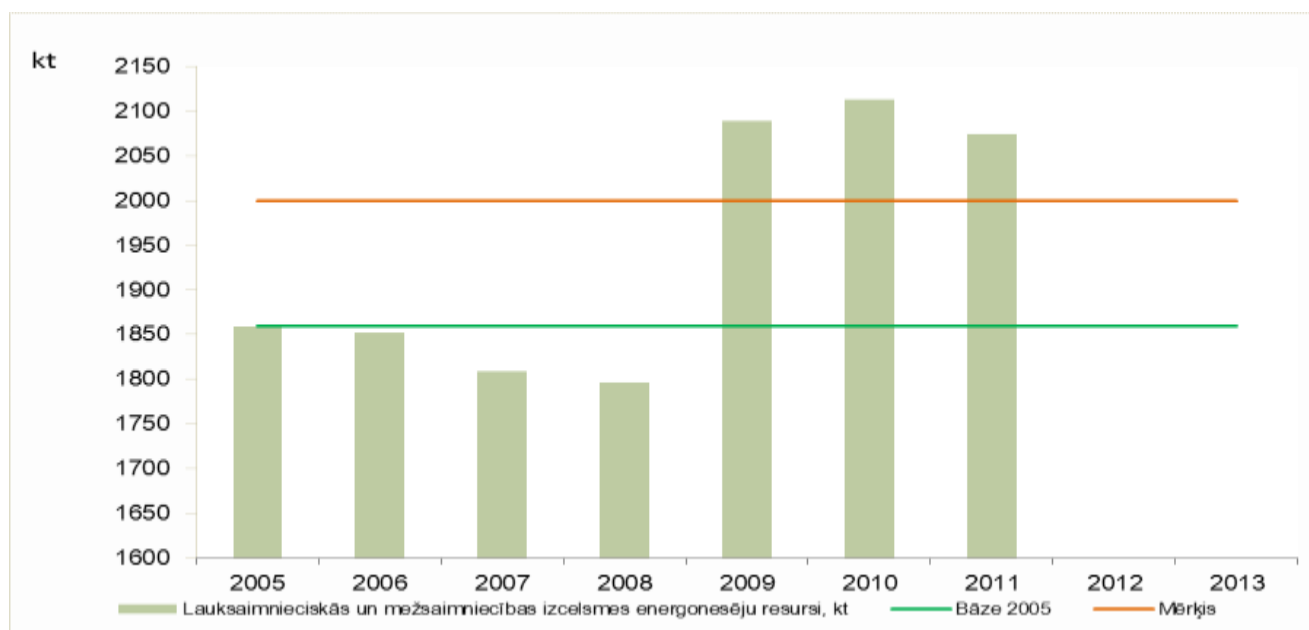
Rādītāja „Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes” vērtībā pārskata periodā ir vērojama tendence pieaugt. BVZ tikai daļēji raksturo ADVZ indikatoru, kurš Latvijā kopumā nav noteikts.

Avots: ZM pēc LAD datiem

20. attēls. Bioloģiskā daudzveidība -augstas vērtības lauksaimniecības zemes

4) *Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana*

Avots: ZM pēc CSP

21.attēls. Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana

Rādītāja „Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana” vērtība, 2009.gadā vērojama pozitīva izaugsme un redzams, ka 2011.gadā pieaugums saglabājas. Papildus pozitīvu ietekmi rādītāja pieaugumam sniedz LAP 2007-2013.g. pasākums Uzņēmumu radīšana un attīstība, kuras ietvaros tiek atbalstīta atjaunojamās enerģijas ražošana un vairāku biogāzu staciju darbības uzsākšana, vienlaicīgi radot spiedienu uz LIZ izmantošanu pārtikas ražošanas vajadzībām, kas tomēr ir negatīva tendence.

7.2. Dzimumu līdztiesības nodrošināšana

Dzimumu līdztiesības princips tiek ņemts vērā LAP pasākumu projektu izstrādē un vērtēšanā, kā arī atbilstoši LAP pasākumu ietvaros noteiktajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem, atbalsta saņēmējiem jāievēro dzimumu līdztiesības principu ievērošana, tādējādi nodrošinot to, ka gan sievietēm, gan vīriešiem tiek radītas vienādas iespējas piedalīties ELFLA ieviešanas procesā.

Dzimumu līdztiesības prioritāte netiešā veidā saistīta ar LAP ieviešanas procesu un visā LAP sagatavošanas un īstenošanas procesā ZM nav saņēmusi nevienu sūdzību vai informāciju par vienlīdzīgu iespēju un attieksmes pārkāpumiem.

Latvijā atbildīgā institūcija par dzimumu līdztiesības jautājumu koordinēšanu valstī ir Labklājības ministrija, kura tiek iesaistīta LAP īstenošanas procesā – Labklājības ministrijas pārstāvis piedalās LAP Uzraudzības komiteju sēdēs, nacionālie normatīvie akti izstrādāti Ministru kabineta kārtības rulli noteiktajā kārtībā. Savukārt Tiesībsarga birojs Latvijā ir atbildīgs par vienlīdzīgu iespēju un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos un rūpējas, lai valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības iestādes ievērotu labas pārvaldības principu. Tiesībsargs savā darbībā ir neatkarīga iestāde un pakļaujas vienīgi likumam. Katram Latvijas iedzīvotājam ir tiesības iesniegt sūdzības, pieteikumus Tiesībsargam un Labklājības ministrijai par vienlīdzīgu iespējas un attieksmes principu pārkāpumu.

Visās ES dalībvalstīs sievietes joprojām pelna vidēji par 16,4 % mazāk nekā vīrieši, atšķirības amplitūda ir dažāda – sākot ar 2 % Polijā līdz 27 % Igaunijā, Latvijā – 17,6%. Lai gan kopumā ir pamanāma neliela pozitīva tendence, ir dalībvalstis, kurās sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības aizvien palielinās. Šo valstu starpā ir Bulgārija, Francija, Ungārija, Portugāle, Rumānijā un arī Latvija. Latvijā 2012.gadā lauksaimniecības nozarē sievietes pelnīja par 15% mazāk nekā vīrieši.

Latvija kopā ar abām pārējām Baltijas valstīm ES izceļas ar visaugstāko sieviešu īpatsvaru augstskolu absolventu vidū – virs 65%. Laba izglītība dod iespēju sievietēm arvien vairāk nokļūt arī vadītāju un lēmumu pieņēmēju lomā. Izvērtējot CSP informāciju par studējošo skaitu augstskolās un koledžās, redzam, ka studējošo skaits, kas izvēlas lauksaimniecību kā izglītības novirzienu saglabājas praktiski nemainīgs un sieviešu vīriešu skaits ir līdzīgs (skatīt 20.tabulu).

20. tabula Studentu skaits pa izglītības tematiskajām, grupām augstskolās un koledžās (mācību gada sākumā)

	2010/11		2011/12		2012/13	
	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes
PAVISAM	103856	63428	97041	57847	94474	55731
izglītība	7041	6200	6501	5722	6007	5301
humanitārās zinātnes un māksla	9225	6997	9053	6862	8659	6451
sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	47775	31810	42021	27400	38794	24779
dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	6298	1980	6378	2063	6404	1984
inženierzinātnes, ražošana un būvniecība	14346	3081	14059	3018	13761	2933

lauksaimniecība	1272	616	1297	624	1378	629
veselības aprūpe un sociālā labklājība	10590	8987	10081	8236	11832	9783
pakalpojumi	7280	3736	7651	3922	7628	3862
citur neklasificētās tematiskās grupas	29	21	11	9

Avots: CSP

Savukārt analizējot LAP atbalsta pasākuma „Arodapmācības” īstenošanas gaitu (2007.-2012.gads), redzam, ka pasākuma ieviešanas rezultātā kopā apmācītas 1532 sievietes (66%) un 788 vīrieši (34%) un lielākā daļa apmācību dalībnieki bijuši vecumā virs 40 gadiem (skatīt 21.tabulu). Lielākais sieviešu pārsvars bijis pārtikas nozares apmācību blokā, savukārt ņemot vērā nozares specifiku, vīriešu neliels pārsvars vērojams tikai mežkopības nozarē (vīrieši 57% un sievietes 43%), kas liecina par sieviešu lielo aktivitāti un interesi iegūt jaunas un nepieciešamās zināšanas savam ikdienas darbam.

21. tabula Apmācību dalībnieku skaits LAP pasākuma „Arodapmācības” ietvaros

<i>Dzimums</i>	<i>Vecums</i>	Apmācības dalībnieku skaits			
		Lauksaimniecības darbības	Pārtikas nozare	Mežkopība	Kopā
Vīrietis	<40	174	54	100	328
	>= 40	198	21	241	460
	Kopā	372	75	341	788
Sieviete	<40	304	191	45	540
	>= 40	648	136	208	992
	Kopā	952	327	253	1532

Avots: LAD

LAP pasākuma „Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” (2007.-2012.gads) īstenošanas rezultāti liecina, ka tomēr vīrieši kā saimniecību vadītāji ir lielākā pārsvarā nekā sievietes. LAD dati liecina, ka atbalsts sniegts 73% saimniecībām, kurām īpašnieki ir vīrieši (280 saimniecības), taču saimniecībām, kurām īpašnieces ir sievietes sniegts tikai 27% gadījumos (101 saimniecība) – skatīt 22.tabulu.

22. tabula LAP pasākuma „Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” ietvaros atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits

<i>Dzimums</i>	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits
Vīrietis	280
Sieviete	101
Kopā	381

8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai

8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes

8.1.1. Organizētas LAP Uzraudzības komitejas sēdes

2012. gada 21.jūnijā tika organizēta LAP Uzraudzības komiteja, kuras ietvaros tika:

- apstiprināts 2011.gada LAP īstenošanas ziņojums un stratēģiskā kopsavilkuma ziņojums;
- sniegta informācija sēdes dalībniekiem par LAP ieviešanas progresu, NNS ieviešanu un gatavošanos 2014.-2020.gada plānošanas periodam;
- apstiprināti indikatīvie grozījumi LAP finanšu plānā (skatīt ziņojuma 2.pielikumu);
- apstiprināti ierosinātie grozījumi LAP pasākuma „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana” ietvaros, atceļot 50% ierobežojums saistībā ar administratīvo izmaksu attiecību pret pārējām aktivitātēm (skatīt ziņojuma 2.pielikumu);
- apstiprināti grozījumu UK nolikumā – klusēšanas piekrišanas principa piemērošana protokola saskaņošanas procesā;
- diskutēts par iespējamā LAP pasākuma „Meža vides maksājumi” ieviešanu.

8.1.2. 2012.gada 21.novembrī tika organizēta ikgadējā tikšanās ar Eiropas Komisijas Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta pārstāvjiem par sekojošiem jautājumiem:

- Lauku attīstība Latvijā – pašreizējā situācija un LAP aktualitātes;
- ELFLA Vadošās iestādes darbība (funkciju īstenošana, sadarbība ar citām iestādēm u.c.);
- Informācija par LAP pasākumu ieviešanu un apguvi pasākumu līmenī (uzņemtās saistības, veiktās izmaksas) ar uzsvaru uz LAP pasākumiem ar virrissaistībām (121, 123, 125, 312, 313, 411/413) un LAP pasākuma "Agrovides maksājumi" ieviešanu, apguvi apakšpasākumu līmenī;
- Kontroles statistika 2011 - informācija par situāciju saistībā ar kļūdu īpatsvariem - EK informācija par atskaites parlamentam virzību un Latvijas informācija plānotajām darbībām kļūdu likmju samazināšanas sakarā šajā vai nākamajā periodā;
- Baltijas jūras stratēģija, attīstība Latvijā attiecībā uz LAP;
- Nākamais plānošanas periods 2014. - 2020.gads (Eiropas Komisijas informācija par Latvijas prioritātēm, mērķiem).

8.2. 2012.gadā Vadošās iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai:

Vadošās iestādes veiktās darbības uzraudzības jomā:

- a) lai izvērtētu LAP noteikto mērķu sasniegšanu, pastāvīgi tiek uzraudzīta LAP apguve, kā arī analizēta pasākumu ietvaros veikto ieguldījumu veidi, apjomi u.c. informācija (izmantojot datus no LAP IS);
- b) organizēta UK sēde – LAP ieviešanas progress, NNS darbība, grozījumi LAP finanšu plānā un pasākumu ietvaros (21.06.2012.);

- c) atbilstoši Padomes regulas 1698/2005 82.pantam, ZM izstrādāja LAP 2011.gada ziņojumu, saskaņoja ar UK locekļiem un nosūtīja EK (29.06.2012.);
- d) Ikgadējā tikšanās organizēšana ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par LAP ieviešanas gaitu (21.11.2012.);

Vadošās iestādes funkciju koordinēšana un uzraudzība:

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu Vadošās iestādes funkciju koordinēšanu un uzraudzību, kā arī atbilstoši Vadošās iestādes reglamentā noteiktajam:

- 1) pastāvīgi ievietota informācija un nepieciešamie dokumenti Kopienas Vadības informācijas sistēmā (SFC 2007):
 - a) priekšlikumi grozījumiem LAP;
 - b) LAP īstenošanas progresa ziņojums;
 - c) UK sēdes darba materiāli un protokoli;
 - d) Cita informācija
- 2) pastāvīga komunikācija ar LAD, nevalstiskajām organizācijām, citām institūcijām un potenciālajiem atbalsta pretendentiem par ELFLA pasākumu ieviešanu;
- 3) pastāvīgi tiek organizētas ELFLA Vadošās iestādes komitejas sēdes par LAP ieviešanu.

Maksājumu iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai

Svarīgākās LAD veiktās darbības, uzlabojumi un risinājumi 2012.gadā:

- pilnveidota īstenoto projektu atskaišu izvērtēšana un riskanto projektu atlase kontroļu uz vietas veikšana:
 - pilnveidota uzraudzības procedūra pasākumā „Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas”,
 - veiktas 359 pēcmaksājuma uzraudzības pārbaudes 2011.gadā atlasītajiem projektiem uzlabota finansējuma saņemšana, ļaujot izvēlēties dažādas kredītiestādes un kontus, uz kuriem pārskaitāms izmaksājamais finansējums;
- nodrošināta dalība ZM organizētajās darba grupās pie Ministru kabineta noteikumu izstrādes un grozījumu veikšanas;
- notiek aktīva gatavošanās jaunajam plānošanas periodam 2014.-2020.g., piedaloties Eiropas Padomes darba grupās, iesaistīšanās maksājuma aģentūru Mācību tīkla darbībā un piedalīšanās Latvijas Valsts pozīciju izstrādes un apspriešanas darbā ar ZM;
- turpināts darbs pie LAP IS pilnveidošanas;
- turpināts darbs pie EPS attīstības:
 - nodrošināta projektu elektroniska iesniegšana pasākumos „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, kuros elektroniski tika iesniegti 130 projekti,
 - nodrošināta maksājumu pieprasījumu elektroniska iesniegšana 16 pasākumos, kuros elektroniski iesniegti 73 maksājumu pieprasījumi,
 - turpinās atskaišu elektroniska iesniegšana 16 pasākumos, kuros elektroniski iesniegtas 2 907 atskaites,
- organizētas LAD Centrālā aparāta un RLP darbinieku apmācības par būvniecības un iepirkumu procedūru vērtēšanu;

- piesaistīti eksperti cenu noteikšanai, lai pie projektu vērtēšanas pārliecinātos par cenu atbilstību tirgus situācijai.

Lielākās administrēšanas problēmas 2012.gadā, ar ko saskārās LAD saistībā ar LAP pasākumu ieviešanu:

- izmaiņas LAP IS sakarā ar atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņu vai jaunu pasākumu/aktivitāšu ieviešanu;
- b) atbalsta pretendenti neievēro MK noteikumu izmaiņas iepirkuma procedūru veikšanā un līdz ar to bieži ir jāprasa atkārtota iepirkuma veikšana vai arī pašiem jāveic cenu salīdzināšana, kas kavē projektu izskatīšanu, taču LAD ir izveidojis cenu katalogu, lai atvieglotu cenu salīdzināšanu un projektu izvērtēšanu;
- pietiekami sarežģīti atbalsta saņemšanas nosacījumi atsevišķos LAP pasākumu ietvaros – piemēram, pasākumā “Lauku saimniecības modernizācija” diferencētas atbalsta intensitātes aprēķināšanas kārtība, pasākumā “Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” mikrouzņēmuma statusa noteikšana.

LAP pasākumu IS:

Veikta IAKS Atbalsta pieteikumu datu apstrādes sistēmas (APDAS) moduļa un visu iesaistīto apakšmoduļu (fiziskās kontroles - FKK, aprēķinu algoritmi - APR, pieteikumu apstrāde - PTS) uzlabošana.

Tika turpināts darbs pie riska analīzes attīstības, t.i., atlasē procesa uz fiziskajām kontrolēm optimizēšanas un paplašināšanas.

Turpinājās darbs pie platību iesniegumu skanēšanas un verificēšanas, kas nodrošina ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS sistēmā.

Tika veikta pilnīga kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī. Tā rezultātā ir iespējams efektīvāk veikt pārdeklarācijas kontroli gan elektroniski, gan manuāli iesniegtajiem pieteikumiem, kā arī dod iespēju sagatavot lauku bloku kartes, kurās informatīviem nolūkiem ir atspoguļotas iepriekšējā gada platības. Šāda informācija pretendētājam būtiski atvieglo kartogrāfiskā materiāla aizpildīšanu un samazina iespējas kļūdīties. Ja atbalsta pretendētājam iepriekšējā gadā ir bijusi fiziskā kontrole, tad, iesniedzot iesniegumu nākamajā periodā, kartogrāfiskajā materiālā tiek uzrādīta iepriekšējā gadā veiktā mērījuma kontūra un platība.

Sakarā ar izmaiņām normatīvajos aktos ar 2012. gadu Latvijā tika mainītas SA prasības un nosacījumi. Līdz ar to IAKS tika izstrādātas un ieviestas nepieciešamās izmaiņas SA kontroles sistēmas apakšmodulī un citos saistošajos moduļos.

Turpinājās darbs pie EPS pilnveidošanas:

- būtiski pilnveidotas lauku bloku zīmēšanas iespējas;
- ieviesta iezīmētā lauka platības lieluma attēlošana;
- pilnveidotas pieteikuma labošanas funkcijas;
- ieviesta funkcionalitāti, ka iesniedzot iesniegumu tiek veikta pārbaude vai atbalsta pretendents ir uzņēmies saistības, gadījumā ja atbalsta pretendents nebūs iesniegumā pieteicis atbalsta veidu uz kuru ir uzņēmies saistības, viņam tiks attēlots brīdinājums un lūgts aizpildīt nepieciešamo informāciju, vai veikt atzīmi, ka viņš atsakās to darīt

Plānots, ka ar EPS palīdzību atbalsta pretendents varēs iesniegt LAD elektronisko vēstuli, par jebkāda veida problēmām vai jautājumiem. Uz vēstulēm tiks saņemtas operatīvas atbildes no speciāli norīkoti kompetenti darbiniekiem. Šāda ātra informācijas aprīte veicinās optimālāku komunikāciju ar lauksaimniekiem un mazinās radušās neskaidrības.

LAD Audita departamenta veiktie pasākumi

2012.gadā Audita departaments attiecībā uz pasākumiem sniedza vienu konsultāciju, kā rezultātā tika sagatavots rakstisks atzinums par „2011.gada ELFLA iznākuma un rezultātīvo rādītāju tabulu veidošanas uzraudzību”.

Ikdienā Audita departamenta auditori sniedza konsultācijas saistībā ar administrēšanas procesu organizāciju.

2012.gadā tika veikti šādi sistēmas auditi:

- „Kredītu fonda iekšējā kontroles sistēma”;
- „Ticamības deklarācija”;
- „ELFLA atbalsta kompensējošo pasākumu kontroles sistēmas izvērtēšana”;
- „X-tabulas”;
- ELFLA pasākums „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”;
- „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai”;
- „Gada ziņojums saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.65/2011 31.pantu”;
- „Savstarpējās atbilstības prasību un Platību maksājumu pārbaudes uz vietas”;
- „Savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas koordinēšana”.

2012.gadā, saskaņā ar funkciju sadalījumu Audita departamentā, LAP pasākumu auditus veica Eiropas Savienības fondu audita daļas auditori. Konsultatīvo pakalpojumu sniegšanā piedalījās arī citu Audita departamenta daļu auditori.

2012.gadā Audita departamenta Padziļinātās pārbaudes daļa veica 54 Ex post pārbaudes pie finansējuma saņēmējiem (saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.65/2011 29.pantu). Šīs pārbaudes tiek veiktas ELFLA projektiem vai to daļām, kas ietver ieguldījumu darbības un līdz ar to ir saglabājamās pēc projekta īstenošanas, un par kurām ir veikts gala maksājums.

8.3. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas

8.3.1. ELFLA 2.ass (platību veida maksājumi) pasākumi

2012. gadā papildus administratīvajām kontrolēm tika veiktas pārbaudes uz vietas atbalsta pretendentu saimniecībās –23. un 24. tabula.

23. tabula 2012. gadā veikto pārbaūžu uz vietas skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	MLA	NATURA	BLA	BDUZ	RLZP	NIM	IDIV
Austrumlatgale	965	109	53	53	3	1	2
Dienvidkurzeme	508	36	27	55	9	10	6
Dienvidlatgale	1072	260	100	66	10	11	7
Lielrīga	185	52	34	33	7	11	5
Viduslatvija	642	99	45	118	4	7	0
Zemgale	90	29	14	33	3	3	8
Ziemeļaustrumi	367	57	56	54	10	13	3
Ziemeļkuzeme	168	30	16	29	7	11	6

Ziemeļvidzeme	530	122	77	64	4	19	6
Kopā	4527	794	422	505	57	86	43

Avots: LAD

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto, lauksaimniekiem piesakoties uz atbalstu ELFLA ietvaros, pienākums ir ievērot savstarpējās atbilstības prasības.

24. tabula 2012. gadā veikto SA pārbažu skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	MLA	NATURA	BLA	BDUZ	NIM	IDIV
Austrumlatgale	105	20	19	13	-	2
Dienvidkurzeme	64	13	8	13	1	5
Dienvidlatgale	170	66	28	22	1	1
Lielrīga	32	21	11	11		1
Viduslatvija	89	43	14	35	5	0
Zemgale	15	2	7	7	1	2
Ziemeļaustrumi	62	21	20	20		2
Ziemeļkuzeme	26	6	1	8	1	3
Ziemeļvidzeme	57	30	18	15		2
Kopā	620	222	126	144	9	18

Avots: LAD

2012.gadā spēkā esošās savstarpējās atbilstības prasības ir noteiktas šādās jomās:

- 1) vide;
- 2) sabiedrības, dzīvnieku un augu veselība;
- 3) laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi.

Lai nodrošinātu šo prasību ievērošanu, kompetentās iestādes (LAD, VAAD un PVD) veic pārbaudes uz vietas saimniecībās, taču šo pārbažu laikā dažkārt tiek konstatēti pārkāpumi, kā rezultātā atbalsta summas atbalsta saņēmējam tiek samazinātas. Savstarpējās atbilstības kontroļu laikā konstatēti pārkāpumi - laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu (LLVN) un obligāto pārvaldības prasību (OPP) neievērošanas gadījumi. Savstarpējās atbilstības prasības ir jāievēro visā saimniecībā neatkarīgi no tā uz kādu atbalsta veidu lauksaimnieks ir pieteicies.

Ja lauksaimnieks piesakās MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV un RLZP, tad visā saimniecībā vēl ir jāievēro minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības (MMP).

25. tabula 2012. gadā konstatētie pārkāpumi LAP 2004-2006 un LAP 2007-2013

Neatbilstība/ Pasākuma nosaukums	MLA	NATURA	NIM	BLA	BDUZ	IDIV	RLZP
Meliorācijas sistēmas kopšana	239	60	9	40	31	2	15
Nosacījumi pļavām un ganībām	1 465	239	30	111	143	7	52
Zālāju applaušana ilggadīgajos stādījumos	77	14	5	4	4	4	3
Aitu un kazu identifikācija	19	1	0	2	3	0	0
Aitu un kazu reģistrs novietnē	14	1	0	1	0	0	0

<i>Cūku ganāmpulku un novietņu reģistrēšana</i>	35	4	0	4	2	0	2
<i>Cūku identifikācija</i>	24	3	0	1	0	0	2
<i>Cūku reģistrs novietnē</i>	31	3	0	3	2	0	2
<i>Dzīvnieku barības nekaitīguma prasības</i>	11	2	0	1	1	0	0
<i>Liellopu identifikācija</i>	40	2	0	6	3	0	8
<i>Liellopu reģistrs novietnē</i>	34	1	0	3	3	0	0
<i>Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzskaitē</i>	2	0	0	0	3	1	4
<i>Pārtikas vispārējās nekaitīguma prasības</i>	14	0	0	2	3	0	0
<i>Agrotehnikas nosacījumi</i>	2	1	1	1	0	0	0
<i>Augu atlieku iestrāde augsnē</i>	31	6	1	1	4	0	4
<i>ĪADT aizsardzība un izmantošana</i>	1	0	0	0	0	0	0
<i>Piena ieguve un pirmapstrāde</i>	38	2	0	2	1	0	0
<i>Sugai atbilstoša agrotehnika</i>	1 096	214	43	71	104	8	97
<i>Ūdensobjektu aizsargjoslas</i>	1	0	0	0	0	0	0

Avots: LAD

17.tabulā ir apkopoti kompetento iestāžu (LAD, VAAD un PVD) veikto pārbaūžu laikā uz vietas konstatētie pārkāpumi 2012.gadā, ņemot vērā sekojošo principu – ja lauksaimnieks neievēro Savstarpējās atbilstības prasības, tad atbalsta samazinājums un konstatētais pārkāpums attiecas uz visu saimniecību, respektīvi, **uz visiem attiecīgi pieteiktajiem atbalsta veidiem** (MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV, RLZ un NIM). Piemēram, gadījumos, ja tiek konstatēts, ka sausā zāle ir dedzināta tikai vienā laukā, kas pieteikts uz MLA, atbalsta samazinājums tiek piemērots visā saimniecībā, arī uz citiem atbalsta veidiem, uz kuriem atbalsta pretendents ir pieteicies, piemēram, BDUZ atbalstam. 2012. Gadā LAP 2004-2006 un LAP 2007-2013 atbalsta pasākumu ietvaros tika konstatēti 17. Tabulā apkopotie pārkāpumi par kuriem piemēroti atbalsta samazinājumi.

8.3.2. ELFLA projekti 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass pasākumi

Pārbaude projektu atlases laikā – tiek veikta pirms līguma slēgšanas/lēmuma pieņemšanas par projekta apstiprināšanu.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas, kā arī nepieciešamības gadījumā, ja izvērtējot iesniegtos dokumentus, negūst pārliecību par informācijas patiesumu vai precizitāti.

Pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas kā padziļinātā pārbaude.

Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma veikšanas projekta uzraudzības perioda laikā.

Pārbaude projektu atlases laikā tiek veiktas uz riska analīzes pamata.

Pārbaude uz vietas un Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas tiek veiktas uz riska analīzes un nejaušās atlases pamata.

26. tabula. 2012. gadā veiktās pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Pasākuma nosaukums	Pārbaude projektu atlases laikā	Pārbaude projekta īstenošanas laikā	Pārbaude uz vietas	Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas
Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem	7	140	5	1
Priekšlaicīgā pensionēšanās - pārejas posma pieteikumu pārbaudes *	0	35	7	0
Lauku saimniecību modernizācija	15	2089	111	297
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	0	94	16	0
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības	2	96	5	0

radīšana				
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	0	138	20	0
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai - tai skaitā pārejas posma pieteikumu pārbaudes **	12	323	28	0
Ražotāju grupas - tai skaitā pārejas posma pieteikumu pārbaudes **	0	0	4	0
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	0	1	43	0
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	0	0	10	0
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	148	281	22	14
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	0	102	18	0
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	6	236	21	0
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	0	0	2	0
Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	1	11	0	0
Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā - pakalpojumu pieejamība	13	754	42	32
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	0	4	1	0
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	0	22	1	0
Tehniskā palīdzība	0	3	0	0

Avots: LAD

* pārejas posma pasākumu pieteikumi saskaņā ar regulu (EK) Nr.1320/2006; ** ELFLA pasākumu pieteikumi un pārejas posma pasākumu pieteikumi saskaņā ar regulu (EK) Nr.1320/2006

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta visiem kompensāciju maksājumu veida un atklātu projektu iesniegumu pieteikumiem izņemot pasākumus:

- „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”, kur pārbaudes veic Valsts meža dienests;
- „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā pieteikumiem, kur atbalsta saņēmējs iegādājas instrumentus, aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgo mežaudžu nomaiņai. Mežaudzes dabā pārbauda Valsts mežu dienests;
- „Ražotāju grupas” un „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā.

Pie atbalsta saņēmējiem 2012.gadā kopā ir veiktas 5 233 pārbaudes, tai skaitā:

- Pārbaudes projektu atlases laikā – 204;
- Pārbaude projekta īstenošanas laikā - 4 329;
- Pārbaudes uz vietas - 356;
- Pēc maksājumu pārbaudes uz vietas - 344.

Veikto pārbaudu rezultātā ir konstatētas 273 atkāpes/neatbilstības Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā, 26 atkāpes/neatbilstības Pārbaudēs uz vietas un 22 neatbilstības/atkāpes Pēc maksājumu pārbaudēs uz vietas.

Būtiskākās konstatētās atkāpes/neatbilstības Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā un Pārbaudēs uz vietas:

- iegādātie pamatlīdzekļi nav uzstādīti;
- projekta mērķis nav sasniegts;
- iegādāta lietota tehnika;
- projekta ietvaros veikta rekonstrukcija telpām, kas pasākuma ietvaros nav attiecināmas;
- projekta ietvaros realizētie darbi dabā nav pierādāmi ar dokumentiem;
- būvniecības/rekonstrukcijas darbi nav veikta pilnā apjomā;
- projekta ietvaros realizētie pasākumi nenotiek saskaņā ar plānu;
- iegādātie pamatlīdzekļi nav atbilstoši iepirkuma tehniskajai specifikācijai.

Būtiskākās konstatētās atkāpes/neatbilstības Pēcmaksājumu pārbaudēs uz vietas:

- projekta ietvaros iegādātās iekārtas ir atsavinātas / pārdotas;
- pārdota papildinātā tehnika;
- uzņēmums neveic saimniecisko darbību;
- atbalsta saņēmēju sasniegtie darbības rādītāji būtiski atšķiras no plānotajiem rādītājiem.

2012.gadā pārbaužu veikšanā projektu īstenošanas vietās bija iesaistīti 102 LAD darbinieki.

8.4. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai

Lai nodrošinātu ELFLA saderību, atbilstību Kopienas politikai, prioritātēm, kā arī ELFLA izdevumu nošķirtību no citiem Kopienas finanšu instrumentiem:

- 1) Komunikācijas ar EK: **izstrādātas** pozīcijas, instrukcijas un informatīvie materiāli uz ES Ministru padomes sanāksmēm un Īpašo lauksaimniecības komiteju par grozījumiem Padomes Regulā Nr. 1698/2005;
- 2) **Dalība** pozīcijas par Kopējās lauksaimniecības politikas nākotni pēc 2013.gada pilnveidošanā;
- 3) ZM pārstāvju **dalība** citu iestāžu, organizāciju un institūciju organizētajās darba grupās, komitejās un sanāksmēs;
- 4) **Izvērtēti un sniegti** atzinumi par citu iestāžu, organizāciju un institūciju izstrādātajiem normatīvajiem aktiem un pozīcijām;
- 5) VI organizējusi VI komitejas sēdes 05.04.2012., 16.05.2012., 31.10.2012. - sēžu laikā tika diskutēts par:
 - gatavošanos 2014.2020.gada plānošanas periodam – Partnerības līguma un programmu sagatavošanu, ELFLA institucionālo ietvaru, Ex ante novērtējuma izstrāde LAP 2014.-2020.;
 - jautājumiem saistībā ar LAP ieviešanu, pārvaldību, kontroli un neatbilstoši veikto izdevumu ziņošanu – EK audita ieteikumi, 4.ass ieviešanu, LAP pārvaldības jautājumi.

8.4.1. Atbilstība konkurences noteikumiem

Saskaņā ar Komisijas regulas 1974/2006 ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai

(ELFLA) 57.panta nosacījumiem, VI ar Eiropas Komisiju 2012.gadā saskaņoti valsts atbalstu šādiem LAP pasākumiem:

- a) 312(311)/1: Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai (grozījumi atbalsta shēmā tika saskaņoti ar EK vienu reizi)
- b) 224: NATURA 2000 maksājumi meža īpašniekiem (ar EK tika saskaņota atbalsta shēma un vienu reizi tās grozījumi)

8.4.2. Iepirkumi

Lai nodrošinātu iepirkuma procedūras atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, Latvijā šo jomu regulē sekojoši nacionālie normatīvie akti:

1. Publisko iepirkumu likums;
2. 2008.gada 5.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.65 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

Lai nodrošinātu efektīvu, kvalitatīvu un caurspīdīgu iepirkumu procedūras veikšanu, kā arī to vienotu piemērošanu visu ES fondu ietvaros, problēmjautājumi un risinājuma iespējas tiek diskutētas starp ES fondu ieviešanā iesaistītajām iestādēm. Tas tiek diskutēts AFCOS padomes sēdēs, ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības un Pagaidu uzraudzības komitejas sēdēs, kā arī savstarpēji organizēto tikšanos laikā.

27. tabula. Kopsavilkums par demarkācijas un papildinātības nodrošināšanu ELFLA ietvaros - veiktās darbības

Nr.p.k.	ELFLA pasākuma kods	ES fonda nosaukums	Plānošanas dokuments	Veiktās darbības demarkācijas un saskaņotības nodrošināšanai	Atbildīgā iestāde
1	111	ESF	DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība”	<p>1) Komunikācija ar FM (ESF un KF Vadošā iestāde) speciālistiem par ES fondu ieviešanu vispārīgā līmenī, piemēram, projektu ieviešanas procesa vienkāršošana, tādējādi nodrošinot saskaņotību starp ES fondiem;</p> <p>2) FM atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam izveidojusi <i>ERAF, KF un ESF apakškomitejas</i> (piedalās ZM atbildīgie speciālisti par EZF un ELFLA ieviešanu), <i>ESF un KF UK</i> (kā balsstiesīgais loceklis piedalās EZF un ELFLA VI vadītājs), kuru darbības ietvaros tiek izskatīti un lemti jautājumi par grozījumiem Darbības programmās, grozījumiem projektu atlases kritērijos un citiem jautājumiem saistībā ar ES fondu ieviešanu, t.sk. horizontālie jautājumi - iepirkumu veikšana, fondu uzraudzība, informācija un publicitāte;</p> <p>3) Atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam, ZM izveidojusi LAP UK, tās sastāvā iekļaujot visas atbildīgās iestādes (valsts institūcijas) par ESF un KF ieviešanu;</p> <p>4) ZM atbildīgie darbinieki un ESF un KF atbildīgās iestādes savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ESF un KF un LAP UK lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ESF un KF VI un ELFLA VI izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem, tādējādi izvērtējot ELFLA demarkāciju ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem;</p> <p>5) Lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>6) Iesniedzot projekta iesniegumu, projekta iesniedzējs paraksta apliecinājumu, ka konkrētais projekts netiek finansēts vai līdzfinansēts no citiem ES fondiem, kā arī valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem, tādējādi atbildību par dubultās finansēšanas saņemšanu nosakot arī potenciālajiem ES fonda finansējuma saņēmējiem. Neatbilstību gadījumā tiek pieņemts lēmums par saņemtā atbalsta atmaksu un atkarībā no konstatētajiem faktiem, var tikt piemērotas sankcijas.</p>	FM
2	114				
3	312(311)				
4	431				
5	121	ERAF	DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”		
6	122				
7	123				
8	125				
9	141				
10	312(311)				
11	125	ERAF un KF	DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”	<p>1) restrukturizācijas programmas ietvaros atbalsts tiek sniegts tikai tām teritorijām, kurās 2006. gadā audzētas cukurbietes tālākai pārstrādei;</p> <p>2) lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>3) iesniedzot projektu, projekta pieteicējs paraksta apliecinājumu, ka uz projekta iesniegšanas brīdi tas nav saņēmis finansējumu un nepretendē uz tā saņemšanu no citiem</p>	ZM
12	213				
13	224				
14	312(311)				
15	313				
16	321				
17	323				
18	321	ELGF	Cukura nozares valsts restrukturizācijas programma		

				4) demarkācijas nodrošināšanas nolūkā notikusi komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un restrukturizācijas programmas atbalsta saņemšanas iespējām.	
19	111	EZF	ZRP	1) Atbilstoši ZM struktūrai un ELFLA un EZF Vadības ietvaram, šo fondu VI vadītāja pienākumus pilda viena atbildīgā persona, kuras pienākumos ietilpst šo abu fondu sagatavošanas, ieviešanas, uzraudzības un saskaņotības pārvaldība, tādējādi nodrošinot šo abu fondu demarkācijas un papildinātības ievērošanu. VI vadītājs vada gan EZF, gan ELFLA Uzraudzības un VI komitejas; 2) Atbilstoši ārējos un iekšējos normatīvajos aktos noteiktajam, ZM kā EZF un ELFLA VI ir izveidojusi Uzraudzības komitejas, kuras ietvaros tiek izskatīti grozījumi darbības programmās, gan projektu atlases kritērijos, kā arī tiek uzraudzīta programmu ieviešana; 3) Atbilstoši VI darbības regulējošiem normatīvajiem aktiem, izveidota EZF VI komiteja, kuras ietvaros aktīvi tiek apspriesti jautājumi par LAP un ZRP ieviešanu, tādējādi nodrošinot EZF un ELFLA saskaņotību, koordinēšanu, vienotu ieviešanas un labās prakses piemērošanu; 4) Pastāvīgi notiek komunikācija ar LAD, par LAP ieviešanas un administrēšanas pamatprincipiem, t.sk. apspriesti jautājumi par atbalsta saņemšanas nosacījumiem (atbalsta saņēmēju loks, aktivitātes, atbalsta veids, apjoms utt.), tādējādi nodrošinot pasākumu nepārklāšanos šo fondu ietvaros.	ZM
20	113				
21	121				
22	123				
23	214				
24	312(311)				
25	421				
26	431				
27	LAP	Valsts atbalsts		Pastāvīgi notiek komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un VA saņemšanas iespējām, kā arī attiecīgās ZM struktūrvienības apmainās ar informāciju par grozījumiem darbības programmās, ārējos normatīvajos aktos. ZM struktūrvienību darbinieki piedalās LAP UK sēdēs un izskata LAP ierosinātos grozījumus, tādējādi nodrošinot ELFLA saskaņotību un demarkāciju ar Valsts atbalstu.	ZM

8.5. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

8.5.1. Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzība Latvijā

Lai nodrošinātu Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību Latvijā, kā arī lai nodrošinātu vienotu cīņu pret krāpšanu un finanšu noziegumiem, ir izveidota AFCOS padome, kurā dalību turpina ņem visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzības pārvaldības iestādes (ZM, FM, VARAM, TM, VID, IUB, VK), kā arī pārstāvji no tiesībsargājošām iestādēm un nepieciešamības gadījumā pieaicināti eksperti no citām iestādēm, institūcijām.

AFCOS padomes sēdes tiek organizētas 2 reizes gadā (organizē un vada FM), lai izvērtētu situāciju neatbilstoši veikto izdevumu, aizdomām par krāpšanu un krāpšanas gadījumu konstatēšanas jomā (izvērtējot galvenos rašanās iemeslus), apspriestos par iespējamiem risinājumiem sistemātisku neatbilstību novēršanai un to vienotu pieeju visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzību ietvaros.

ZM un LAD aktīvi piedalījās FM organizētajās AFCOS padomes sēdēs 2012.gada 17.aprīlī, 10.jūlijā, 24.oktobrī.

Reizi gadā, AFCOS sēdes ietvaros tiek izvērtēta informācija par Eiropas Savienības fondu, t.sk. ELFLA ietvaros konstatēto neatbilstību apjomiem, skaitu, to veidiem, rašanās cēloņiem un korelāciju ar šo fondu ietvaros pieejamo, apstiprināto, izmaksāto finansējumu, kā arī apstiprināto projektu skaitu.

Izvērtējot ELFLA ieviešanu, konstatēts, ka lielākā daļa neatbilstību atklāta platību maksājumu ietvaros un galvenie rašanās iemesli ir neiesniegts pieteikums, samazināta saistību platība un gala aprēķina korekcija pēc pārdeklarācijas piemērošanas.

8.5.2. OLAF nosūtītie ziņojumi par konstatētajām neatbilstībām 2012.gadā

2012. gadā izmaksātā publiskā finansējuma apjoms bija 1 057,3 milj. EUR (skat. 9. tabulu).

Elektroniski caur neatbilstību ziņošanas sistēmu (IMS) OLAF par 2012.gadu tika nosūtīti:

- **15 neatbilstību ziņojumi**, (neatbilstoši veikto izdevumu apjoms (publiskais finansējums) LVL 474 667 jeb EUR 675 390);
- **3 gadījumi ar aizdomām par krāpšanu** (neatbilstoši veikto izdevumu apjoms (publiskais finansējums) LVL 47 014 jeb EUR 66 895 un pirms maksājuma veikšanas atklāts gadījums par LVL 28 000 (bez finansiālas ietekmes));
- **ziņojumi par atgūšanas darbībām** saistībā ar iepriekš konstatētajām un nosūtītajām neatbilstībām.

Šis pirmreizējās ziņotās neatbilstības atklātas LAP pasākumos „Lauku saimniecību modernizācija”, „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” un „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, savukārt aizdomas par krāpšanu atklātas 2 gadījumos LAP pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” un 1 gadījumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošana)”.

8.6. Valsts lauku tīkla darbība

Vadošā iestāde, lai nodrošinātu finanšu līdzekļu sadali atbalstāmajām aktivitātēm, nozīmīgumu un tiesiskumu atbilstoši LAP atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” mērķiem, izveidojusi atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļu piešķiršanas komisiju, kas apstiprina Valsts Lauku tīkla (VLT) Rīcības programmas 2009.-2013.gadam ikgadējā darba plāna aktivitātes un to īstenošanai paredzēto finansējuma apmēru. 2012.gada janvārī minētā komisija apstiprinājusi VLT darba plānu 2012.gadam un tā īstenošanai piešķīrusi finansējumu. 2012.gada laikā komisija apstiprinājusi VLT darba plāna aktivitāšu un to īstenošanai, kā arī sekretariāta darbības nodrošināšanai piešķirtā finansējuma pārplānošanu. Tāpat 2012.gada sākumā komisija apstiprinājusi VLT finansējuma faktisko izlietojumu 2011.gadā un līgumu ietvaros īstenoto aktivitāšu sasniegtos rezultātīvos rādītājus. Pēc Vadošās iestādes uzaicinājuma VLT sniedz mutisku atskaiti par līgumu ietvaros paveikto, ierodoties uz komisijas sēdi.

Vadošā iestāde saskaņā ar Vadošās iestādes reglamentu veic arī VLT sekretariāta darbības un Rīcības programmā 2009.–2013.gadam ikgadējā darba plāna īstenoto aktivitāšu uzraudzības un pārbaudes procedūras, nodrošinot:

- katru ceturksni saņemto ziņojumu, pārskatu un pieņemšanas-nodošanas aktu par līgumos minēto uzdevumu izpildi atbilstību noslēgtajiem līgumiem;
- pārbaudes uz vietas VLT sekretariātā, vai līgumos minētie uzdevumi tiek veikti atbilstoši visiem līgumu nosacījumiem un pienācīgā kvalitātē, par ko tiek sastādīti pārbaudes ziņojumi. Pārbaudes reģionālajos birojos 2012.gadā netika veiktas, jo visi ar VLT darbību un aktivitāšu īstenošanu saistīto dokumentu oriģināli atrodas VLT sekretariātā, nevis reģionālajos birojos.

Atbilstoši Zemkopības ministrijas 2012.gada 21.marta kārtībai Nr.9, Vadošā iestāde 2012.gadā veikusi 1 pārbaudes Valsts Lauku tīkla sekretariātā, par ko sagatavots un saskaņots pārbaudes ziņojums un aizpildīta kontrole lapa.

Atbilstoši Kopienas un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam, 2012.gadā VLT Sekretariāta darbības ietvaros:

- notikusi viena VLT Sadarbības padomes elektroniskā sanāksme (2012.gada 10.februārī) un divas sanāksmes klātienē (2012.gada 28.februārī un 8.maijā), kurās padomes pārstāvji tika informēti par VLT

2011.gada īstenoto pasākumu rezultātiem un 2012.gada pasākumiem, īpašu uzmanību pievēršot sadarbībai ar lauksaimniekus un lauku iedzīvotājus pārstāvošajām organizācijām.

- VLT mājas lapā www.laukutikls.lv
- ievietoti 885 jauni raksti, 1700 notikumi;
- izveidota atsevišķa sadaļa KLP, kurā pamatā tiek publicētas aktualitātes VLT Darba plāna aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros;
- sadaļā LEADER veiktas izmaiņas apakškategoriņās, papildus izveidotas arī jaunas; papildus aktualizēta sadaļa LEADER labā prakse, publicēti dažādi raksti un informācija par notikumiem;
- sadaļā „Bibliotēka” tās apakšsadaļa LEADER papildināta ar dažiem materiāliem;
- regulāri tiek aktualizēts vietējo rīcības grupu pasākumu kalendārs;
- publicēta informācija par VRG izsludinātiem projektu konkursiem pasākumā „Teritorijas attīstības stratēģiju īstenošana” un cita aktuālā informācija;
- regulāri tiek ievietoti ar lauku attīstību saistīti notikumi – gan informatīvie, gan izglītojošie semināri.
- 2012.gada janvārī tika veikta Latvijas iedzīvotāju telefonaptauja par novadu lauku attīstības speciālistu darba novērtējumu; tika aptaujāti 837 lauku uzņēmēji no 93 Latvijas novadiem un saņemts pozitīvs sabiedrības novērtējums novadu lauku attīstības speciālistu darbam.
- Veikta speciālistu izglītības un līdzšinējās darba pieredzes analīze, kā arī apkopota un izanalizēta informācija par novadu pārvalžu atbalstu novadu lauku attīstības speciālistiem. 64% novadu lauku attīstības speciālistu ir ar augstāko izglītību, lielākā daļa jeb 66% ir vecumā no 40 līdz 56 gadiem. Iegūtie rezultāti prezentēti reģionu vadītājiem un lauku attīstības speciālistiem, kā arī dažādās sanāksmēs Zemkopības ministrijā.
- 2012.gada 18.oktobrī VLT sekretariāta pasākumu ietvaros Zemkopības ministrijā tika rīkota tikšanās lauku uzņēmējiem un politikas veidotājiem, kuri iepazīstināja ar aktualitātēm Lauku attīstības programmas izstrādē nākamajam plānošanas periodam, lauksaimniekiem saistošajiem platību maksājumiem, kā arī ministrijas redzējumu Latvijas Lauku un lauksaimniecības politikā 2014. – 2020. gadam. Pasākumā piedalījās 55 dalībnieki.
- 2012.gada 23.novembrī Amatas novada Nītaurē VLT Sekretariāta pasākumu ietvaros bioloģiskie lauksaimnieki tika informēti par aktualitātēm un jaunā plānošanas perioda iezīmēm Latvijā. Pasākumā piedalījās 95 dalībnieki.
- Polijas delegācijas – Polijas Lauksaimniecības konsultāciju centra (PODR) vadošo speciālistu vizītes laikā (29.augustā) vienojās par kopīgas darba grupas apspriedes rīkošanu, lai klātienē izrunātu jautājumus, kurus vēlas noskaidrot Zemkopības ministrijas speciālisti vizītes laikā Polijā un ko savukārt vēlas piedāvāt Polijas pārstāvji. Darba grupas rezultātā 2012.gada 10. – 11. oktobrī notika Latvijas Zemkopības ministrijas, Lauku atbalsta dienesta, Lauksaimnieku NVO un LLKC pārstāvju mācību un pieredzes apmaiņas brauciens uz Poliju, kura laikā tā dalībnieki tika iepazīti ar Polijas lauksaimnieku, lauksaimniecības institūciju darbību un savstarpējo sadarbību.
- VLT sekretariāts no 2012. gada 22.oktobra līdz 2012.gada 16.novembrim ar VLT reģionālajiem lauku attīstības speciālistiem veica lauku iedzīvotāju aptauju par VLT 2012.gadā īstenotajiem pasākumiem. Aptaujā piedalījās 218 respondenti, pārstāvot visus Latvijas reģionus. Pētījuma rezultātā secināts, ka lauku iedzīvotāji augsti vērtē VLT īstenotos pasākumus. Visatzītākie pasākumi respondentu skatījumā 2012.gadā bija izglītojošie semināri, pieredzes apmaiņas braucieni, informatīvie semināri, ikmēneša informatīvais izdevums „Lauku Lapa”, novada lauku attīstības speciālistu pakalpojumu nodrošināšana un informatīvā ziņu lapa mežsaimniekiem „Čiekurs”.

- VLT Sekretariāts sadarbībā ar vietējām rīcības grupām un citām lauksaimnieku organizācijām veica lauksaimnieku un lauku nevalstisko organizāciju aptauju ar mērķi noskaidrot organizāciju vajadzības un ierosinājumus VLT 2013.gada pasākumiem. Savu viedokli pauda 22 organizācijas.
- No 12.11.2012. līdz 15.11.2012. pieredzes apmaiņas vizītē LLKC bija ieradusies Krievijas lauku tūrisma amatpersonu, speciālistu un uzņēmēju delegācija. Grupas sastāvā bija 3 Krievijas Federālās tūrisma aģentūras amatpersonas, kā arī vairāki speciālisti no novadiem un apgabaliem. Piedalījās 18 cilvēki, kuri bija ieinteresēti apgūt Latvijas pieredzi lauku konsultāciju jomā un lauku tūrisma nozarē. Delegācija tikās ar zemkopības ministri L.Straujumu, kā arī dažādu Latvijas asociāciju pārstāvjiem – asociācijas „Lauku ceļotājs” prezidenti, Kempingu asociācijas prezidenti, Piļu un muižu asociācijas prezidenti, asociācijas „Mamma daba” pārstāvi.
- 2012.gada 27.martā tika organizēta elektroniskā sanāksme ar 9 horizontālajām organizācijām, aicinot izteikt savu viedokli par finansiālu atbalstu nacionālo nozaru ekspertu darbam.
- VLT Sekretariāts sadarbībā ar Zemkopības ministriju un Zemnieku saeimu jau trešo gadu pēc kārtas organizēja pieredzes apmaiņas braucienu ministriju atašeiem. Braucienā piedalījās 16 dalībnieki.
- Noorganizēti 3 semināri vietējās rīcības grupām (VRG) par pārtikas mājražošanu Latvijas laukos, kuros piedalījās 181 dalībnieki.
- Noorganizēti 3 semināri un diskusijas VRG par tām aktuālām tēmām plānošanas periodā, kuros piedalījās 139 dalībnieki.
- Noorganizētas 3 diskusijas VRG par LEADER iniciatīvu plānošanas periodā 2014.-2020. gadam, kurās piedalījās 93 dalībnieki.
- 2012.gada 1.ceturksnī tika veikta visu Latvijas vietējo rīcības grupu aptauja par LEADER iniciatīvu plānošanas periodā no 2014.-2020.gadam, kuras mērķis bija noskaidrot VRG viedokli par to, kāda ir un kādai būtu jābūt LEADER iniciatīvai nākošajā plānošanas periodā.
- Izstrādāta un atjaunota īstenoto LEADER projektu pārklājuma karte. Karte uzskatāmi parāda to, ka VRG ir jāpārredz sava vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas teritorija kopumā un tai ir jāspēj nodrošināt vienmērīgu projektu īstenošanu visā teritorijā, nevis projektu koncentrēšanos vienuviet, piemēram, pilsētas teritorijā.
- Sadarbībā ar biedrību „Jūrkante”, biedrību „Cēsu rajona lauku partnerība”, biedrību „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi””, biedrību „SATEKA”, biedrību „Alūksnes lauku partnerība” sagatavota programma igauņu delegācijai (Zemkopības ministrijas, pašvaldību, vietējo rīcības grupu pārstāvji), lai apskatītu Lauku attīstības programmas 4. un 3. ass projektus Latvijā. Igauņu pārstāvju viesojās Latvijā 18.09. un 20.-21.09.
- Sniegts atbalsts sadarbības partneru ārvalstīs meklēšanā VRG.
- Noorganizēta diskusija Rēzeknē „Lauku uzņēmējdarbības problēmas un attīstības izaicinājumi Latgales reģionā”, kurā piedalījās 32 dalībnieki. Secinājumi pēc diskusijas: lielākās problēmas rada finanšu trūkums jaunu uzņēmumu izveidei un saimniekošanas uzsākšanai. Ļoti pozitīvi un noderīgi jauniem lauksaimniekiem vērtējamā programma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”. Īpaši noderīgi ir iesaistīt projektu sagatavošanā un plānošanā pašus jaunus lauksaimniekus, ko iepriekšēja gada decembrī darīja konsultanti, jo tas jaunajiem uzņēmējiem rada daudz lielāku izpratni par uzņēmējdarbību un liek aizdomāties par darāmo daudz nopietnāk. Katram saimniekam nepieciešama individuāla pieeja, līdz ar to projektu pieņemšanas kārtas, kas ilgst divus mēnešus (kopā ar izsludināšanas termiņu) ir pārāk īsas, lai visi jaunie saimnieki spētu iedzīlīnāties dzīvotspējas jautājumos.
- Noorganizētas 4 diskusijas reģionos par Lauku uzņēmējdarbības veicināšanas iespējām 2012.gadā (13.aprīlī Koknesē (18 dalībnieki); 17.aprīlī Priekuļos (35 dalībnieki); 26.aprīlī Preiļos (25 dalībnieki); 27. aprīlī Saldū (27 dalībnieki)). Ierosinājums, kas izskanēja diskusijās un ko VLT Sekretariāts ir apņēmis sākt īstenot nākamajā ceturksnī – ES valstu labās pieredzes piemēru tulkošana un publicēšana mājas lapā un

Lauku lapā. Kā arī tika runāts par novadu lauku attīstības speciālistu darbības virziena iezīmēšanu un kvalitātes celšanu, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību reģionos.

- VLT Sekretariāta rīkots starptautiskais seminārs „Dzīvnieku labturības uzlabošana: praktiska pieeja” rīkots sadarbībā ar DG SANCO, Eiropas Vetārstu federāciju un Latvijas Zemkopības ministriju. Pasākumā piedalījās 41 dalībnieks.
- VLT Sekretariāts 2012.gada 31.maijā organizēja preses dienu Zemkopības ministrijā „Aktualitātes Latvijas lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā 2012.gadā. Sekmīga informācijas apmaiņa starp Zemkopības ministriju un tās institūcijām ar Latvijas reģionālo presi”, piedalījās 11 reģionālās preses pārstāvji.
- Noorganizēta darba grupa par Sekretariāta darba uzdevumiem un Rīcības plāna aktivitāšu kvalitatīvu īstenošanu reģionos, 35 dalībnieki.
- Noorganizēta 1 Valsts Sekretāru sanāksme par Latvijas Lauku attīstības politiku nākotni.
- Noorganizēta 1 sanāksme – diskusija 9 horizontālo un 20 nozaru organizāciju pārstāvjiem, kurā piedalījās 19 dalībnieki.
- Sagatavota statistika par VLT īstenotajiem pasākumiem Eiropas tīklam lauku attīstībai (ENRD).
- VLT pārstāvji piedalījušies dažādos starptautiskos Lauku tīklu un tā darbību veicinošos pasākumos: 3 ENRD sanāksmēs Grieķijā, Somijā un Kiprā; ENRD seminārā „Finanšu instrumenti” Beļģijā; 1 Ziemeļeiropas un Baltijas valstu Lauku tīklu sanāksmē Zviedrijā; 2 ENRD Koordinācijas komitejas sanāksmēs Beļģijā; 1 ENRD LEADER apakškomitejā Beļģijā; 2 ENRD fokusa grupas „Zināšanu pārnese un inovācijas” sanāksmēs; 1 ENRD pasākumā VRG Beļģijā; konferencē „Eiropas inovāciju partnerība un lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspēja – prioritātes un īstenošanas mehānismi” Beļģijā; sanāksmē par Eiropas Inovāciju tīklu nākotni Beļģijā; Lietuvas Lauku tīkla seminārā „Lauku attīstības programmu kombinēto efektu palielināšana ES Baltijas jūras reģionā”; seminārā Lietuvā par ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas nākotni; Zviedrijas Lauku parlamentā un Baltijas jūras stratēģijas pilotprojekta „Ilgtspējīga lauku attīstība” uzsākšanas sanāksmē Zviedrijā; Baltijas jūras stratēģijas pilotprojekta „Ilgtspējīga lauku attīstība” sanāksmē Zviedrijā; pieredzes apmaiņas braucienā uz Zviedriju; EK stendā izstādē Riga Food 2012; seminārā „Sieviete lauku apvidos, vietējais produkts un īsās pārtikas ķēdes – praktiskā pieredze, stratēģiskās perspektīvas” Eisenburgā, Austrijā, u.c.
- Līdzdalība 01.-02.11. Madonas; 05.-06.12 Krāslavas; 26.10.2012. Kuldīgas; 09.11.2012. Saulaines reģionālās konferences kvalitatīvas norises nodrošināšanā VLT aktivitāšu ietvaros.

VLT Rīcības programmas 2009.-2013.gadam darba plāna 2012.gadam ietvaros īstenotas šādas aktivitātes:

- Programmas ietvaros 2012.gadā darbs notika ar 590 klientiem, no kuriem liela daļa (76% jeb 447 klienti) sākotnēji bija privātpersonas, kuras plānoja uzsākt savu saimniecisko darbību, bet lielākā daļa no šīm privātpersonām jau ar konsultantu palīdzību ir izvēlējušās sev izdevīgāko un ērtāko saimnieciskās darbības formu un nodibinājuši savus uzņēmumus.
- Sagatavoti un LAD iesniegti 65 projektu pieteikumi.
- Aktivitātē „Informatīvu un izglītojošu semināru organizēšana visā Latvijā” gada laikā noorganizēti 437 informatīvie semināri, kurus apmeklējuši 11 084 klausītāji, kā arī īstenots 161 izglītojošs seminārs, kuros piedalījās 4 257 klausītāji.
- 2012.gadā aktivitātē „Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem par mežu un meža apsaimniekošanu” notikušas 95 nodarbības, kurās piedalījās 3 307 dalībnieki.
- Aktivitātē „Kapacitātes celšana ZM pakļautībā esošajām iestādēm un uzņēmumiem” gada laikā tika noorganizēti 323 kvalifikācijas celšanas pasākumi, kurus apmeklēja 3 874 klausītāji.

- Aktivitātē „Ziņu lapu sagatavošana” sagatavota informācija publicēšanai, izdota, pavairota un izplatīta Lauku Lapa katru mēnesi (12 izdevumi gadā); sagatavotas 17,1 autorloknes; izdrukāts un pavairots kopā 74 400 eksemplāros (6 200 eksemplāri mēnesī); katru mēnesi izdevums ievietots interneta mājas lapā, kur tas pieejams visiem interesentiem.
- Kopš 2012.gada februāra katru nedēļu tiek izdota Lauku e-Lapa.
- 2012.gadā kopumā sagatavotas 6 autorloknes un izdoti, izplatīti 3 informatīvie izdevumi *Čiekurs*, katrs pavairots 12 000 eksemplāros, kopā gadā – 36 000 eksemplāros. Tāpat sagatavoti 3 *Čiekura* pielikumi – Ziņu lapas un iknedēļas E-Čiekurs kopā ar *Lauku Lapas* elektronisko versiju.
- 2012.gadā īstenoti 37 pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā, kuros piedalījās 1 297 dalībnieki. Pieredzes apmaiņas braucieniem mērķis ir iepazīties un gūt vērtīgu pieredzi, zināšanas kādā no dalībniekiem aktuālām jomām, kā arī, lai rastu iedvesmu un reizēm arī pārliecību savam izvēlētajam darbības virzienam.
- 2012.gada tika organizēts tikai 1 mācību un pieredzes apmaiņas brauciens uz Eiropas valstīm. Brauciena tēmu un valsti, kuru apmeklēs, kā arī dalībniekus noteica ZM. Mācību un pieredzes apmaiņas brauciens tika organizēts uz Poliju, lai iepazītos ar šīs valsts lauksaimnieku un lauksaimniecības institūciju darbību, nodokļiem attiecībā uz lauksaimniecību un savstarpējo sadarbību Belostokas vojevodistē. Piedalījušies 18 dalībnieki.
- Aktivitātē „Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai” 2012.gadā tika īstenota 10 LLKC reģionālajās nodaļās – Ogrē, Krāslavā, Rēzeknē, Jelgavā, Cēsīs, Tukumā, Salduņos, Balvos, Alūksnē un Limbažos. Noorganizētas informatīvās dienas visās 10 teritorijās, piedalījās 170 jaunieši. Noorganizētas 4 dienu mācības visās 10 teritorijās, kurās kopā piedalījās 91 jaunieši.
- Jauniešiem tika dota iespēja piedalīties biznesa plānu/projektu Konkursā „Laukiem Būt!”. Kopā tika iesniegti 35 jauniešu biznesa plāni/projekti, kuri tika vērtēti katrā reģionā. Pēc vērtēšanas tālāk tika izvirzītas 10 idejas, kas tika prezentētas Ozolniekos.
- Aktivitātes „Tālmācības (e-apmācības) programmu uzturēšana, atjaunošana” ietvaros tika koordinētas trīs tālmācības (e-apmācības) programmas: Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstīšana (12 432 apmeklējumi), LEADER (3 860 apmeklējumi), Lauksaimniecības pamati (15 296 apmeklējumi).
- Aktivitātes „Mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšana” rezultatīvie radītāji: 363 praktikanti, t.sk. 355 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauksaimniecības un Veterinārmedicīnas fakultāšu studenti un 8 praktikanti moderno tehnoloģiju saimniecībās.
- Pieteikšanās dalībai aktivitātē „Savstarpējās atbilstības atbalsta nodrošināšana” tika izsludināta LLKC mājas lapā. PDalību aktivitātē pieteica 298 saimniecības, kuru pieteikumu anketas tika izvērtētas saskaņā ar to atbilstību vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem. Aktivitātes ietvaros tika apsektas 295 saimniecības, t.sk. 96 augkopības un 199 jaukta tipa saimniecības. Būtiskākais konstatējums, ka tikai 11% saimniecību tiek ievērotas visas prasības.
- Lai novērtētu pasākuma „Savstarpējās atbilstības atbalsta nodrošināšana” lietderību un saimniecību apsekotāju darbu, aptaujāti 10% vai 29 jaukta tipa saimniecības. Rezultātā noskaidrots, ka lielākā daļa no atzinīgi novērtē šīs aktivitātes lietderību.
- Veikti demonstrējumi augkopībā un lopkopībā 6 galvenās tēmās: Jaundzimušo teļu audzēšanas metožu salīdzinājums; Šarolē šķirnes teļu piebarošanas efektivitāte periodā līdz atšķiršanai, gaļas kvalitātes izvērtējums; Digestāta pielietošana laukaugu mēslošanā; Tauriņziežu audzēšanas tehnoloģiju efektivitāte un pēcietekmes novērtējums; Kartupeļu šķirņu salīdzinājums bioloģiskā lauksaimniecības sistēmā; Agrovīdēs pasākumu nodrošināšana intensīvi ražojošā saimniecībā.
- Demonstrējumos iegūtie rezultāti apkopoti izdevumā „Demonstrējumi augkopībā un lopkopībā 2012”, Ozolnieki, - 63 lpp. Izdevumā bez demonstrējumos iegūtajiem rezultātiem apkopota arī meteoroloģiskā informācija par demonstrējumu ierīkošanas vietām, kā arī demonstrējumu zinātnisko vadītāju raksti par tēmas aktualitāti.

- 12.12.2012. noorganizēts demonstrējumu rezultātu noslēguma seminārs, kur ar katra demonstrējuma rezultātiem iepazīstināti interesenti augkopības un lopkopības sadaļās. Seminārā piedalījās gan Zemkopības ministrijas, gan nevalstisko organizāciju pārstāvji, gan lauksaimnieki, gan konsultanti: augkopībā – 31 dalībnieks, lopkopībā 30 dalībnieki.
- Aktivitātes „Medību iecirkņu apsaimniekošanas, t.sk. savvaļas dzīvnieku optimālais populācijas uzturēšanas, metodikas izveide un pilot plāna izstrāde” ietvaros tika izveidota darba grupa un izstrādāts 1 medību iecirkņu apsaimniekošanas plāna pilotprojekts. Pilotplāna izstrādes laikā sagatavoti priekšlikumi turpmākai medību saimniecības organizēšanai konkrētajā teritorijā, kā arī rekomendācijas un priekšlikumi, kas aktuāli arī citos Latvijas reģionos.
- Aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros tika veikta ES lauksaimniecības un lauku attīstības lietu biroja darbības nodrošināšana un 3 KLP ekspertu darbības nodrošināšana. Reģionu lauksaimnieku apvienību (RLA) diskusijas tika organizētas sadarbībā ar biedrībām „Latvijas Zemnieku federācija” (LZF), „Zemnieku saeima” (ZSA) un „Lauksaimnieku apvienība”, kuras koordinē reģionālo lauksaimnieku biedrību darbību aktivitātes īstenošanā. Kopumā 17 RLA rīkotajās diskusijās piedalījās 284 dalībnieki. No Horizontālām organizācijām un Nacionālo nozaru organizācijām kopā saņemti 27 nozares ziņojumi. 2012.gada 23.oktobrī notika sagatavoto ziņojumu prezentēšana. Pasākums kopumā pulcēja ap 80 dalībniekiem, kuri bija sanākuši prezentēt savus, kā arī klausīties citu ziņojumus.
- 2012.gada 28.jūnijā viesnīcā „Maritim Park Hotel Rīga” norisinājās VLT sadarbībā ar ENRD kontaktpunktu rīkota starptautiska konference „Facilitating access to finance for rural micro-enterprises”. Pasākumu apmeklēja 50 dalībnieki no 11 dažādām valstīm.
- Aktivitātes „Pētījumi lauku telpas ilgtermiņa stratēģijai” ietvaros tika prezentēti un diskutēti 2011.gadā veiktā pētījuma „Latvijas lauku telpas attīstība un tās iespējamie nākotnes scenāriji” rezultāti, kā arī noorganizēta 1 diskusija ar politikas veidotājiem par lauku telpas attīstību un līdzdalība 1 diskusijas organizēšanā un dalība tajā par lauku un pilsētu mijiedarbību.
- Aktivitāšu „Interneta rīka par ES atbalsta pieejamības noteikšanu konkrētai saimniecībai uzturēšana” un „Interneta rīks par ekonomiski pamatotu meža apsaimniekošanas plānošanu, t.sk. par ES un valsts atbalsta pieejamību meža apsaimniekošanā” ietvaros veikta interneta rīka uzturēšana un atjaunošana.
- Aktivitātes „Lopkopības ražošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšanas pasākumi lauku saimniecībās” ietvaros izstrādāts biogāzes ražošanas investīciju atmaksāšanās novērtēšanas finanšu modelis. Veikta cūkkopības saimniecībās iegūstamās biogāzes ražošanas tehnoloģiju piedāvājumu izpēte Latvijas tirgū. Darba gaitā izvērtētas to priekšrocības un trūkumi. Uzsākta Latvijas cūkkopības saimniecību anketēšana, lai noskaidrotu iespējamo ražojamo biomasas resursu un novērtētu pašas cūkkopības ražošanas energovajadzības un izmaksas gada griezumā. Pēc biogāzes ražošanas tehnoloģiju piedāvātāju sniegtās informācijas gatavots finanšu atdeves novērtēšanas modelis. Izpētes rezultāti lekcijas veidā atspoguļoti VLT sadarbībā ar Latvijas cūku audzētāju asociāciju rīkotajā starptautiskajā zinātniskajā forumā „Cūkkopības nozares iespējas un izaicinājumi 2020” 2012.gada 30.novembrī, kurā piedalījās 84 dalībnieki. Tika iegādāti 70 vaislas teķu pēcnācēji un 42 jēri, veikta teķu veterinārā apstrāde un uzraudzība un jēru nobarošana un liemeņu analīze. Apsekoti, novērtēti un iegādāti 16 nobarojamie vīriešu kārtas gaļas liellopi. Veikta liellopu veterinārā apkope.
- Aktivitātes „Reģionālo konferenču organizēšana” ietvaros 2012.gada 4.ceturksnī tika noorganizētas 4 Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo institūciju informatīvās reģionālas konferences „Esi informēts un ražo laukos” – Kuldīgā, Madonā, Saulainē un Krāslavā. Konferencēs piedalījās kopā 754 dalībnieki (Kuldīgā – 157, Madonā – 237, Saulainē – 160, Krāslavā – 200). Katru konferenci varēja vērot tiešraidē internetā VLT mājas lapā (katrā konferencē vidēji 120 pieslēgumi).
- Aktivitātes „Atbalsts lauksaimniecības izstādēm un konkursiem, un lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkursu organizēšana” ietvaros VLT piedalījās pasākumā „Traktordiena 2012” organizēšanā, konkursa „Sējējs – 2012” organizēšanā, 5.Vislatvijas Zirgu dienu organizēšanā, 18.Ražas pateicības svētku oficiālajā programmā Magdeburgā, Vācijā.

- Aktivitātes „Līdzdalība tematisko konferenču organizēšanā” ietvaros VLT ir līdzdarbojies 9 konferenču organizēšanā, kurās kopā piedalījās 804 dalībnieki. Konferenču tēmas: „Zinātne Latvijas lauksaimniecības nākotnei: pārtika, lopbarība, šķiedra un enerģija”, „Latvijas-Lietuvas pārrobežu konference par kopējo lauksaimniecības politiku „KLP nevienlīdzība – sekas un iespējas””, „Par Nagojas Kualalumpurā papildprotokola ieviešanu par atbildības noteikšanu un zaudējumu atlīdzināšanu ĢMO jomā”, „Stādu audzēšanas iespējas Latvijā”, „Situācija Latvijas laukos un lauksaimniecībā”, „Jauniešu iespējas Latvijas laukos”, starptautiskā konference „Jēru gaļas ražošana”, starptautiskā konference „Baltijas valstu sieviešu ieguldījums lauku ekonomikā un sociālā attīstība pēdējo desmit gadu laikā” un „Lauksaimniecība – pārtika – patērētājs”.

Saskaņā ar 2006.gada 15.decembra Komisijas Regulas Nr.1974/2006 (EK) 41.pantu, kas nosaka, ka dalībvalstīm līdz 2008.gada 31.decembrim jāizveido VLT, ZM izstrādāja ārējo un iekšējo normatīvo aktu bāzi, kā arī deleģēja šo uzdevumu SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” un 2008.gada 25.jūlijā noslēdza līgumu par VLT izveidi. Lai nodrošinātu VLT sekmīgu darbību un uzsāktu aktivitāšu īstenošanu visā Latvijas teritorijā, 2008.gada II pusgadā tika veikti nepieciešamie ieguldījumi (telpas, aprīkojums, materiāli), atlasīts kvalificēts personāls gan centrālajā birojā, gan 9 reģionālajās nodaļās, kam arī proporcionāli iztērēts vairāk kā 25% no kopējā 2008.gadā VLT paredzētā finansējuma. Sākot ar 2009.gadu, turpmākajos gados sekretariāta izveidei un uzturēšanai tērēts mazāk līdzekļu, ievērojami paplašināta aktivitāšu īstenošana, tādējādi nodrošinot un ievērojot ārējos normatīvajos aktos noteiktos finansējuma izlietojuma ierobežojumus - VLT sekretariāta darbībai piešķirtais finansējums nedrīkst pārsniegt 25% no kopējā VLT piešķirtā finansējuma apjoma.

28. tabula Valsts lauku tīklam izlietotais publiskais finansējums 2008. – 2012.gadā

Darbības veids	2008		2009		2010		2011		2012		KOPĀ 2008-2012	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	vidēji 2008-2012, %
VLT sekretariāts	208 080	87	348 306	31	236 450	13	589 268	20	613 093	17	1 995 197	21
VLT rīcības programma	31 694	13	786 360	69	1 620 021	87	2 301 940	80	2 945 385	83	7 685 400	79
Kopā:	239 774	100	1 134 666	100	1 856 471	100	2 891 208	100	3 558 478	100	9 680 597	100

Avots: LAD

8.7. Tehniskās palīdzības izmantošana

Atbilstoši Regulas 1698/2005 noteiktajam, atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” (turpmāk – Tehniskā palīdzība) ietvaros atbalstāmas aktivitātes, kas attiecas uz LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, izvērtēšanu, publicitāti, kontroli, revīziju un VLT izveidošanu, darbību, kā arī izdevumi saistībā ar gatavoānos nākamajam 2014.-2020.gada plānošanas periodam.

Saskaņā ar LAP noteikto, atbalsta saņēmēji Tehniskās palīdzības ietvaros ir ZM un LAD. Lai nodrošinātu kvalitatīvu LAP ieviešanu, ZM un LAD izmantojusi Tehniskās palīdzības finanšu līdzekļus publicitātei, sagatavošanai, pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai.

Tehniskās palīdzības ietvaros, ZM un LAD īstenojušas šādas galvenās aktivitātes:

- 1) Informācija un publicitāte – informēšana par ELFLA sniegtajām iespējām, ieguldījumu un viedokļu apmaiņa ar interesentiem par LAP ieviešanu un nepieciešamajām prioritātēm, kā arī publicitāte, kas veicina sabiedrības ieinteresētību par ELFLA:
 - prezentācijas materiālu sagatavošana ELFLA popularizēšanai;

- komandējumu un pieredzes apmaiņas braucienu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem;
- izdevumi, kas saistīti ar piedalīšanos dalībvalstu ministru forumos, kā arī organizatoriskie izdevumi - tikšanās ar EK, auditoru un citu direktorātu pārstāvjiem
- VLT nodrošināšana – sekretariāts, rīcības programmas ieviešana (ieviestās aktivitātes skatīt 7.7.sadaļā)
- TV raidījumi reģionālajās televīzijās, televīzijas raidījumu cikli, radio raidījumi, publikācijas laikrakstos;
- konferenču un citu informatīvo pasākumu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem.

2) pārvaldība:

- darba samaksas izdevumi ZM un LAD darbiniekiem un telpu uzturēšanas izmaksas darbiniekiem, kas iesaistīti ar LAP ieviešanu;
- IT sistēmu drošības uzlabošana, LAP pasākumu administrēšanas un ieviešanas vajadzībām attiecīgo sistēmu pilnveidošana;

3) uzraudzības darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAP UK darbības nodrošināšanu un LAD informācijas sistēmu aktualizāciju un programmnodrošinājumu.

4) kontroles darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAD pārbaūžu uz vietas veikšanu.

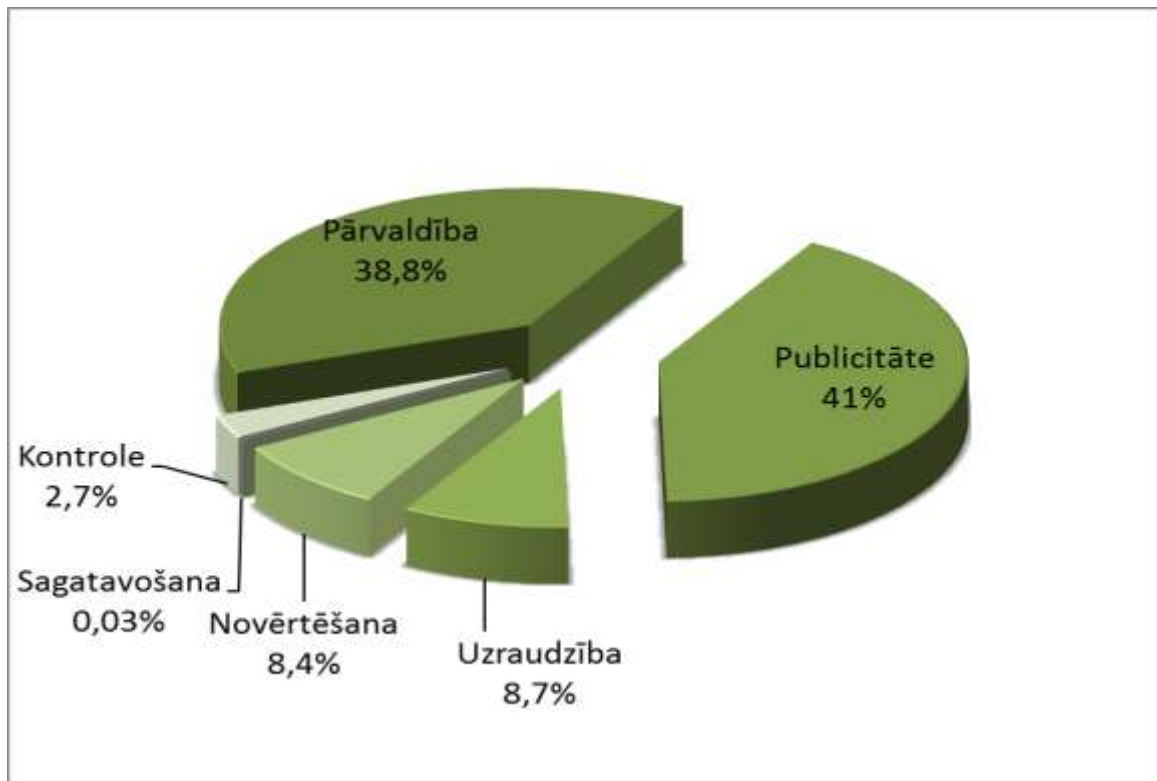
5) novērtēšana:

- LAP 2007-2013.gadam Nepārtrauktās novērtēšanas ieviešana;
- LAP 2014-2020 Ex-ante novērtējuma sagatavošana;
- Tematiskie pētījumi

29. tabula. 2012.gadā ZM un LAD aktivitātes īstenotās Tehniskās palīdzības ietvaros (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem)

Darbības veids	Izlietotais publiskais finansējums, %
OPrecizePārvaldība (V)	47,5
Publicitāte (I)	36,9
Uzraudzība (U)	5,8
Novērtēšana (N)	8,1
Kontrole (K)	2,7
Sagatavošana (S)	0
Kopā	100

Avots: ZM

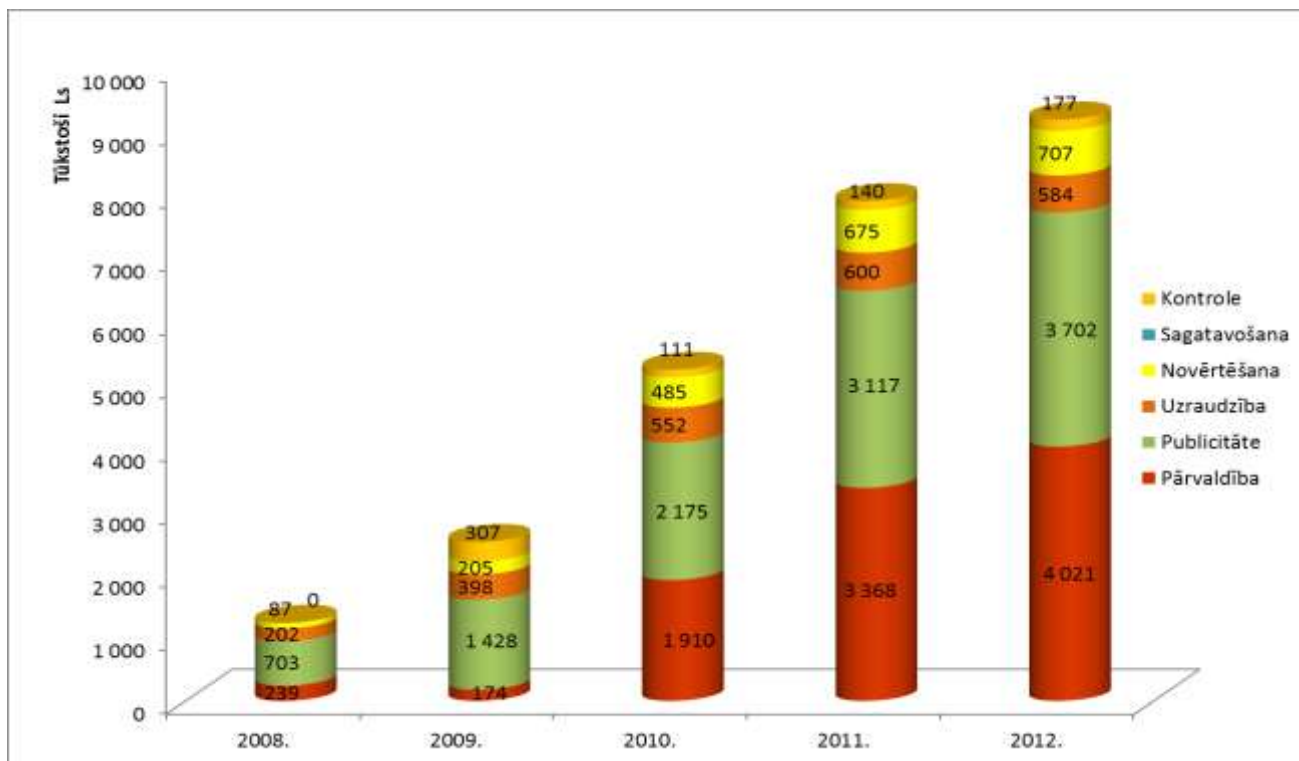
Avots: ZM

21. attēls 2008. – 2012.gadā izlietotais finansējuma īpatsvars pa darbības veidiem, %

30. tabula. LAP pasākuma "Tehniskā palīdzība" ietvaros ZM un LAD īstenotās aktivitātes (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem) 2008.-2012.gadā

Darbības veids	Pieejamais finansējums	2008 - 2011		2012		KOPĀ 2008 - 2012		Darbību īpatsvars %		Finansējuma atlikums	
		Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	darbību skaits	(izlietotais finansējums)	EUR	%
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR					
	A	B	C	D	E	F = B+D	G = C+E	H = d.veids/F un G*100	I = A - G	J = I*100/A	
Pārvaldība	55 637 275	23	5 690 653	16	4 769 879	39	10 460 532	26%	38,8%	28 708 039	52%
Publicitāte		37	7 424 042	7	3 701 596	44	11 125 638	30%	41,0%		
Uzraudzība		15	1 752 431	4	584 370	19	2 336 800	13%	8,7%		
Novērtēšana		28	1 452 245	9	810 537	37	2 262 781	25%	8,4%		
Sagatavošana		2	7 997	0	0	2	7 997	1%	0,03%		
Kontrole		5	558 253	3	177 235	8	735 488	5%	2,7%		
KOPĀ		110	16 885 620	39	10 043 617	149	26 929 236	100%	100%		

Avots: ZM

Avots: ZM

22. attēls. 2008.-2012.gadā izlietotais finansējums sadalījumā pa darbības veidiem, tūkstošos EUR.

8.8. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

8.8.1. Vadošās iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- Sagatavotas 40 relīzes plašsaziņas līdzekļiem un notikušas 6 ZM preses konferences par izmaiņām LAP pasākumu finansējuma saņemšanā, izmaiņām normatīvajos aktos, pieteikšanās termiņiem, Latvijas pozīcijām ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs, kas saistītas ar LAP ar zemkopības ministres L.Straujumas piedalīšanos.
- ZM sagatavotā informācija par LAP un regulāri ievietota elektroniskajā biļetenā "AgroPols", oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un citos plašsaziņas līdzekļos. Vairākkārtīgi sagatavotas atbildes uz žurnālu "Saimnieks", "AgroTops" un "Praktiskais Latvietis" lasītāju jautājumiem. Publicēšanai laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, "Diena", kā arī interneta portālos un reģionālajos medijos gatavotas atbildes, komentāri un viedokļi par dažādām tēmām, kas saistītas ar LAP pasākumiem un atbalsta finansējuma apgūšanu. Ministre viesojusies reģionālo mediju redakcijās un atbildējusi uz lasītāju jautājumiem.
- Zemkopības ministre un ministrijas speciālisti piedalījušies Radio, TV ierakstos un tiešraidēs.
- ZM pārstāvji organizējuši un piedalījušies semināros Latvijas reģionos, tikušie ar lauksaimniekiem ELFLA sniegtajām iespējām.
- Pēc nepieciešamības sagatavota informācija/atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem par LAP īstenošanu un gatavošanos nākamajam 2014.-2020.gada plānošanas periodam..

- ZM interneta mājas lapā regulāri aktualizēta informācija par LAP pasākumu atvēršanas un noslēgšanas termiņiem, kā arī izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos. Mājas lapā veikta arī sabiedrības viedokļa apzināšana par ELFLA finansējuma apguves iespējām, uzdodot dažādus jautājumus sadaļās „Sabiedrības viedoklis”, „Aktuālais jautājums”.
- Sadarbībā ar LLKC un Valsts Lauku tīklu (VLT) lauksaimnieki regulāri informēti par aktualitātēm LAP 2007.-2013.gadam.
- Lauku atbalsta dienesta mājaslapā <http://www.lad.gov.lv/lv/statistika/> iespējams sekot LAD veiktajām izmaksām sadalījumā pa gadiem, kā arī interaktīvajā kartē.

8.8.2. Maksājumu iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- izstrādāti un pilnveidoti informatīvie materiāli par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām nosacījumos:
 - informatīvā brošūra “Informatīvais materiāls Platību maksājumu saņemšanai 2012. gadā”;
 - “Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai 2012. gadā”;
 - buklets “Elektroniskā pieteikšanās sistēma”;
 - informatīvie video materiāli par EPS.
- regulāri sniegtas konsultācijas par atbalsta saņemšanas nosacījumiem un pieteikšanās procesu;
- regulāri aktualizēta informācija LAD mājas lapā <http://www.lad.gov.lv>, kā arī sagatavotas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem;
- aktīva darbība sociālā tīkla Twitter kontā LAD_Latvija, kur tiek publicēta aktuālā informācija par LAD administrētajiem pasākumiem;
- dalība E-prasmju nedēļā - izplatīti materiāli par e-pakalpojumiem, sniegta detalizēta informācija par EPS un tās priekšrocībām, kā arī demonstrēti EPS reklāmas video;
- sniegtas atbildes uz lasītāju jautājumiem laikrakstos un žurnālos;
- sagatavotas un publicētas 15 preses relīzes par LAP pasākumu aktualitātēm
- regulāri sniegta informācija Latvijas radio 2, kā arī Latvijas Radio 1 rīta ziņu blokam;
- sagatavoti sižeti dažādiem LTV1, LNT, kā arī reģionālo TV studiju raidījumiem;;
- dalība materiāla un/vai sižeta sagatavošanā par LAP pasākumiem LTV raidījumiem *Panorāma, Eirobusiņš, Attīstības kods, Teritorija 20+*;
- ievietoti paziņojumi par LAD aktualitātēm reģionālajos plašsaziņas līdzekļos (25 laikrakstos), vairākos arī krievu valodā;
- nodrošināta dalība ZM organizētajās lauksaimnieku reģionālajās konferencēs;
- organizētas ikmēneša tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām LOSP, “Zemnieku saeima” utt., kuru laikā apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu;
- veiktas aktivitātes Vienas pieturas aģentūras izveidošanā, aptverot visu ZM pārraudzības iestāžu sniegtos pakalpojumus.

1. pielikums. „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”

Nr.p.k.	Pasākumi	MK noteikumu nosaukums	MK noteikumu apstiprināšanas numurs	MK noteikumu apstiprināšanas datums
Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi				
1.	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai""		363	22.05.2012.
2.	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai""		774	13.12.2012.
3.	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai""		106	07.02.2012.
4.	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai""		380	29.05.2012.
5.	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai""		476	03.07.2012.
1. ass. Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana				
6.	125 "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu"	"Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumos Nr.792 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" īstenošanai"	882	18.12.2012.
7.	121 "Lauku saimniecību modernizācija"	"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 1.novembra noteikumos Nr.1026 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija""	74	24.01.2012.
8.	123 "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	"Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros""	255	17.04.2012.
2.ass. Vides uz lauku ainavas uzlabošana				
9.	212, 213, 214, 224 Vides un lauku ainavas uzlabošana	"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumos Nr.295 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai""	202	20.03.2012.
10.	2261 "Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana"	"Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr.748 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība Lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam pasākuma "Mežsaimniecības ražošanas potenciāla	572	25.08.2012.

		atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana" aktivitātes "Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās" īstenošanai"		
3.ass. Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana				
11.	312 "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 9.februāra noteikumos Nr.132 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)""	203	20.03.2012.
4.ass. Leader pieejas īstenošana				
12.	4.1.12."Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā"	„Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 4. oktobra noteikumos Nr.764 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumā "Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā" un pasākumā "Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā""	43	10.01.2012.
13.		„Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 4. oktobra noteikumos Nr.764 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumā "Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā" un pasākumā "Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā""	242	03.04.2012.
14.	4.4.„Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana”	MK noteikumi Nr.185 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai, prasmju apguvei un teritorijas aktivizēšanai"	736	30.10.2012.
15.		MK noteikumi Nr.726 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpvalstu sadarbībai”	734	30.10.2012.

2. Pielikums. Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2012. gadā

Nr.p.k.	Pasākuma/ apakšpasākuma kods	Pasākuma nosaukums	EK iesniegto grozījumu apraksts	LAP jaunās red. rindk.	Komunikācija ar EK
Grozījumi LAP (11.versija)					
1.	4.1.1.	Priekšlaicīgā pensionēšanās	Grozījumi paredz precizēt, ka sabiedriskā finansējuma izmaksas iepriekšējā periodā uzņemtajām saistībām ir EUR 28 429 058. Finansējuma pārdale uz pasākumu „Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem”, EUR 0,4 milj.	610	-
2.	4.1.2.	Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 19 115 177 EUR. Finansējuma pārdale no pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās”, EUR 0,4 milj	583	-
3.	4.1.4.	Lauku saimniecību modernizācija	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 826 030 031 EUR. Finansējuma pārdale no pasākuma „Standartu ievērošana”, EUR 3,8 milj.	650	iesaka veicināt atbalstu kūtsmēsļu krātuvēm – sniegts skaidrojums par atbalsta pieejamību kūtsmēsļu krātuvēm LSM ietvaros
4.	4.1.6.	Natura 2000 maksājumi mežiem	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 10 618 690 EUR. Finansējuma pārdale uz pasākumiem „MLA” un „NATURA 2000”, EUR 4.7 milj.	972	-
5.	4.1.5.	Agrovides pasākumi	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 122 450 851 EUR Finansējuma pārdale uz pasākumu „MLA”, EUR 26,8 milj.	859	Papildināt pamatojumu finansējuma samazināšanai – ņemts vērā, papildināts pamatojums.
			Grozījumi paredz precizēt LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” ietvaros noteikto pamatrādītāju vērtības	864	EK lūdz sniegt informāciju par finansējuma pietiekamību pasākuma ietvaros, ņemot vērā saistību platības paplašināšanos visās apakšprogrammās – sniegts papildus skaidrojums
6.	4.1.7.	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 17 221 665 EUR Finansējuma pārdale uz pasākumu „MLA” EUR 2,9 milj.	951	EK lūdz pamatot finansējuma samazinājumu un lēmumu neizsludināt

	pirmreizējā apmežošana	Grozījumi paredz precizēt LAP pasākuma pamatrādītājus	953	jaunas kārtas pasākumā, ja saskaņā ar 2011.gada progresa ziņojuma LAP īstenošanas rādītājiem apmežotā platība izpilde ir uz 30% - sniegts papildus skaidrojums.
7.	4.1.8. Maksājums par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 269 270 528 EUR Finansējuma pārdale no pasākumiem „Agrovides maksājumi”, „Natura 2000 maksājumi mežiem” un „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”, EUR 7,25 milj.	819	-
8.	4.1.9. NATURA 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EKK	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 14 871 122 EUR Finansējuma pārdale no pasākuma „Natura 2000 maksājumi mežiem”, EUR 1,7 milj.	840	-
9.	4.1.10. Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 117 860 439 EUR Finansējuma pārdale uz pasākumu „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”, EUR 5,3 milj.	1073	-
10.	4.1.11. Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 1 302 665 EUR Finansējuma pārdale uz pasākumu „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”, EUR 1,95 milj.	1184	Papildināt argumentāciju pasākuma finansējuma samazināšanai par nespēju atrast partnerus citās dalībvalstīs - Sniegta papildus informācija.
11.	4.1.12. Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā un “Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	Grozījumi paredz precizēt, ka kopējais finansējums pasākumā ir 60 544 112 EUR Finansējuma pārdale no pasākumiem „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” un „Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība”, EUR 32,7 milj.	1161	
12.	4.1.13. Finanšu plāns	Precizēts atbilstoši pasākumu ietvaros veiktajām finansējuma pārdalēm (skatīt 1. - 11.punktu)	502	-
	Finanšu plāns asu sadalījumā		6.nodaļa	-
			7.nodaļa	-

13.	Natura 2000 maksājumi (Meža īpašniekiem)	Grozījumi paredz precizēt atbalsta maksājuma apjomu -paaugstināta vidējā atbalsta likme līdz 80 EUR/ha neatkarīgi no saimnieciskās darbības ierobežojumu veida līdzšinējo 60 EUR/ha vietā.	967	-
		13.1. Tehniski grozījumi, kas saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 42.pantu un Regulas Nr. 1974/2006 atbalstu pasākuma ietvaros var saņemt meža un meža zemes privātie īpašnieki, tādējādi svītrojot pašvaldības no atbalsta saņēmēju loka. 13.2. Iekļauta informācija saistībā ar valsts atbalstu.	964, 1194	Tehniski labojumi valsts atbalsta tabulā.
14	„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”.	Iekļauta informācija saistībā ar valsts atbalstu	1194	Tehniski labojumi valsts atbalsta tabulā.
15.	4.3 Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Mainītas pasākuma ietvaros iespējamās aktivitātes arī ar atbalstu investīcijām būvniecībai, nosakot, ka vienam atbalsta pretendētājam 200 000 EUR atbalsta summa būs pieejama trīs gadu laikā. Iepriekš šī atbalsta summa bija paredzēta visam periodam.	1079, 1084	-
16.	4.4. Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	Svītrots nosacījumu, ka pasākuma 5.aktivitātei maksimāli pieejamais sabiedriskais finansējums nevar pārsniegt 50% no pasākumam paredzētās sabiedriskā finansējuma kopsummas	1189	-

3. pielikums. LAP īstenošanas rādītāji

Kods	Asis/pasākumi	Īstenošanas rādītāji	Izpildītais 2012.gadā	Izpildītais – kumulatīvi no 2007.- 2012.gadam	Plānotie sasniedzamie rādītāji	Izpilde, %	
1	2	3	7	8	9	10	
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA							
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	Apmācību dalībnieku skaits	0	2320	2000	116%	
		- t.sk. sievietes		1532	1000	153%	
		Apmācību dienu skaits	0	571	650	88%	
		Apmācīto skaits, kas sekmīgi beiguši apmācību kursu	0	2 297	1500	153%	
		- t.sk. sievietes		1523	900	169%	
		Apmācāmo īpatsvars pa apmācību moduļiem, %:					
		Lauksaimniecība	0	57	60	95%	
		Pārtikas nozare	0	17	20	85%	
		Mežsaimniecība	0	26	10	260%	
	Saimnieciskā nodrošinājuma bloks		0	10	0%		
112	Atbalsts jauniešiem lauksaimniekiem	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits	163	381	350	109%	
		- t.sk. sievietes	92	101	50	202%	
		Kopējais investīciju apjoms, ('000 EUR)	5 029	14 893	19 115	78%	
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	Atbalstīto lauksaimnieku skaits	0	36	30	120%	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits	0	0	30	0%	
		Atbalstīto lauksaimnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	36	25	144%	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	0	25	0%	
121	Lauku saimniecību modernizācija	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	1 823	3 618	3650	99%	
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	199 295	577 836	826 030	70%	
		Atbalstīto saimniecību skaits, kurām programmēšanas periodā saņemtā atbalsta attiecināmo izmaksu kopsumma pārsniedz 600 000 EUR	72	181	120	151%	
	Lauku saimniecību modernizācija-pārstrukturizācija	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	197	270	NI		
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	11 171	14 258	NI		
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	Atbalstīto meža īpašnieku saimniecību skaits	771	2217	6 245	36%	
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	3006	8537	38 862	22%	
		Atbalstītajiem meža īpašniekiem piederošo mežu kopējā platība, ha	98 875	375 252	58 288	613%	
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	Atbalstīto uzņēmumu skaits	77	103	56	184%	
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	43 843	74 674	177 398	42%	

	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana - pārstrukturizācija	Atbalstīto uzņēmumu skaits	32	32	NI	
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	9 531	9 531	NI	
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	Atbalstīto darbību skaits	222	483	650	74%
		Kopējais investīciju apjoms	13 540	25 889	86 246	30%
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija	Atbalstīto daļēji naturālo lauku saimniecību skaits	1310	1489	2 400	62%
142	Ražotāju grupas	Atbalstīto ražotāju grupu skaits	7	7	3	233%
		Atbalstīto ražotāju grupu apgrozījums ('000 EUR)	6616	6849	4300	159%
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA						
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	4 886	63 685	69 700	91%
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	47 145	1 001 028	1 212 000	83%
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	798	8 839	6 400	138%
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	5 813	61 910	56 000	111%
		LIZ platība Natura 2000 teritorijā, kurā zeme tiek efektīvi izmantota, ha	61 910	61 910	54 000	115%
214	Agrovides maksājumi	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	0	7 905	10 100	78%
		Kopējā atbalstītā platība, ha	16 465	260 441	218 000	119%
		Fiziski atbalstītā platība, ha	16 465	235 050	NA	
		Līgumu skaits	0	8 143	NA	
212; 213; 214	- Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās;	Saimniecību skaits, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības		47 827	19 423	
	- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK;	Vidējā to saimniecību zemes platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha		35	23	
	- Agrovides maksājumi	Vidējā to saimniecību LIZ platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha		35	18	
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā	Atbalstītās saimniecības	683	973	1491	65%
		Apmežotā platība, ha	1777	8848	14896	59%

	apmežošana					
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	Atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits	377	2 432	1 700	143%
		Atbalstītā meža platība NATURA 2000 teritorijā, ha	4 683	29 824	27 000	110%
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	Profilaktisko un atjaunošanas pasākumu skaits	169	261	1 000	26%
3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA						
312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	Atbalstīto mikrouzņēmumu skaits	234	391	2 300	17%
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	Atbalstīto tūrisma aktivitāšu skaits	120	215	366	59%
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	6164	9652	29 458	33%
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	Pašvaldību skaits, kurās tika īstenotas aktivitātes	252	889	666	133%
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	27 349	84 132	124 931	67%
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	58 257	593 302	441 176	135%
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Kultūras mantojuma saglabāšanas atbalstītās aktivitātes	1	14	10	140%
		Kopējās veiktās investīcijas ('000 EUR)	157	1 123	2 351	48%
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem		34 367	5 500	625%

4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA

411	Vietējās attīstības stratēģijas	Atbalstīto Vietējo rīcības grupu (VRG) skaits	40	40	33	121%
412		VRG aptvertā teritorija, km2	64 480	64 480	54 900	117%
413		Kopējais iedzīvotāju skaits teritorijās, kuras aptver VRG	1 007 652	1 007 652	400 000	252%
		Vietējo attīstības stratēģiju ietvaros finansēto projektu skaits	821	1 651	1100	150%
		Atbalsta saņēmēju skaits	569	967	598	162%
421	Starpteritoriālā un starppalstu sadarbība	Atbalstīto sadarbības projektu skaits	19	19	140	14%
		VRG, kuras sadarbojas, skaits	14	14	15	93%
431	VRG darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana	Prasmju ieguves un aktivizēšanas projektu skaits	150	163	50	326%